

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÇOCUKLUK ÇAĞINDA TRAVMAYA UĞRAMIŞ BİREYLERİN,
BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE DUYGUSAL YEME
DAVRANIŞI VE BENLİK SAYGISI OLUŞUMU ARASINDAKİ
İLİŞKİ

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Büşra ÇOBANOĞLU

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA

İSTANBUL, 2020

TEZ TANITIM FORMU

YAZAR ADI SOYADI : Büşra ÇOBANOĞLU

TEZİN DİLİ : Türkçe

TEZİN ADI : Çocukluk Çağında Travmaya Uğramış Bireylerin Beliren Yetişkinlik Döneminde, Duygusal Yeme Davranışı ve Benlik Saygısı Oluşumu Arasındaki İlişki

ENSTİTÜ : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

ANABİLİM DALI : Psikoloji

TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans

TEZİN TARİHİ : 26.05.2020

SAYFA SAYISI : 94

TEZ DANIŞMANLARI : Doç. Dr. Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA

DİZİN TERİMLERİ : Beliren yetişkinlik, çocukluk çağı travması, duygusal yeme, benlik saygısı, duygusal ihmal, fiziksel ihmal, cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar

TÜRKÇE ÖZET : Bu çalışmada çocukluk çağında travmatik olaylara maruz kalmış bireylerin, beliren yetişkinlikte duygusal yeme davranışlarıyla benlik saygıları oluşumu arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

DAĞITIM LİSTESİ : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Büşra ÇOBANOĞLU

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÇOCUKLUK ÇAĞINDA TRAVMAYA UĞRAMIŞ BİREYLERİN,
BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE DUYGUSAL YEME
DAVRANIŞI VE BENLİK SAYGISI OLUŞUMU ARASINDAKİ
İLİŞKİ**

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Büşra ÇOBANOĞLU

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Sevcan KARAKOÇ DEMİRKAYA

İSTANBUL, 2020

BEYAN

Bu tezin/projenin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin/projenin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez/proje olarak sunulmadığını beyan ederim.

Büşra ÇOBANOĞLU

10.07.2020

T.C
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Büşra ÇOBANOĞLU'nun “Çocukluk Çağında Travmaya Uğramış Bireylerin Beliren Yetişkinlik Döneminde, Duygusal Yeme Davranışı ve Benlik Saygısı Oluşumu Arasındaki İlişki” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof.Dr. İbrahim Ömer SAATCIOĞLU

Üye

Doç. Dr. Sevcan Karakoç Demirkaya
(Danışman)

Üye

Prof. Dr. Ayten ERDOĞAN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / / 2020

İmzası

Prof. DR. İzzet Güneş

Enstitü Müdürü

ÖZET

Giriş: Modern toplumlarda son yıllarda gelişen dünya ile birlikte 18-24 yaş arasındaki bireylerin hayatlarında değişimler olmuştur. Ergenlikten yetişkinliğe geçişte yeni bir döneme ihtiyaç duyulmuş ve bu dönem “beliren yetişkinlik” olarak adlandırılmıştır. Yaşamın erken döneminde yaşanan travmanın ergenlik ve yetişkinlikte birçok probleme yol açacağı düşünülmektedir. Travmatik olaylar bireylerin benlik oluşumu üzerinde önemli rol oynamaktadır. Aynı zamanda istismar ya da ihmale maruz kalan bireylerde duygusal yeme davranışı görülmektedir.

Amaç: Bu çalışmada çocukluk çağında travmaya uğrayan bireylerin, beliren yetişkinlik döneminde benlik saygısı oluşumu ve duygusal yeme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışmanın örneklemini Gelişim Üniversitesi’nde öğrenim gören 18-24 yaş arasındaki 100 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılara, Demografik Bilgi Ölçeği, Çocukluk Çağı Travması Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Duygusal Yeme Ölçeği uygulanmış olup SPSS 23 (Statistical Package For Social Sciences) programı ile verilerin analizi yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmada %59 kadın (n=59), ve %41 erkek (n=41) katılımcı yer almıştır. Çocukluk çağı travması toplam puanı ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı ($r=0,197$ $p=0,049$), benlik saygısı alt ölçeğiyle duygusal yeme ölçeği toplam puanıyla arasında istatistikçe anlamlı pozitif ($r=0,256$ $p=0.010$), çocukluk çağı travması toplam puanıyla duygusal yeme ölçeği toplam puanı arasında pozitif ($r=0,200$ $p= 0.046$) ilişki tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışmanın sonucunda çocukluk çağı travmasının, beliren yetişkinlik dönemindeki benlik saygısı ve duygusal yeme davranışı ile ilişkili olduğu görüldü. Duygusal yeme davranışı olan kişilerde benlik saygısı ve geçmiş travmaların değerlendirilmesi önemli olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beliren yetişkinlik, çocukluk çağı travması, duygusal yeme, benlik saygısı, ihmal, cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar

ABSTRACT

Introduction: In recent years there have been changes in the lives of individuals between the ages of 18-24 with the developing world in modern societies. A new era was needed in the transition from adolescence to adulthood, and this period was called “emerging adulthood”. It is thought that the trauma experienced early in life will lead to many problems in adolescence and adulthood. Traumatic events play an important role in the formation of individuals ' self. Emotional eating behavior is also observed in individuals who are subjected to abuse or neglect

Objective: The aim of this study is to examine the relationship between self-esteem formation and emotional eating behavior in childhood traumas.

Method: The sample of this study consists of 100 volunteers students selected between the ages of 18-24 who are students at Gelişim University. Demographic information scale, childhood trauma scale, Rosenberg self-esteem scale and emotional eating scale were applied to the participants and the data were analyzed with SPSS 23 (Statistical Package for Social Sciences) Program.

Results: 59% female (n=59) and 41% male (n=41) participated in the study. A positive correlation between childhood trauma total score and self-esteem ($r=0.197$ $p=0.049$), statistically significant positive ($r=0.256$ $p=0.010$) between the self-esteem subscale and the emotional eating scale total score, and positive correlation ($r=0.200$ $p=0.046$) between the childhood trauma total score and the emotional eating scale total score were determined.

Conclusion: As a result of the study, it was observed that childhood trauma was associated with self-esteem and emotional eating behavior in emerging adulthood. Self-esteem and evaluation of past traumas were found to be important in people with emotional eating behavior.

Key words: emerging adulthood, childhood trauma, emotional eating, self-esteem, neglect, sexual abuse, emotional abuse, physical abuse

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET	I
ABSTRACT	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR LİSTESİ	V
TABLolar LİSTESİ	VI
EKLER LİSTESİ	VII
ÖNSÖZ	VIII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ	4
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI	4
1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
1.3 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	5
1.4 ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	5
1.4.1 Alt Problemler	5
1.5 ARAŞTIRMANIN SAYILTIARI.....	6
1.6 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİ.....	7
2.2 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI.....	11
2.2.1 Çocukluk Çağı Travması Tanım.....	11
2.2.2. Çocukluk Çağı Travmaları Tarihçe.....	12
2.2.3.Çocukluk Çağı Travmaları Yaygınlık	13
2.2.4 Çocukluk Çağı Travma Türleri.....	15
2.2.4.1 Fiziksel İstismar	15
2.2.4.2 Cinsel İstismar	17
2.2.4.3 Duygusal İstismar	19
2.2.4.4 İhmal.....	20
2.2.4.4.1 Fiziksel İhmal	21
2.2.4.4.2. Duygusal İhmal	21
2.3 BENLİK SAYGISI.....	22
2.3.1 Benliğin Tanımı.....	22

	SAYFA
2.3.2 Benlik Saygısı	22
2.3.2.1 Düşük Benlik Saygısı	24
2.3.2.2 Yüksek Benlik Saygısı.....	24
2.4 DUYGUSAL YEME	25
2.4.1 Duygusal Yeme Tanım	25
2.4.2 Duygusal Yeme ve Yeme Bozuklukları	27
2.4.2.1 Bulimiya Nervoza	27
2.4.2.2 Tıkınırcasına Yeme Bozukluğu	28
2.4.3 Duygusal Yeme Teorileri.....	29
2.4.3.1 Psikosomatik Teori.....	29
2.4.3.2 Kısıtlama Teorisi	30
2.4.3.3 Kaçış Teorisi	31
2.4.3.4 Dışsal Teori.....	31
2.5 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI VE YEME BOZUKLUĞU.....	32
2.6 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI VE BENLİK SAYGISI.....	33
2.7 BENLİK SAYGISI VE YEME DAVRANIŞI	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	37
YÖNTEM VE TEKNİKLER	37
3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ	37
3.2 ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	37
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	37
3.3.1 Demografik Bilgi Formu.....	37
3.3.2 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği.....	37
3.3.3 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği.....	38
3.3.4 Duygusal Yeme Ölçeği	38
3.4 VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ	39
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	40
BULGULAR	40
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	61
ÖNERİLER.....	65
KAYNAKÇA.....	66
EKLER.....
ÖZGEÇMİŞ.....

KISALTMALAR LİSTESİ

WHO : World Health Organization

ÇÇTÖ : Çocukluk Çağı Travma Ölçeği

BSÖ : Benlik Saygısı Ölçeği

DYÖ : Duygusal Yeme Ölçeği

KV : Kruskal Wallis Testi

TABLolar LİSTESİ

TABLO	SAYFA
Tablo 1: Katılımcılar ile ilgili sosyodemografik değişkenler.....	42
Tablo 2: Ölçek ve Alt Ölçeklerden Alınan Puanlara Ait Betimsel İstatistikler(N=100).....	42
Tablo 3: Ölçek ve Alt Ölçeklerinin İlişkilerine Ait Korelasyon Sonuçları.....	43
Tablo 4: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması.....	45
Tablo 5: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Medeni Durum Açısından Karşılaştırılması.....	46
Tablo 6: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Köken Açısından Karşılaştırılması.....	49
Tablo 7: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Yaş grupları Açısından Karşılaştırılması.....	50
Tablo 8: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Gelir Düzeyi Açısından Karşılaştırılması.....	53
Tablo 9: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Kardeş Sayıları Açısından Karşılaştırılması.....	55
Tablo 10: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Baba Eğitim Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması.....	57
Tablo 11: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Anne Eğitim Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması.....	59

EKLER LİSTESİ

EK-A SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

EK-B ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMA ÖLÇEĞİ

EK-C ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

EK-Ç DUYGUSAL YEME ÖLÇEĞİ

EK-D ETİK KURUL ONAYI

ÖNSÖZ

Yapılmış olan tez çalışmasında öncelikli olarak danışmanım Sevcan Karakoç Demirkaya hocama tezimin konusunu belirlediğimiz ilk aşamalardan bitimine kadar, gösterdiği sabrı ve ilgisiyle yanımda olmasından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatımın temellerini atmaya yardımcı olan ve anne şefkatiyle bizleri yetiştiren, her hatırladığımda yüzümden tebessüm oluşmasına sebep olan İlkokul öğretmenim Nurşen Dalgıç Tan'a üzerimdeki emeklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Tez çalışmamda emeği geçmiş ve eğitim öğretim hayatımda bana desteklerini her zaman göstermiş olan arkadaşlarıma teşekkürlerimi iletiyorum.

Üniversite ve Yüksek lisans eğitimim boyunca umutsuzluğa düştüğümde ya da zorluklarla karşılaştığımda beni her zaman yüreklendiren, iyi günde ya da kötü günlerimde her anımda yanımda olduğunu ve beni desteklediğini hissettiren, yıpratıcı tez sürecinde bütün kahrımı çekip anlayış gösteren, sevdiğimi ve değerli olduğumu daima hissettiren çok kıymetli hayat arkadaşım Edip Erten Ekinci'ye sonsuz kere teşekkür ederim.

Son olarak eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgememiş, zorlayıcı hayat yolunda beni her zaman desteklemiş ve sevdiğimi hissettirmiş olan sevgili annem ve aynı zamanda en yakın arkadaşım Nurdan Çobanoğlu, her zaman çalışkanlığı ve başarılarıyla gurur duyduğum sevgili babam Muhittin Çobanoğlu, korumasını ve gölgesini daima üzerimde hissettiren değerli ağabeyim Burak Çobanoğlu, ikinci annesi olduğumu hissettiğim çok kıymetli kardeşim Buğra Çobanoğlu'na teşekkürlerin en büyüğünü ve aynı zamanda şükran ve minnetlerimi sunuyorum.

Büşra ÇOBANOĞLU

GİRİŞ

Yaşam döngüsü; insanların doğup ölene kadar içinde bulunduğu olayların bütünüdür. Yaşamımız boyunca başımıza planlayamayacağımız iyi ya da kötü birçok olay gelmektedir. Yaşadığımız her olumsuzluğun bizde bir iz bıraktığı düşünülmektedir. İnsanlar, yaşadıkları aynı türden bir olaya diğerlerinden farklı tepki verebilmektedir. Olumsuz yaşam olayları bazı insanları hafif düzeyde etkilerken bazılarında ise psikopatoloji oluşumuna yol açabileceği düşünülmektedir.¹

Bir toplumun gelişmişlik düzeyini içinde yaşayan insanlar şekillendirmektedir. Bu nedenle gelişmiş bir toplum için psikolojik, bedensel ve sosyal açıdan sağlıklı bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bebeklik ve çocukluk dönemi, insanların en uzun ve en çok bakıma, ilgiye, sevmeye, şefkate ihtiyaç duydukları dönemdir. Bu yaşam döneminde meydana gelen olayların, bireylerin ruhsal ve bedensel açıdan gelişimi için önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir.²

Çocukluk çağında ebeveyn ya da bakım verenlerin, bireylerin hayatını uzun vadede etkileyebileceği düşünülmektedir. Aileler bu dönemde çocuğun gelişimini ve sağlığını olumsuz yönde etkilenmesine yol açabilecek davranışlarda bulunabilmektedirler. Bu davranışlar çocuğun sağlıklı benlik oluşumu etkileyen şiddet veya ceza verme gibi duygusal, cinsel ve fiziksel istismar olarak gerçekleşebilirken, çocuğun temel ve duygusal ihtiyaçlarını göz ardı etmek gibi ihmal yaşantıları olarak gerçekleşebilir.³

Çocukluk çağı travması, düşük benlik saygısı, cinsel problemler, kişilerarası ilişkilerde zorlanmaya ve duygu düzenleme konusunda güçlük yaşama konusunda risk faktörlerindedir.⁴ Aynı zamanda yaşamın ilk yıllarında ebeveyn ya da bakım verenle kurulan ilişki türünün yeme bozukluğuna yol açabileceği saptanmıştır.⁵

¹ Hande A. Taner vd., "Cinsel istismara uğrayan çocuk ve ergenlerde psikopatoloji ve ilişkili risk etkenleri", *Anatolian Journal of Psychiatry*, 2015, 16, 294-300, s.300.

² Nihal Bostancı vd., "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Depresif Belirtileri Üzerine Etkisi", *New/Yeni Symposium Journal*, 2006, 44(2), 101-106, s.101.

³ İbrahim Yiğit ve Gülsen Erden, "Çocukluk Çağı İstismar Yaşantıları ile Genel Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Aracı Rolü", *Türk Psikoloji Dergisi*, 2015, 30 (75), 47-59, s.48.

⁴ Paul Mullen vd., "The long-term impact of the physical, emotional, and sexual abuse of children: A community study", *Child Abuse Negl.*, 1996,20(1), 7-21, s.7

⁵ Pervin Tunç, "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travması ve Yeme Tutumları", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2019,11(1), 203-219, s.204

Yeme bozukluğu en genel ifadeyle; kişilerin dış görünüşü, tartıda çıkan ağırlığı ile normalden fazla ilgilendiği, beden tatminsizliğinin ön planda olduğu ve kişinin sağlığını tehdit eden yeme davranışlarında bulunduğu problemlerin tümü olarak tanımlanmaktadır.⁶ Sosyal, fiziksel, duygusal nedenleri olabileceği gibi kültürel baskı, hormon sorunları, genetik faktörler ve cinsel istismar gibi birçok değişken yeme bozukluğunun ortaya çıkmasında rol oynamaktadır.⁷

Yeme davranışları, duygularımızdan etkilenmektedir. Ne sıklıkta ve ne miktarda öğün yendiğini duygularımız yönlendirebilir. Duygusal yeme denen bu kavram, hissedilen olumsuz duygulara karşın aşırı ya da yüksek kalorili yemek yeme davranışı olarak adlandırılmıştır. Duygusal yemenin insanın yaşamının devam etmesi için gerekli olan fiziksel açlıkla bir ilişkisi bulunmamaktadır. Açlık durumuna bakılmaksızın duygusal yeme davranışına sahip olan bireyler yemek yiyebilmektedir. Bu durum sonucu bazı yeme bozuklukları gözükmektedir.⁸ Benlik saygısıyla arasında anlamlı bir ilişki olduğu düşünülmektedir.

Bireylerde sağlıklı bir benlik oluşmasında erken dönem çocukluk yaşantılarında ailesiyle kurduğu iletişimin etkili olduğu düşünülmektedir. Ebeveynler ya da bakım verenler çocukta sağlıklı benlik oluşmasında rol oynamaktadır. Çocuğa ilgi gösterilmesi, fikirlerine önem verilmesi, bir birey olduğunu hissettirilmesi, akranlarından veya okul hayatında takdir görmesi benlik saygısı oluşumunda önemli faktörlerdendir.⁹

Çocukluk çağında, çocuğun etrafındaki kişilerle ne şekilde ilişki kurduğu ya da istismar ve ihmal yaşantılarının olup olmaması gelişmekte olan beyin yapısını etkilemektedir.¹⁰ Bu durumun dolaylı olarak erişkinlikte bazı problemlere yol açabileceği düşünülmektedir. Çocukluk çağı travmasının kavramının ne olduğunun

⁶ Zeynep Alantar ve Fulya Maner, "Bağlanma Kuramı Açısından Yeme Bozuklukları", *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2008, 9, 97-104 s.98.

⁷ Ellen Peartman, "Terror of Desire: The Etiology of Eating, Disorders from an Attachment Theory Perspective", *The Psychoanalytic Review*, 2005, 92(2), 223-235 s.223.

⁸ Güzin Mukaddes Sevinçer ve Numan Konuk, "Emosyonel Yeme", *Journal of Mood Disorders*, 2013, 3 (4), 171-178, s.172.

⁹ Haluk Yavuzer, **Çocuğu tanımak ve anlamak**, Remzi Kitabevi, 10.Baskı, İstanbul, 2012; aktaran Özgür Öklük, Çocukluk Dönemi Travmatik Yaşam Olaylarına Maruz Kalmış Yetişkin Bireylerin Benlik Saygısı, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Baş Etme Becerilerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Işık Üniversitesi, 2018 s.22(**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁰ Bassel Van Der Kolk, **Beden Kayıt Tutar**, Nobel Yaşam Yayınevi, çev. Nihan Maral, İstanbul,2018; aktaran Necmiye Doğruer, Çocukluk Çağı Travma Yaşantılarına Sahip Yetişkinlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Affetme, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa, 2019, s.9.(**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

bilinmesi ve önlenmesi için adımlar atılması hem bireyler için hem toplum için üzerinde durulması gereken bir konudur.

Bu çalışmada çocukluk çağında travmaya uğrayan bireylerin, beliren yetişkinlik döneminde benlik saygısı oluşumu ve duygusal yeme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Çocukluk ve ergenlik dönemi bireylerin kişiliklerinin oluşmaya başladığı dönemdir. Bu nedenle yaşanmış olan çocukluk çağı travmalarını analiz etmek, istismar ve ihmale maruz kalmış bireylerin yaşadıkları problemler üzerinde konuşabilmek ve çözümlenmeye çalışmak önem arz etmektedir. Travmatik yaşantılar, bireylerin benlik saygılarının oluşumunda ve gelişiminde önemli bir role sahiptir. Bu gençlerin, travmatik çocukluk yaşantılarından kaçınmak için yiyeceklerden yardım olarak duygusal yeme davranışı geliştirmeleri ve bunun sonucunda bulimia nervoza ve tıknırcasına yeme gibi çeşitli yeme bozuklukları yaşama olasılığının yüksek olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı; çocukluk çağında travmatik olaylara maruz kalmış bireylere ulaşmak ve yeme davranışlarıyla benlik saygıları oluşumu arasında bir ilişki kurmaktır. Bu ilişkiyi saptadıktan sonra bu bireylerin yeme davranışlarını düzenlemek ve özgüven oluşumlarına destek olmak amaçlanmıştır.

1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çocukluk çağı travması geçiren bireylerin; çocukluk, ergenlik ve beliren yetişkinlik döneminde birçok patoloji geliştirebileceği yapılan sayısız araştırma tarafından kanıtlanmıştır. Bu bireylerin özellikle kendini sevme, özgüven oluşumu ve benlik saygısı hususunda kişilik oluşumunu zedeleyici durumların ortaya çıktığı bilinmektedir. Duygusal yeme davranışının ise çoğu insanda olduğu gibi bu bireylerde sağlık sorunlarına yol açacağı tahmin edilmektedir. Benlik saygısı oluşumu ve yeme tutumu konusunda araştırmalar yapılmış olsa bile beliren yetişkinler üzerinde duygusal yeme ve çocukluk travmaları konusunda literatürde yeterince çalışmaya rastlanılmamıştır. Araştırmanın değişkenlerinin, çocukluk çağı travmasına uğrayan bireyler üzerinde anlamlı bir ilişki oluşturacağına düşünülmesiyle bu çalışma ele alınmıştır.

1.3 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmanın hipotezleri şöyledir;

- 1- Çocukluk çağı travmaları ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 2- Benlik saygısı ile duygusal yeme davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 3- Çocukluk çağı travmaları ile duygusal yeme davranışı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.4 ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Beliren yetişkinlerin çocukluk çağı travmalarıyla; benlik saygısı oluşumu ve duygusal yeme davranışı geliştirmesi arasında bir ilişki var mıdır?

1.4.1 Alt Problemler

- 1- Çocukluk çağı travmaları alt ölçekleri ile benlik saygısı ölçeğinin alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2- Benlik saygısı ölçeğinin alt ölçekleri ile duygusal yeme ölçeğinin alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 3- Çocukluk çağı travmaları alt ölçekleri ile duygusal yeme ölçeğinin alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4- Medeni duruma göre benlik saygısı farklılaşmakta mıdır?
- 5- Kardeş sayısına göre çocukluk çağı travmaları arasında farklılık var mıdır?
- 6- Anne eğitim durumuyla benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır?
- 7- Cinsiyete göre duygusal yeme ölçeği arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

8- Medeni duruma göre duygusal yeme davranışında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.5 ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

1- Araştırmaya katılan bireylerin verilen soruları içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

2- Araştırmada kullanılan çocukluk çağı travması ölçeği, benlik saygısı ölçeği ve duygusal yeme ölçeği ile ilgili değişkenler geçerli ve güvenilir olarak ölçmektedir.

3- Araştırmaya katılan Gelişim Üniversitesi'ndeki 18-25 yaş arasındaki 100 kişinin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

4- Bu araştırma çocukluk çağı travmalarının; duygusal yeme davranışı ve benlik saygısı oluşumunu olumsuz yönde etkileyeceğini varsaymaktadır.

1.6 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1- Araştırmada bazı katılımcıların sorulara içtenlikle cevaplamayacak olması bu araştırmanın sınırlılıklarındandır.

2- Normal bir örnekleme verilecek olan ölçeklerin arasından çocukluk travması geçirmiş olanlara ulaşmak diğer bir sınırlılıktır.

3- Çocukluk çağı travmalarından etkilenecek birçok alan varken yalnızca benlik saygısı ve duygusal yeme davranışı arasında bir ilişki kurmak bu araştırmanın sınırlılıklarındandır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİ

Gelişim psikolojisi, döllenmeden ölüme kadar olan süreci kapsayan yaşam döngüsünü; bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak kategorize etmiştir. Gelişim psikoloğu olan Jensen Arnett 1998 yılında yaptığı bir çalışmayla beş döneme ilaveten yeni bir döneme ait temel atmış ve 2000 yılında ise 18-25 yaş arası dönemini kapsayan “Beliren Yetişkinlik” kavramını ortaya koymuştur.¹¹ Bu dönem bireylerin ergenlik ve yetişkinlik dönemi arasındaki boşluğu kapsamaktadır. Birey ergenlikten çıkmak üzeredir fakat tam olarak yetişkinlik kavramını karşılayamamaktadır.

Gelişim kuramlarında öncü bir isim olan Erik Erikson 1968 yılında, bireylerin gelişip bir kişilik oluşturması hususunda sekiz önemli gelişim döneminden geçtiğini savunur. Bu dönemlere “Psikososyal Gelişim Dönemleri” adını vermiştir. Psikoloji ve sosyal kelimelerinin kombinasyonundan oluşan bu ifade; bireylerin çevre faktörlerinden etkilenip ve ruhsal açıdan çeşitli evrelere ayrılan yaşam dönemlerini tanımlar.¹² Arnett’in kuramı Erikson’un kuramında “yakınlığa karşı yalıtılmışlık” dönemine denk gelmektedir. Kenneth Keniston 1971 yılında “Gençlik Kavramı” kuramından bahsetmiştir. Fakat bu kuram yetişkinliğe geçiş süreci ile ilgili bilgi vermemiş sadece bulunduğu dönemin özellikleri yetişkinliğe geçişle ilgili fikir vermiştir.¹³ Bir diğer gelişim kuramcısı Daniel Levinson’un kuramı ise “Yaşam Yapısı Kuramı”dır. Bu kuramda; yaşam akışı, yaşam döngüsü, yetişkin gelişimi ve yaşam yapısı kavramlarından bahsedilmiştir.¹⁴ Arnett; Erikson, Levinson ve Keniston gibi gelişim kuramcılarının yaklaşımlarını temel alarak 18-25 yaş arasındaki dönemi beliren yetişkinlik olarak adlandırmıştır.¹⁵

¹¹Aysun Doğan ve Senay Cebioğlu, “Beliren Yetişkinlik: Ergenlikten Yetişkinliğe Uzanan Bir Dönem”, *Türk Psikoloji Yazıları*, 2011, 14 (28), 11-21, s.12.

¹² Mentalup İnternet Sayfası, “Psikososyal Gelişim Kuramı Nedir?, Evreleri Nelerdir”, <https://www.mentalup.net/blog/psikososyal-gelisim-kurami-nedir-evreleri-nelerdir>, (Erişim Tarihi: 14.04.2020).

¹³ Hasan Atak vd., “Yetişkinliğe Geçiş: Türkiye’de Demografik Ölçütler Bağlamında Kuramsal Bir Gözden Geçirme”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2016, 8(3), 204-227, s.213.

¹⁴ Yahya Aktu, “Levinson’un Kuramında İlk Yetişkinlik Döneminin Yaşam Yapısı”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2016, 8(2), 162-177, s.163.

¹⁵ Ümit Morsünbül, “Beliren Yetişkinler mi, Beliren Üniversiteli Yetişkinler mi? Risk Alma ve Kimlik Biçimlenmesi Üzerinden Bir İnceleme”, *İlköğretim Online*, 2013, 12(3), 873-885, s.874.

Son elli yıldan günümüze sanayi, teknoloji, kültür vb. ögeler gelişmiş ve değişmiş olduğundan dolayı; son yarım yüzyıl içerisinde ergenlik ve yetişkinliğe adım atma sürecinde, 18-25 yaş arasındaki bireylerin aynı zamanda yetişkinlerin rollerinde farklılıklar meydana gelmiş ve gelişim dönemleri için yeni bir kavrama ihtiyaç duyulmuştur. Bu dönem değişikliği, 18-25 yaş arası bireylerin gelişimlerinin sürecini de değiştirmiştir.¹⁶ Buna örnek olarak; evlilik yaşı eski dönemlere nazaran uzamış ve 18 yaşını geçmiş bireylerin çocukluktan çıksalar bile aile ile yaşama oranları artmıştır. Bir başka deyişle çocuğun bağımlılığı tamamen bırakılmamış ve yetişkinliği tümüyle kabul edilmemiştir.¹⁷

Beliren yetişkinlik olarak adlandırılan dönemin, ergenlik ve yetişkinlikten ayrışmasına neden olan beş temel özellik bulunmaktadır. Bu özellikler; kimlik arayışı, istikrarsızlık, kendine odaklanma, arada kalmışlık ve sonsuz olanaklara sahip olma düşüncesidir. Bu dönemin odak noktası; iş, aşk ve dünya görüşünde meydana gelen değişimlerdir.¹⁸

Kimlik arayışı döneminde beliren yetişkinlikler; kendilerini gerçekleştirilebilmelerine olanak sağlayan bir eğitim alarak, haz ve doyum alabilecekleri bir iş bulmaya çalışmaktadırlar. İş deneyimleri de geleceklerinde çalışmak istedikleri alana yönelik olmaktadır.¹⁹ Heike Buhl'un 2007 yılında yazmış olduğu makaleye göre; iş yaşamına başlamak, beliren yetişkinlik döneminin temel özelliklerini etkilemektedir.²⁰ Kalıcı bir iş yaşamına girmiş olmak, geleceklerindeki birçok imkanı kısıtlamakta ve aynı zamanda beliren yetişkinlik döneminin diğer bir özelliği olan istikrarsızlığı sonlandırmaktadır.²¹

Ergenlik döneminde aşk ilişkileri, kısa sürmekte ve tam bir ilişki niteliği taşımamaktadır. Flört ilişkileri, ergenlik dönemindeki bireyin arkadaşlarıyla birlikte danslar ve partiler gibi kalabalık ortamlarda gerçekleşmekte ve anlık hazza odaklanılmaktadır. Yani o an kimle mutlu olunacaksa partner olarak o kişi

¹⁶ Jeffrey J. Arnett, "Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties", *Oxford University Press*, 2004, 1-29, s.1.

¹⁷ Atak ve Çok, "İnsan Yaşamında Yeni Bir Dönem: Beliren Yetişkinlik", *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2010, 17(1), 39-48, s.40.

¹⁸ Jeffrey J. Arnett, "Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties", *American Psychologist*, 2000, 55(5), 469-480, s. 473.

¹⁹ Jeffrey J. Arnett, a.g.e., s.11.

²⁰ Heike M. Buhl, "Well-being and the child-parent relationship at the transition from university to work life", *Journal of Adolescent Research*, 2007, 22(5), 550-571.

²¹ Demet V. Yüzbaşı, Türkiye'de Beliren Yetişkinlik: Yetişkinlik Kriterlerinin ve Yetişkinlik Statülerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2012, s.16 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

seçilmektedir. Buna karşın beliren yetişkinlik dönemindeki bireyin flört ilişkilerinde ikili olarak fiziksel ve duygusal yakınlık artmakta ve ilişkiye ciddi anlamlar yüklenilmektedir. Beliren yetişkinlik dönemindeki birey için ilişkide “yaşamımı nasıl bir insanla geçirmeyi düşünüyorum?” sorusu daha önem taşımaktadır.²²

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler, kimlik keşfi süreci nedeniyle verdikleri kararlardan bir diğerine geçmekte daha cesur davranmaktadırlar. Bu durum, verdikleri değişken kararlar nedeniyle onları istikrarsız yapmaktadır. Örneğin; üniversiteyi bulunduğu şehirden başka bir yerde okuyan birey, oturduğu evi değiştirebilir ya da ailesiyle aynı evde oturmak istemediği için ayrı bir eve çıkmak isteyebilir. Romantik ilişkilerde yaşamını birlikte sürdürmek isteyeceği ideal eş bulma serüveni için bulunduğu ilişkiden bir diğerine geçiş yapabilir. Dönemin yapısı gereği beliren yetişkinler, hayatları için yapmış oldukları planları sık sık gözden geçirmektelerdir.²³ Bu gözden geçirme sürecinde beliren yetişkinler kendileri hakkında yeni bir şey öğrenmekte ve nasıl bir gelecek istediklerini belirlemek için daha doğru adım atmaya gayret etmektedirler.²⁴

Arnett'e göre kendine odaklanma dönemi, bireylerin yaşamları boyunca kendilerine en çok odaklandıkları dönem olmakla birlikte, bu dönem bencilce adlandırılmamalıdır. Oldukça normal ve geçici bir süreci barındırmaktadır. Ailelerinden ayrı bir düzen kurmaya çalışan beliren yetişkinler kendi özgürlüklerini keşfeder ve kendi istediklerini yaparlar.²⁵ Kendi hayatını yönetmeye başlayan bu bireyler, yetişkinlik döneminde ihtiyacı olan gereksinimler için temel adımları atmaktadırlar.

Beliren yetişkinliğin bir diğer dönemi arada kalma dönemidir. Bu süreçte birey, kendisini ergenlikte veya yetişkin biri gibi görememektedir. Daha çok yetişkin olma yolunda fakat henüz o noktaya ulaşamadıkları bir geçiş döneminde gibi hissetmektedirler. Kendilerini neden ara bir dönemde hissettikleri, yetişkin olma kriterinin ne olduğu hakkındaki düşüncelerinden anlaşılabilir.²⁶ Bu kriterler; beliren yetişkinin kendi sorumluluğunu alması bağımsız kararlar verebilmesi ve ekonomik olarak bağımsız olmasıdır. Sonuç olarak kendini arada görme durumu beliren yetişkinler için; ergenliklerinin sonlarında kendilerini yetişkin olarak hissetmeye

²² Atak ve Çok, a.g.e., s.41.

²³ Atak ve Çok, a.g.e., s.41.

²⁴ Doğan ve Cebioğlu, a.g.e., s.15.

²⁵ Arnett, a.g.e., sf 15.

²⁶ Atak ve Çok, a.g.e., s.42.

başlasalar bile, ancak yirmili yaşların ortasında veya sonunda tam olarak bir yetişkin olarak görmektedirler.²⁷

Beliren yetişkinlikte ele alınan son dönem; sonsuz olanaklar dönemidir. Bu dönemdeki bireyin karşısına bir sürü fırsatlar çıkmaktadır. Hayatında kesin olarak belirgin olan çok az şey bellidir. İş fırsatları, romantik ilişkilerde partnerleri, yaşadıkları evler gibi birçok alan değişime gebe dir. Birey bu noktada kendi geleceğini nasıl yönlendirmek istediğini kendisi seçmektedir. Sürekli bir değişim olma ihtimali nedeniyle bu dönem, bireylerin büyük umutlar beslediği ve beklentiler içinde olduğu bir dönemdir. Sonuç olarak beliren yetişkinler, gelecek hakkında olumlu şeyler düşünmekte ve önlerine çıkacak olan birçok fırsatı en verimli şekilde değerlendireceklerini düşünmektedirler.²⁸

Beliren yetişkinlik dönemi, diğer gelişim dönemi kuramlarına kıyasla daha yeni bir olgudur. Bu dönemin var olduğunu kanıtlamak için alanda yeni çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye’de bilinen ilk çalışma 2005 yılında Hasan Atak tarafından yapılmıştır. Çalışma sonucunda, Türkiye’de yaşanan beliren yetişkinlik döneminin ortalama olarak 19 ile 26 yaşları arasında yaşanmakta olduğu ve bu yaş aralığındaki bireylerin yarısından fazlasının kendilerini bazı açılardan ne yetişkin ne de yetişkin ne de yetişkin değilmiş gibi hissettikleri açığa çıkmıştır. Bu duruma ek olarak, henüz evlenip anne baba olmamış, eğitimini sürdürüp herhangi bir işte çalışmayan bireyler beliren yetişkinlik döneminin sunduğu imkanlardan daha fazla faydalanmaktadırlar.²⁹ 2012’de yapılan bir başka çalışmada ise Türkiye’de beliren yetişkinlik döneminin en çok üniversite öğrencileri arasında yaşanmakta olduğunu ortaya çıkarmıştır.³⁰ Beliren yetişkinliğin Türkiye’de sadece üniversite öğrencileri tarafında mı yaşandığı yoksa 19-26 yaş arasında tüm bireylerin mi bu dönemden geçtiğini ölçmek için üniversiteli öğrenciler ile öğrenci olmayan bireyler arasında 2013 yılında bir başka çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre öğrenci olmayan bireylerin birçoğu kendilerini yetişkin gibi hissetmektedir ve beliren yetişkin tanımlamasına sadece üniversite eğitimi alan grubun uyum gösterdiği ifade edilmiştir. Bir başka deyişle tüm bireylerin beliren yetişkinlik döneminde geçtiğini ifade eden yorumlarda daha dikkatli

²⁷ Jeffrey J. Arnett, a.g.e., sf 15.

²⁸ Doğan ve Cebioğlu, a.g.e., s.1.

²⁹ Deniz Kurt, Gelişimsel Düzenleme Modelleri Çerçevesinde Beliren Yetişkinlerde Gelişimsel Hedefler ve İyilik Halinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2016, s.9

(Yayımlanmış Doktora Tezi).

³⁰ Yüzbaşı, a.g.e., s.36

olunması gerekmektedir.³¹ 2015 yılında yapılan bir başka araştırmaya göre; kırsal bölgelerde yaşayan bireyler ve şehirde yaşayan, fakat kırsal bölgelerde geçmiş yaşantıya sahip bireylerin, beliren yetişkinlik dönemini yaşamadıklarını ortaya çıkarmaktadır.³²

Sonuç olarak; beliren yetişkinlik ile ilgili olarak yapılan çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışma yapılırken beliren yetişkinliğin her bireyde aynı süreçten geçmediği göz önüne alınmıştır. Bu nedenle çalışmaya, 18-25 yaş arasındaki üniversite öğrencileri dahil edilmiştir. Çalışmada ölçülecek olan benlik saygısı ile ilgili yapılan Kanada'daki bir araştırmada boylamsal çalışma yapılmış ve beliren yetişkinlik dönemi boyunca depresif belirtilerin azalıp, benlik saygısının ise arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Beliren yetişkinlik dönemi süresince olumlu yönde seyreden bu artış, bireylerin içinde buldukları döneme başarılı bir şekilde uyum sağladıklarını göstermektedir.³³

2.2 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI

2.2.1 Çocukluk Çağı Travması Tanım

Bebeklik ve çocukluk döneminin, bireylerin kişilik gelişimiyle ilgili belirleyici olan önemli unsurlardan olduğu düşünülmektedir. Sağlıksız bir ortamda yetişen bireyin gelecek hayatında birçok olumsuz duyguya sahip olacağı söylenebilir. Genel manada çocukluk çağı travmaları bireylerin gelişimini; duygusal, bilişsel, fiziksel, sosyal ve davranışsal olarak etkilemektedir.³⁴

Travmatik yaşantılara maruz kalan çocuklar travmatik stres açısından yetişkinlere göre daha riskli gruptadır. Bir başka ifadeyle travmatik olayların erken çocukluk döneminde yaşanması, bireylerin sağlıklı kişiliğinin oluşumu süreci ve psikopatoloji geliştirmesinde önemli bir rol oynamakla birlikte kısa ve uzun vadede etkisini sürdürmektedir.³⁵

³¹ Morsümbül, a.g.e., s.882.

³² Atak ve Çok, a.g.e., s.47.

³³ Nancy L. Galambos vd., "Depression, self-esteem, and anger in emerging adulthood: seven-year trajectories", *Developmental Psychology*, 2006; aktaran Deniz Kurt, "Gelişimsel Düzenleme Modelleri Çerçevesinde Beliren Yetişkinlerde Gelişimsel Hedefler ve İyilik Halinin İncelenmesi", Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi Ankara, 2016, s.8 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**).

³⁴ Clara P. Carr vd., "The role of early life stress in adult psychiatric disorders: a systematic review according to childhood trauma subtypes". *J Nerv Ment Dis*, 2003, 201(12), 1007-1020 s.1016

³⁵ Berna Güloğlu vd., "Çocukluk Çağı Travmalarının Tinsellik ve Affetme Üzerindeki Rolü", *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2016, 17 (4), 309-316, s.310.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) çocukluk çağı travmasını; yetişkinler tarafından bilinçli ya da bilinçsizce yapılan, çocuğun veya genç ergenin sağlığını fiziksel ve psikososyal açıdan olumsuz doğrultuda etkileyen sonuçlar almasına yol açan bir ifade olarak tanımlamıştır.³⁶

Çocukluk çağı travması; bireylerin yaşamlarının ilk döneminde meydana gelen ihmal ve istismar olaylarını içermekte olan terime verilen isimdir. Reşit olmayan bireylere etkin olarak yapılmakta olan; ruh sağlığına zarar veren, fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyen her tür davranışın; istismar ve beslenme, bakım, koruma, eğitim gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması ise ihmal olarak literatürde yer almaktadır.³⁷

Çocukluk çağı travması genel manada istismar ve ihmal yaşantılarını içermektedir. Bir çocuğun gelişimini olumsuz yönden etkileyen, karmaşık nedenlere bağlı olan, hukuki ve tıbbi boyutlara sahip, olumsuz sonuçlanan, psikolojik ve sosyal kapsamlı bir toplum sağlığı sorunudur.

2.2.2. Çocukluk Çağı Travmaları Tarihçe

Çocuk istismarına yazılı tarihin başlangıcından itibaren rastlanmaktadır. Fakat insanlığın bu konunun dikkatini çekip alanda çalışma yapması yalnızca son yüzyıl içerisinde yer almaktadır. Tıbbi literatürdeki ilk tanımlama 1860 yılında Tardieu tarafından yapılmıştır.³⁸ O dönemlerde ağır işlerde çalıştırılan çocuklukların fiziksel ve psikolojik durumları incelenmiş ve böyle çocuklar için “hırpalanmış çocuk sendromu” adlandırması yapılmıştır.³⁹ DeMause ve arkadaşları tarafından yapılmış olan araştırmalar çocukluk tarihini, geçmişten günümüze görmezden gelinmiş ve henüz daha yeni fark edip uyandırdığımız bir kabus olarak betimlenmiştir. Tarihte geriye gidildikçe batıdan uzaklaşıldığında ihmal, şiddet ve cinsel istismar gibi olguların daha sık yaşandığını ortaya koymuşlardır.⁴⁰

³⁶ **Birinci İstanbul Çocuk Kurultayı İstanbul Çocuk Raporu**, İstanbul Çocukları Vakfı Yayını, İstanbul,2000,138-146.

³⁷ Ahu Öztürk, “Çocuğa Kötü Muamelenin Psikolojik ve Gelişimsel Sonuçlarını Önlemek”, **Turk J Child Adolesc Ment Health**, 2020, 27(1), 7-19 s.8.

³⁸ Bülent Kara vd., “Çocuk İstismarı”, **Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi**, Kocaeli, 2004

³⁹ “Practice Parameters For The Forensic Evaluation Of Children and Adolescents Who May Have Been Physically or Sexually Abused”, **J Am Acad Child Adolesc Psychiatry**, 1997; 36(10),37-56, s.39.

⁴⁰ Lloyd DeMause, “On Writing Childhood History”, **The Journal of Psychohistory**, 1998,16(2), 135; aktaran Erdiñç Öztürk, “Psikotarih Ruhsal Travma ve Dissosiyasyon”, **Turaz Akademi**, 2018, 92- 106, s.100.

Çocuk istismarı tanımlaması, literatür incelendiğinde birincil olarak 1946 yılında John Caffey'in yaptığı araştırmada görülmüştür.⁴¹ O tarihlerden itibaren istismar ve ihmal kavramlarının çocukların beden ve ruh sağlığı üzerinde yarattığı durumlar üzerine araştırmalar hız kazanmış ve zaman içinde alanla ilgili çalışmalar genişletilmiştir. 1970'lerde artmakta olan vaka bildirimleriyle cinsel istismar sağlık sorunu olarak görülmeye başlanmıştır.⁴² 1980'lerden itibaren duygusal istismar ve sözlü şiddet konuları gündeme gelmiştir.⁴³

2.2.3.Çocukluk Çağı Travmaları Yaygınlık

Çocukluk ve genç ergenlik döneminde meydana gelen çocukluk çağı travmaları; bireyin fiziksel ve zihinsel sağlığını aynı zamanda bilinç ve kişilik bütünlüğünü zedelemekte ve bu nedenle kişilerin hayatlarında doğrudan veya dolaylı olarak önemli derecede rol oynamaktadır.⁴⁴

1999 yılında Kolombiya Üniversitesinde çocukluk çağı travması için yapılan bir çalışmada 5 yaşından 22 yaşına kadar toplamda 776 kişi incelenmiş ve bu kişilerin %83 gibi yüksek bir oranda fiziksel ve cinsel istismara maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmanın örneklemini 639 kişi seçildiğinde fiziksel istismarın %7, cinsel istismarın %3,5 ve ihmalin %12 oranında olduğu tespit edilmiştir.⁴⁵

Ankara'da 2001-2005 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı Eğitim Araştırma Hastanesinde Çocuk Koruma Grubu tarafından izlenen 215 vakadan edinilen bilgiye göre kişilerin %29,8'inde fiziksel istismar, %21,4'ünde duygusal istismar, %9,8'inde cinsel istismar ve %39,5'ine ihmal bulgusu saptanmıştır.⁴⁶

Zoroğlu ve arkadaşlarının İstanbul'da 2001 yılında yaptıkları çalışmanın sonucunda; lise öğrencilerinde %34,8 oranında mutlaka ihmal ve istismar yaşantılarından birinin mevcut bulunduğu saptanmıştır. Aynı zamanda ihmalin,

⁴¹ Joan Kelly, "Parents with Enduring Child Disputes: Multiple Pathways to Enduring Disputes", *Journal of Family Studies*, 2003, 9(1), s.37-50.

⁴² Evrim Aktepe, "Çocukluk çağı cinsel istismarı". *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009, 1,95-119, s.96.

⁴³ Martin H.Teichner vd., "Sticks, Stones and Hurtful Words: Relative effects of various forms of childhood maltreatment", *Am J Psychiatry*, 2006, 163, 993-1000, s.996.

⁴⁴ Erdinç Öztürk, Travma Kökenli Dissosiyatif Bozukluk Vakalarının Ailelerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi. 2003. s.135 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**).

⁴⁵Jeffrey G.Johnson vd., "Childhood Maltreatment Increases Risk for Personality Disorders During Early Adulthood", *Arch Gen Psychiatry*, 1999, 56, 600-606, s. 601.

⁴⁶ Dilek Dilli vd., Evaluation and follow-up of cases diagnosed as child abuse and neglect at a tertiary hospital in Turkey. *Turk Med Sci*,2009, 39: 969-977. S.969.

%16,5 oranın da olduğu belirlenmiştir. Cinsel kötüye kullanım %10,7 oranında bulunmuş ve duygusal istismar %15,9 olduğu belirlenirken, fiziksel örselenmenin %13,5 oranında olduğu analiz edilmiştir. Kızların, erkek çocuklarına kıyasla daha fazla ihmal ve cinsel istismara uğradığı tespit edilmiştir.⁴⁷

2002 yılında Yanık ve Özmen tarafından İstanbul Cerrahpaşa Psikiyatri servisinde 150 kadından edinilen bilgiye göre %15,3 oranında fiziksel istismar, %18,7 duygusal istismar %22 cinsel istismar ve %30,5 ihmal yaşantısı saptanmıştır.⁴⁸

2004 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan çocukluk çağı travmalarının yaygınlık araştırmasına göre ülkede yaşayan 10 kişiden 3 ya da 4'lük bölümünün çocukluk çağında cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal istismar ve ihmal yaşantılarına maruz kaldıkları saptanmıştır.⁴⁹

2008 yılında Türkiye'de UNICEF ile birlikte hazırlanan çalışma için, 7-18 yaş arasında 1886 çocukla görüşme yapılmıştır. 2010 yılında yayımlanan araştırma sonucunda kişilerin; fiziksel istismara %56, duygusal istismara %49 ve cinsel istismara %10 oranında tanık oldukları bildirilmiştir. Maruz kaldıkları oranlar ise fiziksel istismar %43, duygusal istismar %51, cinsel istismar %3 olarak saptanmıştır. Çocukluk çağında cinsel istismara uğrama oranı kadınlarda %20 iken erkeklerde %5 ile %10 arasında seyretmektedir. Fiziksel istismar oranı ise %25 ile %50 arasındadır.⁵⁰

2011 yılında psikiyatrik bozukluk tanısı alan 183 kişi ile yapılmış bir araştırmada; hastaların %65,7'sinin çocukluk çağında fiziksel, duygusal ve cinsel istismar yaşantılarından en az birine, %6,1'inin ise hem fiziksel hem duygusal hem de cinsel istismara uğradığı saptanmıştır. İhmal yaşantılarından duygusal ihmal %81,6 ve fiziksel ihmal %72,1 olarak bildirilmiştir.⁵¹

⁴⁷ Salih Zoroğlu vd., "Çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin olası sonuçları", *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, Gaziantep, 2001, 2(2), 69-78 sf 72.

⁴⁸ Medaim Yanık ve Mine Özmen, "Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Hastalarda Çocukluk Çağı Kotuye Kullanım/İhmal Yaşantıları İle İntihar, Kendine Fiziksel Zarar Verme Ve Dissosiyatif Belirtiler Arasındaki İlişki". *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2002, 3, 140-146. s.140.

⁴⁹ Christine D.Scher vd.. "Prevalence and Demographic Correlates of Childhood Maltreatment in an Adult Community Sample", *Child Abuse Negl*, 2004, 28(2), 167-180, s.167.

⁵⁰ T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, *Türkiye'de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması*, 2010, s.30.

⁵¹ Sibel Örsel vd., "Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı ve Psikopatoloji ile İlişkisi" *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2011, 12, 130-136, s.130.

2014 yılında Dünya Sağlık Örgütü'nün yayımladığı rapora göre dünyada çocukluk döneminde maruz kalınan fiziksel istismar oranı %22,6, duygusal istismar oranı %36,3, fiziksel ihmale uğrama %16,3 olarak bildirilmiştir.⁵²

Literatür incelendiğinde çocukluk çağı travmalarının cinsiyete göre farklılık gösterdiğine dair kanıtlar güçlüdür. Bu durumun sebebi dünya üzerindeki kültürlerin farklılığı ya da çocuk yetiştirme şekillerindeki farklılıklar olabilir. Kız ve erkek çocuklarının yetiştiriliş farkları çocukluk çağı travmalarının varoluşunda önemli bir rol oynamaktadır.⁵³ Kaynaklar geriye doğru tarandığında çocuk ihmali ve istismarı oranında günümüze doğru artış olduğu görülmektedir. Bu durum toplumların gündeme getirmesi gereken önemli sorumluluklardandır. Çünkü çocuk ihmali ve istismarı hangi boyutta olduğu yeterince bilinmemekte olan önemli bir toplumsal sorundur.⁵⁴

2.2.4 Çocukluk Çağı Travma Türleri

Çocuk istismarı; anne baba ya da bakım veren bir yetişkin tarafından çocuğun maruz kaldığı, çocuğun ruh sağlığı ve gelişimini olumsuz yönde etkileyen eylem ve eylemsizliklerin tamamıdır. Çocukluk çağı travmaları; fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve ihmal yaşantıları olarak kategorize edilmektedir.⁵⁵

2.2.4.1 Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar; çocuğun veya genç ergenin anne-babası veya bakım veren yetişkin ya da yetişkinler tarafından bedensel olarak örselenip zarar görmesidir. Fiziksel istismara uğrayan birey bu durum karşısında, henüz aktif olmayan saldırgan davranışları öğrenmektedir.⁵⁶ Bir başka deyişle fiziksel istismar, çocuğun kaza dışı yaralanması durumudur. En çok karşılaşılan fiziksel istismar bildirimidir. Bunun nedeninin ülkemizde dayanın ebeveynleri tarafından çocuklara disiplin

⁵² World Health Organization, *Global Status Report on Violence Prevention*, 2014, s.14.

⁵³ Erdinç Öztürk, *Travma Kökenli Dissosiyatif Bozukluk Vakalarının Ailelerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı*, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi. 2003. s.135 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**).

⁵⁴ Sibel Örsel vd., "Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı ve Psikopatoloji ile İlişkisi" *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2011, 12,130-136, s.131.

⁵⁵ Yasemin Taner ve Bahar Gökler, "Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri", *Hacettepe Tıp Dergisi*, Ankara, 2004, 35, 82-86 s.82.

⁵⁶ Adnan Kulaksızoğlu, *Ergenlik Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, 4. Baskı, İstanbul, 2001, s.122.

yöntemi olarak uygulanmasının olabileceği düşünülmüştür.⁵⁷ Fiziksel istismar, durumun şiddetine göre, vücutta meydana gelen yumuşak doku hasarları, yanıklar, eklem hastalıkları, iç organların zarar görmesi, zehirlenme ve gelişim gerilikleriyle sonuçlanmaktadır.⁵⁸

Fiziksel istismar kapsamında ele alınabilecek hareketler; tekmeleme, vurma, sarsma, ısırma, boğazını sıkma gibi çocuk üzerinde orantısız güç kullanılan durumlar sayılabilir. Bir disiplin yöntemi olma dışında çocuklar fiziksel şiddete otoriteyi sağlama, cezalandırma ve yetişkinin öfke boşaltmak istemesi nedeniyle maruz kalabilmektedirler.⁵⁹

David Howe'un 2005 yılında yayımladığı *Çocuk İstismarı ve İhmali* kitabından edinilen bilgilere göre fiziksel istismara uğrama açısından küçük kardeş ise daha çok kadınlar, büyük çocuklar ise erkekler tarafından istismara maruz bırakılmaktadır. Ekonomik düzeyi düşük olan kalabalık ailelerde daha küçük çocukların istismara uğrama riski daha yüksektir. Bu ailelerin sosyal stres düzeyleri yüksek olmakla birlikte ebeveynin akademik başarısı düşük derecede seyretmektedir. Kendi çocukluk dönemlerinde fiziksel istismara uğramış olan ebeveynler, bu konuyla ilgili yardım almamışlar ve başka bir yetişkinle olumlu ilişki kurma becerileri kazanmamışlarsa kendi çocuklarını istismar edebilmektedirler. Bu kişilerin daha düşük benlik saygısı geliştirdikleri ifade edilmektedir.⁶⁰

2006 yılında Türkiye'de görülmekte olan fiziksel istismar sıklığı %24 olarak ifade edilmiştir.⁶¹ Fiziksel istismara maruz kalan bireylerin bu durumun en çok bebeklik ve okul öncesi döneminde yaşandığı 1991 yılında bir araştırmada ortaya konmuştur. Bu yaşam döneminde en sık görülmesinin nedeni çocukların yaşadıklarını dile getiremeyecek durumda ve savunmasız olmalıdır.⁶² Fiziksel istismarın bireylerin yaşantılarını uzun vadede olumsuz yönde etkilediği sayısız araştırma tarafından kanıtlanmıştır. Şiddet geçmişinin çoğu zaman bir kısır döngü halinde devam edebileceği söylenebilir. Aynı zamanda fiziksel istismara uğrama;

⁵⁷ Betül Pelendecioğlu ve Sefa Bulut, "Çocuğa Yönelik Aile içi Fiziksel İstismar" *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 2009, 9(1), 50-61, s.51.

⁵⁸ Oğuz Polat, *Çocuk ve Şiddet*, Der Yayınları, İstanbul, 2001, 138-150.

⁵⁹ Kara vd., a.g.e. s.142.

⁶⁰ David Howe *Child abuse and neglect: Attachment, development and intervention*, Palgrave Macmillan, London, 2005, 69-89.

⁶¹ Ebru Turhan "Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve Önlenmesi" *Surekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 2006, 15 (9), 153-157.

⁶² Şule Bilir vd., "4-12 Yaşları Arasında 16.100 Çocukta Örselenme Durumları İle İlgili Bir İnceleme" *Aile ve Toplum*, Ankara,1991, 1(1), s.1.

intihar girişiminde bulunma, depresyona yatkınlık, kendini yaralama, anksiyete, dissosiyasyon v.b problemler açısından risk faktörüdür.⁶³

2.2.4.2 Cinsel İstismar

“Cinsel gelişimini tamamlamamış bir çocuk veya ergenin, bir veya daha fazla yetişkin tarafından cinsel haz ve ihtiyaçlarını gidermek için güç kullanarak, çocuğun kandırılması veya tehdit yoluyla kullanılması cinsel istismar olarak literatürde yer almaktadır.”⁶⁴

Çocukluk çağında cinsel istismar vakalarında istismar daha çok aile veya akrabalar tarafından gerçekleştirilmektedir. Cinsel istismar çocuk ya da ergenle arasında kan bağı bulunmakta olan ve bakım veren kişi tarafından gerçekleştirilmişse bu duruma ensest adı verilmektedir. Bazı araştırmacılara göre arada kan bağı olmasına gerek yoktur. Kişi eğer çocuğun veya ergenin bakım vereniye bu durumun yine de ensest olarak adlandırılması gerekmektedir.⁶⁵

İki çocuk veya ergen arasındaki cinsel aktivitelerde bazı kriterlere sahip olması koşuluyla cinsel istismar olarak sayılmaktadır. Eğer büyük olan çocuk ya da ergen küçük olandan en az dört yaşın üzeri olma durumunda ve ufak çocuk ikna veya daha büyük olanın zorlaması yoluyla cinsel haz alma amaçlı eylemlere maruz kalıyorsa bu durumda cinsel istismar olarak kabul edilmektedir.⁶⁶

“Cinsel istismar farklı şekillerde olabilir:

- a. Temas içermeyen cinsel istismarlar: Cinsel içerikli konuşma, teşhircilik ve röntgenciliktir.
- b. Cinsel dokunma: İstismarcı kurbanı dokunabilir ya da kurbanı kendisine dokunması için zorlayabilir.
- c. İnterfemoral ilişki (Irza tasatti): Penetrasyonun olmadığı, sürtünmenin olduğu istismar şeklidir.
- d. Cinsel penetrasyon (Irza geçme): Genital ilişki, anal ilişki, objelerle penetrasyon ve parmakla penetrasyon şeklinde olabilir.

⁶³ Christine Wekerle vd., *Childhood maltreatment In childhood maltreatment*, Hogrofe& Huber Publishers, 2006; **aktaran** Alev Yenidünya, Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıları ile Risk ve Koruyucu Faktörlerin, Genç Yetişkinlikteki Yalnızlık Stilleri ile İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, 2017, s.14 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁶⁴Oğuz Polat, **Çocuk ve Şiddet**, Der Yayınları, İstanbul, 2001, 138-150.

⁶⁵ Nimet Owayolu vd., “Çocuklarda cinsel istismar ve etkileri”, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2007,2(4), s.13-22.

⁶⁶ Evrim Aktepe, “Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009; 1,95-119, s. 97.

e. Cinsel sömürü: Çocuk pornografisi ve çocuk fuhuşunu kapsar. ⁶⁷

Literatürde cinsiyet dağılımını ölçen araştırmalara göre cinsel istismar; okul çağı ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarında biraz daha baskın olmakla birlikte, genellikle her yaş kız ve erkek çocuklarında görülmektedir.⁶⁸ Amerika'da yapılan bir çalışmaya göre kız çocukları daha fazla istismara uğramaktadır. Aynı çalışmada 18 yaşın altındaki çocuklara cinsel istismara uğrama oranı 1.3/1000 olarak bildirilmiştir.⁶⁹

Türkiye'de yapılan bir araştırmada kız çocuklarının ergenlik öncesinde %25'i cinsel istismara uğrarken erkeklerde bu oran %15 olarak saptanmıştır.⁷⁰

2001 yılında 839 lise öğrencisiyle çocukluk ihmal ve istismarın olası sonuçlarının araştırıldığı bir çalışmada, katılımcıların cinsel istismar bulgusu oranı %10,7 olarak tespit edilmiştir. Bu araştırma sonucunda aynı zamanda kız çocuklarının cinsel istismar olgusu anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.⁷¹

Çocukluk çağı cinsel istismarı 18 yaşına kadar her yaşta yaşanabilir. Fakat 5 ile 12 yaş arasındaki çocukların cinsel istismara uğrama açısından riskli yaş grubu oldukları 2006 yılında yapılan bir araştırmada saptanmıştır.⁷²

Literatür incelendiğinde cinsel istismarın üzerinde durulduğu çalışmaların son yıllarda arttığı belirlenmiştir. Çocukların istismara maruz kalma oranının yapılan çalışmalardan daha fazla olduğu düşünülmektedir. Bunun sebebi yapılan istismarın ortaya çıkmaması, çocukların bu durumu çeşitli sebeplerden dolayı gizlemesi

⁶⁷ Ayşegül Tahiroğlu ve Ayşe Avcı, **Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları**, Golden Print, İstanbul, 2007,721-736; **aktaran** Evrim Aktepe, "Çocukluk çağı cinsel istismarı". **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 2009, 1, 95-119, s.98.

⁶⁸ Noemi Pereda vd., "The international epidemiology of child sexual abuse: a continuation of Finkelhor", **Child Abuse Negl**, 2009, 33,331-342; **aktaran** Evrim Aktepe, "Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı", **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 2009; 1,95-119, s. 99.

⁶⁹Yasemen Taner ve Bahar Gökler, "Çocukluk İhmal ve İstismarı: Psikiyatrik Yönleri" **Hacettepe Tıp Dergisi**, 2004; 35, 82-86 s.83.

⁷⁰ M.Topbaş," İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: Cocuk İstismarı" **TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni**, 2004, 3(4), 76-80.

⁷¹ Salih Zoroğlu vd., "Çocukluk Döneminde İhmal ve İstismarın Olası Sonuçlarının İncelenmesi" **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 2001, 2:69-78. s.72.

⁷² Christiane Sanderson, **Counselling adult survivors of child sexual abuse** (3rd ed.) Jessica Kingsley Publishers, 2006; **aktaran** İsmail Balcı, Çocukluk Çağı Travmaları ile Baş Etme Yönelimli Psiko-Eğitim Programının Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 2018, s.16 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**)

olabilir. Çocuklar bu durumu açıklasalar bile herhangi bir mahkemeye başvurma oranları veya istismarcıların ceza alma oranlarının düşük olduğu belirlenmiştir.⁷³

2.2.4.3 Duygusal İstismar

Duygusal istismar çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireylerin olumsuz yönde etkilenmelerine sebep olan davranışlarla karşı karşıya gelmeleri ve aynı zamanda ihtiyaçları olan sevgi, alaka ve bakımdan mahrum kalmasına neden olan psikolojik yara almaları durumudur.⁷⁴

Duygusal istismar diğer istismar türlerine kıyasla hangi durumların kapsanması gerektiği, içeriğinin belirlenmesi ve yasal olarak kanıtlanmasının zorluğu açısından anlaması oldukça zorlayıcı istismar çeşididir.⁷⁵ Çünkü duygusal istismar, aynı zamanda diğer çocukluk çağı travması türlerini içinde barındırmaktadır. Diğer istismar türleriyle birlikte görülebildiği gibi duygusal istismar tek başına da görülebilir. Duygusal istismarın izleri oldukça uzun zaman devam edebilir.⁷⁶ Fiziksel ihmal ve istismar vakalarında oldukça yüksek oranda duygusal istismar ve ihmal de olduğu tespit edilmiştir. Bu ifadeye göre duygusal istismar çocuklarda en çok mevcut olan istismar şeklidir.⁷⁷

Duygusal istismar 1991 yılında Fatoş Erkman'ın yaptığı çalışmaya göre daha sık olarak çocuk veya ergenin yakın çevresindeki yetişkin kişiler tarafından uygulanmaktadır. Duygusal istismar çocuğu aşağılama, reddetme, yalnız bırakma şeklinde olabileceği gibi çocukla başkası arasında kıyas yapma, sevgiden mahrum bırakma veya aksine aşırı koruyucu olma, çocuğu suça teşvik etme ve yaşının üstünde beklenti içinde olma gibi şekillerde ortaya çıkmaktadır.⁷⁸

⁷³ Danya Glaser, *Child Sexual Abuse: Child and Adolescent Psychiatry*, Blackwell Publishing Company, Massachusetts, 2002, 340-358; **aktaran** Evrim Aktepe, "Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009; 1,95-119, s. 97

⁷⁴ Oğuz Polat, "Şiddet", Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2006,22(1), 15-34, s.20.

⁷⁵ Özcan Köknel, *Kimliğini Arayan Gençliğimiz*, Altın Kitapları Yayınevi, İstanbul, 2001, 63-69, **aktaran** Alev Yenidünya, Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıları ile Risk ve Koruyucu Faktörlerin, Genç Yetişkinlikteki Yalnızlık Stilleri ile İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, 2017, s.15 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁷⁶ Ahu Arıcıoğlu, Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Duygusal İstismarın Yordanması, Hacettepe Üniversitesi, 2003 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**); **aktaran** Alev Yenidünya, Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıları ile Risk ve Koruyucu Faktörlerin, Genç Yetişkinlikteki Yalnızlık Stilleri ile İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, 2017, s.16 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁷⁷ Yasemin Taner ve Bahar Gökler, "Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri", *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2004; 35:82-86 s.82.

⁷⁸ F. Erkman, "Çocukların Duygusal Ezimi, Çocukların Kötü Muameleden Korunması" *I. Ulusal Kongresi*, Serbest Bildiriler Kitabı. Gözde Repro Ofset, 1991, 163-168; **aktaran** Alev Yenidünya, Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıları ile Risk ve Koruyucu Faktörlerin, Genç Yetişkinlikteki Yalnızlık

Duygusal istismarın diğer istismar türlerine kıyasla belirlenmesi daha zor olması sebebiyle duygusal istismarın üç faktörü göz önüne alınmalıdır. “Öncelikli olarak duygusal istismar olarak tanımlanacak davranışın tekrar eden ve sürekli bir özelliğe sahip olması gerekmektedir. Diğer husus uygun ve uygun olmayan bakım veren davranışlarının sürekli biçimde değişiyor olması ve tek biçimde olmaması nedeniyle istismarın o zamanki kültürel bağlam içerisinde değerlendirilmesidir. Son olarak bir olayın istismar olarak tanımlanabilmesi için illa bakım verenin bunu istismar olarak gerçekleştirme niyetinin aranması gerekmemektedir.”⁷⁹

2000 yılında İngiltere Ulusal İstatistik Servisi tarafından yapılan çalışmaya göre duygusal istismar yaşayan çocuklar normal nüfusun %18’ini kapsamaktadır. Amerika’da ise 1997 yılında 984.000 çocuktan %6’sı duygusal istismar ve ihmal yaşantısına sahiptir.⁸⁰ 2006 yılında Türkiye’de yapılan bir çalışmada ise duygusal istismar %78 oranıyla diğer istismar türleri arasında ilk sırada yer almıştır.⁸¹

2.2.4.4 İhmal

Çocukluk çağında veya ergenlik döneminde meydana gelen ihmal; “çocuğun ihtiyaç duyduğu beslenme, tıbbi ve psikolojik tedavi, eğitim ihtiyaçlarının giderilmemesi, güvenlikle ilgili meselelerinin dikkate alınmaması; duygusal olarak ihtiyaç duyduğu sevgi, şefkat, destek, sınır ve bağlanma ihtiyaçlarının ebeveyni ya da birlikte yaşadığı yetişkinler tarafından karşılanmamasıdır.”⁸² İhmal ile istismarı birbirinden ayırt etmek için davranışların aktif ya da pasif olmasına bakılır.⁸³ Çocuk ihmali genel olarak üç başlık altında toplanabilir. Bu başlıklar fiziksel ihmal, cinsel ihmal ve duygusal ihmaldir. En genel başlıkla; çocuğu cinsel sömürüye karşı korumama, cinsel gelişiminin göz ardı edilmesi cinsel ihmal kapsamına girmektedir. Çocuk için gerekli olan temel kaynakların karşılanmaması fiziksel ihmal olarak sayılabilir. Duygusal ihmal ise çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi ve ilgiden mahrum

Stilleri ile İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, 2017, s.15 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁷⁹ Dorota Iwaniec, *The emotionally abused and neglected child: Identification, assessment and intervention: A practice handbook*. New York 2006; aktaran İsmail Balcı, Çocukluk Çağı Travmaları ile Baş Etme Yönelimli Psiko-Eğitim Programının Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 2018, s.25 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**)

⁸⁰ Danya Glaser, “Emotional Abuse and Neglect (Psychological Maltreatment): A Conceptual Framework”, *Child Abuse & Neglect*, 2002, 26(6), s.697-714.

⁸¹ Reyhan Arslan, Çocukluk Dönemi Duygusal İstismarı ile Depresyon Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Bir Gözden Geçirme, *Klinik Psikiyatri*, 2016, 19, 202-210, s.204.

⁸²Salih Zoroğlu vd.,a.g.e., s.72.

⁸³ Çiğdem Dereboy vd., “Çocukluk Çağı Travmalarının, Kimlik Gelişimi,Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Psikopatoloji ile İlişkisi”, *Türk Psikiyatri Dergisi*,2018, 29(4), 269-278,s.270

bırakılması duygularının göz ardı edilmesi olarak tanımlanmaktadır.⁸⁴ İhmal diğer istismar türlerinden daha yaygın olarak görülmesine rağmen; ölüm ya da yaralanma ile sonuçlanmadıkça fark edilmeme ihtimali daha fazladır. Buna neden olan faktör fiziksel istismar ve cinsel istismara kıyasla daha soyut bir kavrama sahip olmasıdır.⁸⁵

2.2.4.4.1 Fiziksel İhmal

Çocuğun ihtiyacı olduğu barınma, güvende olma, uygun kıyafetler giydirilmemesi ve besin ihtiyacı gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması en genel ifadeyle fiziksel ihmalin tanımıdır.⁸⁶ Aynı zamanda çocuğun hastalandığı zaman hastaneye götürülmemesi, sağlığı için gerekli olan aşıların yaptırılmaması, evde bir yetişkinin gözetimi olmadan yalnız bırakılması ve öz bakımının yapılmaması fiziksel ihmal olarak adlandırılmaktadır.⁸⁷ Diğer ihmal türlerine kıyaslama daha belirgindir. Genel olarak fiziksel ihmal çocuğun ebeveyni ya da bakım vereni tarafından ihtiyacı olan temel ihtiyaçlarının karşılanmaması ve sağlığıyla ilgili gereken ilginin gösterilmemesidir.⁸⁸

2.2.4.4.2. Duygusal İhmal

Duygusal ihmal hangi davranışın aşırılığı ya da yokluğu çocuğu hangi düzeyde etkileyeceğinin karar verilmesi ve bu durumun tespit edilmesinin zorluğu nedeniyle fark edilmesi güç olan bir kavramdır.⁸⁹ Yaşamın her döneminde olduğu gibi çocukluk çağındaki ya da ergenlik dönemindeki çocuklar duygusal yakınlığa ihtiyaç duyar. Bu yakınlık bireyin sevilmesi, duygusal olarak onunla ilgilenilmesini kapsar. Çocuğu bu ilgiden mahrum bırakmak duygusal istismar kapsamına

⁸⁴ G.Aral, "Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı" *Milli Eğitim Dergisi*, 2001,151 36-39; **aktaran**; Esra Ş.Demirkapı, Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler İle İlişkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adnan Menderes Üniversitesi, 2013, s.23 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

⁸⁵ Bülent Kara vd., "Çocuk İstismarı", *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, Kocaeli, 2004; 47(2),140-151 s.140.

⁸⁶ İlyas Özgentürk, "Çocuk İstismarı ve İhmal", *International Journal of Human Sciences*,2014, 11(2), s. 265-278, s.270.

⁸⁷ Selen Acehan vd., "Çocuk İstismarı ve İhmalinin Değerlendirilmesi", *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi* 2013, 22(4), 591-614, s.591

⁸⁸ Hatice Özgen, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Ebeveyn Tutumları Üzerindeki Yordayıcılığı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gelişim Üniversitesi, **İstanbul, 2017, s.10 (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

⁸⁹ Monica McCoy and Stephanie Keen, *Child abuse and neglect (2nd ed.)*, Psychology Press, New York, 2004; **aktaran** İsmail Balcı, Çocukluk Çağı Travmaları ile Baş Etme Yönelimli PsikoEğitim Programının Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 2018, s.46 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**)

girmektedir. Ayrıca çocuğun aile içinde şiddete maruz kalması, çocuğu incitecek lakaplar takılması, bir sorunla karşılaştığında duygusal destek verilmemesi duygusal istismar olarak adlandırılmaktadır.⁹⁰ Aynı zamanda çocuğun bilişsel gelişimi için gerekli olan ilgiyi göstermemek ve herhangi biri tarafından şiddete uğramasına göz yummak da duygusal ihmaldir.⁹¹

2.3 BENLİK SAYGISI

2.3.1 Benliğin Tanımı

Benlik bireylerin, diğer insanlar ve çevre ile ilişkilerinin sonucu olarak kendilerine ait bir algı oluşturması ve diğer bireylerle etkileşimlerine göre bu algılara verilen değerleri içerir. Bireyin kim olduğuna dair düşüncesini ifade eder.⁹² Bir başka deyişle benlik kavramı bireylerin kendisini nasıl görüp, kendilerine nasıl değer attığı benliği tanımlayan unsurlardandır. Benlik kavramı bireyi bir başkasından ayırır. Benlik yaşam süresince oluşmaya ve birey kendini tanıdıkça gelişmeye devam etmektedir.⁹³

Psikoloji literatüründe benlik konusunda önemli çalışmalar yapmış William James'e göre benlik, bireyin kendisinin ne olduğunu söyleyebileceği her şeyin toplamından oluşmaktadır.⁹⁴

Cüceloğlu'na göre bireyin içinde "ben olma savaşı" bulunmaktadır. Benlik bizi diğerlerinden ayırır ve kendimize özel bir bölge oluştururuz. Bu bölgeyi korumak, geliştirmek ve diğer insanlarla etkileşim halinde bir yere konumlandırmak için yoğun çaba sarf ederiz.⁹⁵

2.3.2 Benlik Saygısı

⁹⁰ Marije Stoltenborgh, "The Neglect of Child Neglect: A Meta-Analytic Review of the Prevalence of Neglect", *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 2013 48(3), 345-355, s.346

⁹¹ Danya Glaser, "Emotional Abuse and Neglect (Psychological Maltreatment): A Conceptual Framework", *Child Abuse & Neglect*, 2002, (26), s. 697-714.

⁹² William James, *The varieties of religious experience* University Books, 1963; aktaran Yener Özen ve Fikret Gülaçtı, "Benlik Kavramı ve Benliğin Gelişimi: Bilen Benliğe Gereksinim Var Mı?", *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2010, 12(2), 21-37 s.23.

⁹³ Arzu Altunay ve Fatma Öz, "Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Kavramı", *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2006, 46-59 s.47.

⁹⁴ William James, *The varieties of religious experience*, University Books, 1963; aktaran Yener Özen ve Fikret Gülaçtı, "Benlik Kavramı ve Benliğin Gelişimi: Bilen Benliğe Gereksinim Var Mı?", *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2010, 12(2), 21-37 s.22.

⁹⁵ Doğan Cüceloğlu, *İnsan ve Davranışı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2005, 6-373.

Benlik saygısı; bireyin benliğini beğenmesi ve kendini değerli bulma becerisidir. Bireyin kendisini sevmesi, onaylaması değerli hissetmesi benlik saygısı kapsamına girmektedir. Benliğin duygusal boyutudur.⁹⁶

Benlik saygısı hayat döngüsü içerisinde sürekli olarak değişmekte ve şekillenmektedir. Çocuk veya ergen yetişkinliğe erişip aile evinden ayrıldığında, kendi hayatını kurmak için adım attığında, partneriyle evlendiğinde, yaş almaya devam edip olgunlaştığında kişinin benliği ve benlik saygısı aynı zamanda gelişip, değişim göstermektedir.⁹⁷ Birey kendi benliğine çeşitli anlamlar yüklemektedir. Genel olarak benlik saygısının anlamları; bireyin kendini sevmesi, kendini kabul etmesi ve kendini yeterli görmesidir.⁹⁸

Benlik saygısını değerlendirme için akla ilk gelen isimlerden olan Rosenberg; benlik saygısını kişinin kendisine karşı, olumlu veya olumsuz tutumu olarak ayırmış; kişinin kendisine yönelik olumlu bir tutumu varsa, benlik saygısı yüksek, eğer olumsuz bir tutumda ise benlik saygısı düşük denilmektedir.⁹⁹

Benlik saygısının bir başka tanımı ise şu şekildedir; “Kişinin kendi değerinin ve insan olarak başkasına aktarılamaz öneminin bilincinde olmasına dayanan, kendisini olumlu değerlendirmesidir. Kendine saygı duyan bir kişi kendine iyi davranır, kendini sevmeye ve mutlu olmaya layık görür. Benlik saygısı aynı zamanda, yaşamın içindeki olay ve güçlüklerle sorumlu ve etkili bir biçimde mücadele etmek için kişinin özgür iradesini, beceri ve öğrenme yetisini kullanabileceğinden emin olmasını sağlayan güvenlik duygusuna da dayanır.”¹⁰⁰

Benlik saygısı; düşük benlik saygısı ve yüksek benlik saygısı olmak üzere iki alt kategoriye sahiptir. İdeal benlikle gerçek benlik arasında çatışma ya da farkın yüksek olması düşük benlik saygısını, farkın az olması ise yüksek benlik saygısını

⁹⁶ James F. Adams, *Ergenliği Anlamak*, İmge Yayınları, Ankara, 1995; **aktaran** Vesile Oktan ve Mustafa Şahin, “Kız Ergenlerde Beden İmajı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2010, 7(2), 544-556, s.546.

⁹⁷ Hasan Dilek ve Ayşe Aksoy, “Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 2013, 14(3), 95-109 s.96.

⁹⁸ Edward Wells ve Gerald Marwell, *Self –Esteem: Its conceptualization and Measurement*, Sage Publications, ABD, 1976; **aktaran** Vesile Oktan ve Mustafa Şahin, “Kız Ergenlerde Beden İmajı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2010, 7(2), 544-556, s.546.

⁹⁹Esen Savaş vd., “Lise Öğrencilerinin Yeme Tutumları, Yeme Davranışları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi.” *Gaziantep Tıp Dergisi*, 2011, 17, s.33-39

¹⁰⁰ Josiane de Saint Paul, *Estime de soi, Confiance en soi*, Inter Editions, Paris, 1999; **aktaran** Germaine Duclous, *Benlik Saygısı Yaşam İçin Bir Pasaport*, Çev.Olcay Kunal, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2014, s.23.

göstermektedir.¹⁰¹ Bireylerin benlik saygısının düşük veya yüksek olması karşılaştıkları olaylarda duygu ve davranış şekillerinde etkili olmaktadır.¹⁰²

2.3.2.1 Düşük Benlik Saygısı

Düşük benlik saygısı ideal benlik ve benlik kavramı arasında uyumsuzluk olması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu kişiler kendine ve etrafındaki kişilere karşı olumsuz bir tutum sergilemektedirler. Değer kavramlarını yitirmişlerdir ve bunun sonucunda çevreleriyle aralarına mesafe koymaktadırlar.¹⁰³ Benlik saygısı düşük olan kişiler başkasıyla iletişime geçtiğinde uyumsuz davranışlar sergileyebilir. Sahip oldukları yeteneklerini gerektiği şekilde kullanamayabilirler. Bu kişiler diğer insanlar tarafından kolayca manipüle edilebilirler.¹⁰⁴ Başarılı olsalar bile bu durumu kabul etmezler ve bir sorunla karşılaştıklarında çözmekte güçlük çekerler.¹⁰⁵

Benlik saygısı bireylerin çevresinde iletişim halinde oldukları kişiler tarafından olumlu veya olumsuz yönde etkilenebilir. Bu kişiler öğretmenleri, bakım verenleri ya da yaşlıları olabilir. Kişilerin çevresindeki insanlar benliğin güçlenmesinde ya da zayıf olmasında önemli rol oynamaktadır.¹⁰⁶ Benlik saygısı düşük olan bireylerin kendine güvenleri zayıf olmakla birlikte diğer insanlara bağımlı olarak hayatlarını sürdürmektedirler. Diğer insanlarla iletişim kurmakta zorlanırlar çünkü utangaç kişilik yapısına sahiptirler.¹⁰⁷

2.3.2.2 Yüksek Benlik Saygısı

Benlik saygısının yüksek olması bireyin kendisi hakkında olumlu düşüncelere sahip olmasıdır. Bu kişilerin kendilerine güvenleri tamdır. Okuldakiler ve

¹⁰¹ Jerry M. Burger, *Kişilik*, Çev.İnan D.Erguvan, Kaknüs Yayınevi, İstanbul, 2019, s.487.

¹⁰² Sibel Sivribaşkara, Özsaygının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2003 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰³ Tuğçe Yıldırım, Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Algılanan Sosyal Destek ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, 2017, s.8 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰⁴ Nihan Oğuz, Genç Yetişkinlerde Anne Baba Tutumunu, Anksiyete ve Benlik Saygısı İlişkisi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰⁵ Deborah Plummer, *Helping Children to Build Self-Esteem: A Photocopiable Activities Book*, London,2001; aktaran Vesile Oktan ve Mustafa Şahin, "Kız Ergenlerde Beden İmajı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2010, 7(2), 544-556, s.546.

¹⁰⁶ Gary Novak ve Martha Peleaz, "*Child and adolescence development. A Behavioral systems approach*", California, 2004; aktaran Hasan Dilek ve Ayşe Aksoy, "Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 2013, 14(3), 95-109 s.96

¹⁰⁷ Ruhi Yiğit, "Çevik Kuvvet Görevlilerinin Benlik Saygıları ile Yaşam Doyumu ve Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2012, 13(1), 61-75, s.62.

çevresindekilerle iletişimi ve uyumu olumludur. Kendi değerlerinin farkındalardır. Onaylanmak için bir başkasına bağımlı değildirler.¹⁰⁸

Yüksek benlik saygısına sahip kişiler kendilerinin önem ve değerlerinin farkındalardır. Kendilerini sürekli geliştirmek için çaba gösterirler. Kendilerinden memnundurlar. Genellikle kendilerini iyi hissetmeye eğilimlidirler.¹⁰⁹ Kendilik algıları pozitif seyretmektedir.

Benlik saygısının yüksek olduğu bireylerin özelliklerine bakacak olursak; kendilerini geliştirme konusunda heveslidirler. Bir stresle karşı karşıya kaldıklarında benlik saygısı düşük birine göre stresle daha kolay başa çıkarlar, yeni fikirlere heyecan duyar ve davranışlarının sorumluluğunu kendi üzerlerine alırlar. Kendilerine güvenleri ve öğrenme istekleri yüksektir. Yapılan araştırmalara göre kızların benlik saygısı erkeklere göre daha düşüktür. Yüksek sosyoekonomik düzeye sahip olan bireylerin benlik saygısı, sosyoekonomik düzeyi düşük olan bireylere göre daha yüksektir.¹¹⁰

2.4 DUYGUSAL YEME

2.4.1 Duygusal Yeme Tanım

Yemek yeme yaşam döngüsünü devam ettirmek için ihtiyacımız olan fizyolojik bir ihtiyaçtır. Yeme davranışlarıyla etkili olan birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler bireylerin genetikleri, çevresel etmenleri, hormonlar, iştah seviyeleri, kişinin beden algısı duygusal etmenler gibi pek çok neden sayılabilir.¹¹¹ Bir bireyin dış görünüşü, kilosu ile aşırı ilgilendiği ve genel olarak daha ince olmak isteği taşıdığı ve bu nedenle sağlığını olumsuz yönde etkileyecek derecede yeme davranışının değiştiği durumlar yeme bozuklukları olarak adlandırılabilir.¹¹² Öğünlerin sık

¹⁰⁸ Beril Tufan ve Süleyman Yıldız, **Geri dönüş sürecinde ikinci kuşak Almanya'dan dönen öğrencilerin benlik saygıları ve ruhsal belirtileri**, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara,1993; **aktaran** Hasan Dilek ve Ayşe Aksoy, "Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)**, 2013, 14(3), 95-109 s.96

¹⁰⁹ Serkan Otacıoğlu, "Profesyonel Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeylerinin İncelenmesi", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2017, 21(1), 187-196, s.188.

¹¹⁰ Tuğçe Yıldırım, Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Algılanan Sosyal Destek ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, 2017, s.12-s.14 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹¹¹ Suzan Ş.Karakuş vd., "Üç faktörlü yeme ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması", **TAF Preventive Medicine Bulletin**, 2016, 15(3), 229-337, s.229.

¹¹² Alfonso Troisi vd., "Early separation anxiety and adult attachment style in women with eating disorders", **British Journal of Clinical Psychology**, 2005, 44, 89-98; **aktaran** Zeynep Alantar ve

yenmesi, miktarları ve yeme şeklinin psikolojik ihtiyaçlarla ilişkili olduğu ve aynı zamanda yeme davranışlarıyla duygu durum değişiklikleri arasında güçlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.¹¹³

Duygusal yeme ya da emosyonel yeme en genel ifadeyle, bireyin olumsuz duygulara karşılık olarak gelişmekte olan aşırı yeme yatkınlığını anlatan bir yeme bozukluğu olarak tanımlanabilir. Duygusal yemenin ilk olarak bulimiya ile ilgili olduğu düşünülmüştür. Araştırmalar genişletildikçe aynı zamanda tıknırcasına yemenin de duygusal yeme ile ilişki içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Aşırı yeme eğilimi obez bireylerde görülebileceği gibi aynı zamanda normal kiloda olup diyet yapan kişilerde de var olabileceği tespit edilmiştir.¹¹⁴

1950 senesinde Stephen Bayles ve Franklin G.Ebaugh'ın yaptığı çalışmayla duygusal yeme terimi literatüre girmiştir. Duygusal yeme olgusunu; bireyin yeme davranışı, anksiyete, depresyon, öfke ve yalnızlık gibi bireyi olumsuz etkileyen duygulara karşı bir cevap şeklinde tanımlamışlardır.¹¹⁵

Yemek yeme davranışlarında, duyguların önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Bireylerin duygu durumlarının yemek yeme davranışlarındaki rolü, duygusal yeme sorununun nedeni olma konusunda kuvvetli bir unsurdur.¹¹⁶ Duygusal yemenin nasıl seyrettiği, kişilerin benlik saygısı, yaşadığı duygusal durumlar ve yeme bozukluklarıyla alakalıdır.¹¹⁷

Duygusal yeme davranışı sadece yeme bozukluklarında görülmemektedir. Yeme bozukluğu olmadan da karşımıza çıkabilir. Duygusal yemenin temelinde olumsuz durumlarla başa çıkmanın yer aldığı söylenebilir. Birçok insan kendini mutsuz hissettiğinde yemek yeme ihtiyacı duyar. Yeme bozukluklarında ise bu tablo

Fulya Maner, "Bağlanma kuramı açısından yeme bozuklukları", *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2008, 9, 97-104, s.98.

¹¹³ Sevinçer ve Konuk a.g.e., s.172.

¹¹⁴ Sevinçer ve Konuk, a.g.e., s.171.

¹¹⁵ Stephen Bayles ve Franklin G.Ebaugh, "Emotional factors in eating and obesity", *Journal Of The American Dietetic Association*, 1950, 26(6),430-434; aktaran Hatice Demir, Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Yeme Davranışı ile Antropometrik Ölçümler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019, s.7 (**Yayınlanmış Yüksek Lisan Tezi**).

¹¹⁶ Strien Van vd., "Emotional eating and food intake after sadness and joy" *Appetite*, 2013, 5(66), 5-20; aktaran Merve Hacıabdurrahmanoğlu, Duygusal Yeme Davranışı ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019, s.6 (**Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹¹⁷ Güzin Mukaddes Sevinçer ve Numan Konuk, "Emosyonel Yeme", *Journal of Mood Disorders*, 2013, 3 (4), 171-178, s.172.

yediklerinden suçluluk duyma ve yediklerini çıkarma isteği gibi davranışlarla birlikte seyretmektedir.¹¹⁸

2.4.2 Duygusal Yeme ve Yeme Bozuklukları

Yapılan birçok araştırmanın sonucunda duygusal yemenin tıkanırmasına yeme bozukluğu ve bulimiya nervoza gibi yeme bozukluklarının arasındaki ilişkinin güçlü olduğu ortaya çıkmıştır.¹¹⁹ Tıkanırmasına yeme bozukluğu ile duygusal yeme davranışı birbirleriyle etkileşim halindedir ve aynı anda görülebilmektedir. Duygusal yeme ve tıkanırmasına yeme bozukluğunun ortak noktası ise duyguların yeme üzerinde kontrol kaybının olması ve aynı zamanda ne kadar yemek tüketileceğini belirlemesidir.¹²⁰

2.4.2.1 Bulimiya Nervozada

Bulimiya nervozada ilk olarak Orta Çağ zenginlerinin daha fazla yemek yiyebilmeleri için yemek sırasında kusmaya başlamaları ile tanımlanmıştır. Bu konuda yapılmış ilk klinik araştırma 1979 yılında Grant Russell tarafından yapılmıştır. Bulimiya hastalarının kendilerine özgüvenleri tartıda çıkan kiloya ve dışardan nasıl gözüktüklerine bağlıdır.¹²¹ 1980 yılında ise resmi olarak DSM-III tanı ölçütleri arasına girmiştir.¹²²

Bulimiya nervozada tanı için kişinin aşırı yeme atağının olması gerekmektedir. Bulimiya hastaları bu ataklar genellikle yalnız olduklarında gerçekleşir. Atak sırasında biriyle karşılaşmaları durumunda yemek yemeyi bırakırlar. Bulimiyaya sahip olan bireyler tıkanırmasına yedikten sonra laksatif kullanımı, kendini kusturma,

¹¹⁸ Denise M. Heebink vd., "Anorexia nervosa and bulimia nervosa in adolescence: Effects of age menstrual status on psychological variables", *Journal American Academy Child Adolescence Psychology*, 1995, 34(3), 82-378, **aktaran** Merve Hacıabdurrahmanoğlu, Duygusal Yeme Davranışı ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019, s.1(**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

¹¹⁹Sandrine Pinaquy vd., "Emotional Eating, Alexithymia, and Binge-Eating Disorder in Obese Women", *Obesity Research*, 2003, 11(2), 195-201, s.195

¹²⁰ Andreas Birgegård vd., "Diagnostic Issues of Binge Eating in Eating Disorders", *Eur. Eat. Disorders Rev.*, 2013, 21, 175-183 s.181

¹²¹ Grant Russell, "Bulimia nervosa: an ominous variant of anorexia nervosa", *PsychoMed*, 1979, 9, 429-448; **aktaran** Arzu Önal Sönmez, "Çocuk ve Ergenlerde Yeme Bozuklukları", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2017, 9(3), 301-316, s.302

¹²² American Psychiatric Association, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 3rd Edition*, American Psychiatric Publishing, 1980; **aktaran** Arzu Önal Sönmez, "Çocuk ve Ergenlerde Yeme Bozuklukları", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2017, 9(3), 301-316, s.302

aşırı egzersiz yapma gibi uygunsuz telafi davranışlarında bulunmaktadırlar.¹²³ Çocukluk çağında cinsel istismara uğramanın bulimiya nervoza için risk faktörü olabileceği düşünülmektedir.¹²⁴

“DSM-5’te bulimiya nervoza için tanı kriterleri şu şekildedir;

A. Yineleyici tıkinircasına yeme dönemleri.

1. Benzer koşullarda, benzer sürede, çoğu kişinin yiyebileceğinden açıkça daha çok yiyeceği, ayrı bir zaman biriminde yeme.

2. Bu dönem sırasında yemek yemeyle ilgili denetimin kalktığı duyumunun olması.

B. Kilo almaktan sakınmak için, kendi kendini kusturma, laksatif ilaçlar, idrar söktürücü ilaçlar ya da diğer ilaçları yanlış yere kullanma, neredeyse hiç yememe ya da aşırı spor yapma gibi yineleyen, uygunsuz ödünleyici davranışlarda bulunma.

C. Bu tıkinircasına yeme davranışlarının ve uygunsuz ödünleyici davranışların her ikisi de ortalama üç ay içinde en az haftada bir kez olmuştur.

D. Kendilik değerlendirmesi, vücut biçiminden ve ağırlığından yersiz bir biçimde etkilenir.”¹²⁵

2.4.2.2 Tıkinircasına Yeme Bozukluğu

Tıkinircasına yeme bozukluğu, kişilerin normalde yiyebileceğinden çok daha fazla yiyeceği kısa bir zaman içinde tükettiği bir yeme bozukluğudur. Kişi yeme isteğini dizginleyememekte bunun sonucunda tekrar oldukça fazla miktarda yemeye devam etmektedir. İlk kez 1959 yılında Albert Stunkard tarafından bahsedilmiş ve 1991 yılında Spitzer ve arkadaşları tarafından klinik tanımı yapılmıştır.¹²⁶ Tıkinircasına yeme bozukluğu DSM-5’e kadar bir yemek bozukluğu olarak değerlendirilmemiştir. 2013 yılına kadar tıkinircasına yeme bozukluğu bulimiya

¹²³ Glasofer Dr vd., **Feeding and eating disorders. In Psychiatry**, Fourth Edition, New York, 2015; **aktaran** Arzu Önal Sönmez, “Çocuk ve Ergenlerde Yeme Bozuklukları”, **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 2017, 9(3), 301-316, s.303

¹²⁴ HG Pope ve JI Hudson, “Is childhood sexual abuse a risk factor for bulimia nervosa”, **Am J Psychiatry**, 1992, 149, 455-463; **aktaran** Arzu Önal Sönmez, “Çocuk ve Ergenlerde Yeme Bozuklukları”, **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 2017, 9(3), 301-316, s.304

¹²⁵ Amerikan Psikiyatri Birliği, **Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru El kitabı**, çev. Ertuğrul Koroğlu, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013,s.175.

¹²⁶ Albert J.Stunkard, “Eating Patterns and Obesity”, **Psychiatr Q**, 1959, 33, 95-284; **aktaran** Armağan Özdemir vd., “Tıkinircasına Yeme Bozukluğu”, **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 2015, 7(4), 419-435, s.419.

nervozanın bir semptomu olarak görülmüştür.¹²⁷ Fakat iki yeme bozukluğu arasındaki en temel fark, bireyin tıkanırcasına yeme nöbetlerinde bulimiya nervozadaki gibi telafi davranışları sergilemiyor olmasıdır.¹²⁸

“DSM-5’e göre tıkanırcasına yeme bozukluğu şu şekilde tanımlanmıştır;

A. Yineleyici tıkanırcasına yeme dönemleri.

1. Benzer koşullarda, benzer sürede, çoğu kişinin yiyebileceğinden açıkça daha fazla yiyeceği ayrı bir zaman biriminde yeme.

2. Bu dönem sırasında yemek yemeyle ilgili denetiminin kalktığı duyumunun olması.

B. Tıkanırcasına yeme dönemlerine aşağıdakilerden üçü (ya da daha çoğu) eşlik eder:

1. Olağandan çok daha hızlı yeme.

2. Rahatsızlık verecek düzeyde tokluk hissedene kadar yeme.

3. Bedensel açlık duymuyorken aşırı ölçülerde yeme.

4. Ne denli yediğinden utandığı için kendi başına yeme.

5. Daha sonra kendinden tikslenme, çökkünlük yaşama ya da büyük bir suçluluk duyma.

C. Tıkanırcasına yeme ile ilgili belirgin bir sıkıntı duyulur.

D. Bu tıkanırcasına yeme davranışı ortalama üç ay içinde en az haftada bir kez olmuştur.

E. Tıkanırcasına yemeye bulimiya nervozada olduğu gibi yineleyen uygunsuz ödünleyici davranışlar eşlik etmez ve tıkanırcasına yeme yalnızca bulimiya nervozaya da anoreksiya nervozanın gidişi sırasında ortaya çıkmamaktadır.”¹²⁹

2.4.3 Duygusal Yeme Teoriler

Duygusal yeme davranışına neden olan mekanizmalar hakkında araştırmalar devam etmektedir. Araştırmacılar bu konuyu çalışırken bazı teoriler öne sürmüşlerdir. Bu teoriler; psikosomatik, dışsal, kısıtlama ve kaçış teorisiidir.

2.4.3.1 Psikosomatik Teori

¹²⁷ Gül S. Özdemir, Duygusal Yememin Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirtileri İle Olan İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2015, s.3 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹²⁸ Armağan Özdemir vd., “Tıkanırcasına Yeme Bozukluğu”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2015, 7(4), 419-435, s.419

¹²⁹ Amerikan Psikiyatri Birliği, *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı(DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru El kitabı, çev.* Ertuğrul Köroğlu, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013,s.176.

Psikosomatik teoriye göre duygusal yeme bu teoriyle açıklanmaktadır. Bu teori duygusal yemeye sahip olan bireylerin olumsuz duygularıyla açlıkları arasındaki ayrımı net olarak yapamadıklarını savunur.¹³⁰ Helen ve Harold Kaplan'a göre obez bireyler gergin, stresli ve kaygılı olduklarında bu kaygı seviyesini düşürmek için olması gerekenden fazla miktarda yemek yemeye yönelirler. Haz hissiyle beraber kişinin sıkıntısı azalmakta fakat sonradan yaşanan pişmanlık ve suçluluk duyguları bireyin problemlerini çözme konusunda zayıf olabileceğini düşündürmektedir.¹³¹ Psikosomatik teoriye göre beslenmeyle sakinleşme davranışı yaşamın erken dönemlerinde öğrenilmiştir. Bu nedenle kişiler açlık hissedince yemek yedikleri gibi kaygı seviyelerini düşürmeye çalışmak için de yemek yemeleri gerektiğini öğrenmişlerdir.¹³² Hilde Bruch, duygusal strese eşlik eden aşırı yeme davranışına sahip kişilerde içsel farkındalığının eksik olduğunu söylemektedir.¹³³

Bir başka deyişle yaşamlarının ilk dönemlerinde olduğu gibi kendilerini rahatsız eden herhangi bir duygu olduğunda aşırı yeme davranışı gösterirler.

2.4.3.2 Kısıtlama Teorisi

"Kısıtlama" teorisi ilk olarak 1975 yılında Herman ve Mack tarafından çalışılmış, 1980 yılında Herman ve Polivy tarafından geliştirilmiştir. Bu teoride birey besin alımını kısıtladığı zaman ya da o yiyeceğe ulaşamadığında, besine karşı koyması zor olacak kadar bir istek duymaktadır. Bu durum genellikle bireyin kilo almasıyla sonuçlanmaktadır.¹³⁴ Bu bilgiden çıkarımla kısıtlama teorisi, besin alımının kısıtlanmasıyla bireyin aşırı yeme davranışında bulunması ve bunun sonucu olarak kilo alması arasında bir ilişki kurmaktadır.

¹³⁰ Merve Hacıabdurrahmanoğlu, Duygusal Yeme Davranışı ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019, s.14 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹³¹ Helen Kaplan ve Harold Kaplan, "The psychosomatic concept of obesity", *Journal of Nervous and Mental Disease*, 1957; aktaran Merve Hacıabdurrahmanoğlu, Duygusal Yeme Davranışı ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019, s.15 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹³² Gül S. Özdemir, Duygusal Yemenin Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirtileri ile Olan İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2015, s.3 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹³³ Strien Van vd., "Tendency toward overeating and restraint as predictors of food consumption" *Appetite*, 2003, 40,8-291; aktaran Gül S. Özdemir, Duygusal Yemenin Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirtileri ile Olan İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2015, s.3 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹³⁴ P. Herman ve D. Mack, "Restrained and unrestrained eating", *Journal of Personality*, 1975, 43, s. 647-660; aktaran Gül S. Özdemir, Duygusal Yemenin Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirtileri ile Olan İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2015, s.3 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

2.4.3.3 Kaçış Teorisi

“Kaçış” Teorisine göre bireyler hissettikleri olumsuz duygulardan kaçınmak istemeleri nedeniyle duygusal yeme davranışını gerçekleştirmektedirler.¹³⁵

Birey hayatında olumsuz bir durum yaşadığında kendi benliğine karşı bir tehdit hissetmektedir. Bu durumla baş etmek için yemek yeme davranışı gerçekleşmektedir. Bir başka ifadeyle kişi yemek yeme eylemiyle duygularından kaçınarak bir baş etme mekanizması geliştirmektedir.¹³⁶

2.4.3.4 Dışsal Teori

Dışsal teoriye göre bireyler içten gelen açlık gibi bedensel sinyalleri anlamakta zayıf olup dış uyaranlara daha açık olmaktadır. Dış uyaranlar olarak; yemeklerin görüntüsü, kokusu, tadı sebebiyle karınları aç olmasa bile yemek yeme davranışı göstermektedirler. Bu teoride anlatılmak istenen yeme davranışının dışardan gelen bir etmenle tetiklenmesidir. Schachter’ın 1968 yılında yaptığı çalışmaya göre, stres ve olumsuz duygulanım kilosu fazla olan bireyleri daha çok yemek yemeye yöneltmektedir. Dışsal teori, bireyin aç ya da tok olmasından değil, dış etmenler tarafından uyarılmasından dolayı yeme davranışı gösterdiklerini söylemektedir.¹³⁷

Literatür incelendiğinde duygusal yeme davranışını açıklayan birçok etken olduğu görülmektedir. En genel ifadeyle duygusal yeme; bireyin yaşadığı stres, karşılaştığı zorluklar, olumsuz duygulanımlara karşı koymaya çalıştığı bir baş etme mekanizmasıdır. Duygusal yeme sonucu birey aşırı miktarda kilo alabilir ya da vücut dengesini bozabilir.

Yeme bozuklukları hakkında yapılan bazı araştırmalara göre kadınlarda daha çok bulimiya nervoza ve anoreksiya nervoza görülürken, erkeklerde tıknırcasına

¹³⁵ T. F. Heatherton ve R. F. Baumeister, "Bingeeating as escape from self awareness", *Psychology Bulletin*, 1991, 110, 86-108, s.86.

¹³⁶ Sonja Spoor vd., "Relations between negative affect, coping, and emotional eating", *Appetite*, 2006, 48(3), 368-376; **aktaran** Merve Hacıabdurrahmanoğlu, Duygusal Yeme Davranışı ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019, s.15 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹³⁷ Steven Schachter, "Obesity and eating. Internal and external cues differentially affect the eating behavior of obese and normal subjects". *Science*, 1968, 23(161), 6-751; **aktaran** Güzin Mukaddes Sevinçer ve Numan Konuk, "Emosyonel Yeme", *Journal of Mood Disorders*, 2013, 3 (4), 171-178, s.173.

yeme bozukluğu oranı yüksek bulunmuştur.^{138, 139} Yeme bozukluklarının nedenleri tam olarak bilinmemekte fakat çevresel ve sosyal etmenlerin, biyolojik ve genetik faktörlerin, psikolojinin yani insanı insan yapan bütün biyopsikososyal yapının etkili olduğu tarafımca düşünülmektedir.

2.5 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI VE YEME BOZUKLUĞU

Çocukluk çağında deneyimlediğimiz yaşam olaylarının kişilik ve erişkin hayatımızı şekillendirdiği birçok araştırma tarafından ileri sürülmüştür. Bu çalışmada ele alınan duygusal yemenin etkilediği yemek bozukluklarının ortaya çıkmasında, biyopsikososyal faktörlerin ve aynı zamanda ruhsal travma olgusunun önemli rol oynadığı yapılan araştırmalar sonucu tespit edilmiştir.¹⁴⁰ 2008 yılında Küey'in yaptığı çalışmaya göre yeme bozukluklarının gelişmesinde ebeveyn ya da bakım verenlerle çocuk arasında yaşanan ilişki türünün önemli rol oynadığı ortaya çıkmıştır.¹⁴¹

Literatürde yapılan bir araştırmaya göre 15 yaşına kadar yoğun şiddette travmatik olaylara maruz kalan bireylerin obeziteye yakalanma ihtimalleri daha yüksektir. Yaşamın erken döneminde yaşanan travmanın, yetişkinlikte obezite olma riski arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.¹⁴²

Yeme bozukluğunu araştıran birçok araştırmacı çocukluk çağı travmalarıyla bir ilişki kurabilmek için bu konunun üzerinde oldukça durmuşlardır. Çocukluk çağı travmasının istismar ve ihmal türleriyle, tekrarlanan travmatik olaylar arasında bir ilişki tespit edilmiştir.¹⁴³

¹³⁸ D.B.Herzog ve K.T.Eddy, "Diagnosis, epidemiology, and clinical course of eating disorders", *Clinical manual of eating disorders*, 2007, 1-29; aktaran Şenol Turan vd., "Tikanırcasına Yeme Bozukluğu", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2015; 7(4), 419-435, s.420.

¹³⁹ Erdal Vardar ve Mücadele Erzenin, "Ergenlerde yeme bozukluklarının yaygınlığı ve psikiyatrik eş tanıları iki aşamalı toplum merkezli bir çalışma", *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2011, 22(4), 205-212, s.205.

¹⁴⁰ C.Jacobi vd., "Coming to terms with risk factors for eating disorders: Application of risk terminology and suggestions for a general taxonomy", *Psychol Bull*, 2004, 130, 19-65; aktaran Pervin Tunç, "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travması ve Yeme Tutumları", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2019,11(1), 203-219, s.204.

¹⁴¹Pervin Tunç, "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travması ve Yeme Tutumları", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2019,11(1), 203-219, s.204.

¹⁴² Nalan Arslan, Kilo Sorunu/ Ağır Kilo Sorunu Olan ve Kilo Sorunu Olmayan Kadınlarda Travmatik Yaşam Olayları, Yeme Davranışları ve Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Değerlendirilmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi, s.11(**Uzmanlık Tezi**).

¹⁴³ S.Leonard vd., "Childhood and adulthood abuse in bulimic and nonbulimic women: Prevalences and psychological correlates", *Int J Eat Disord*, 2003, 33, 397-405; aktaran Pervin Tunç, "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travması ve Yeme Tutumları", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2019,11(1), 203-219, s.204.

Çocukluk çağında yaşanan; cinsel istismar, fiziksel istismar, duygusal ve fiziksel ihmalin yeme bozukluğu için önemli bir rol üstlendiği alanda yapılan birden fazla araştırma tarafından kanıtlanmıştır.¹⁴⁴ Örneğin cinsel istismara maruz kalma sonucu bireyde yeme bozukluğu gelişebilir. Cinsel istismar mağduru olan bazı kadınlar, istismara uğradıkları zaman kaybettikleri kendi bedenleri üzerindeki kontrolü, yemek yerken kontrol kendilerindeymiş gibi hissederek geri almaya çalışmaktadırlar.¹⁴⁵ Cinsel istismara uğrayan bireyler başka birinin kendilerini çekici bulmamalarını istedikleri için ya kilo alarak ya da kilo vererek bu durumu engellemeye çalışmaktadırlar.¹⁴⁶

Duygusal istismara uğrayan bireylerde ise daha çok bulimik semptomlar görülmektedir.¹⁴⁷ Aynı zamanda bu kişiler duygusal olarak reddedilmiş hissini yarattığı rahatsızlıktan kurtulmak için yemek yemenin verdiği haz etkisini kullanmaktadırlar. Bu durumun obeziteye yol açma ihtimali bulunmaktadır.¹⁴⁸

Sonuç olarak bulimiya ve obezite duygusal istimar sonucu ortaya çıkabilir.

2.6 ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI VE BENLİK SAYGISI

Ebeveynlerin yetiştirme tarzı çocuklarda sağlıklı benlik gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Çocuğun sevilmesi, fikirlerinin değer görmesi, yaşlılarıyla kurduğu ilişkiler bireyin kendisine saygı duymasını etkileyen faktörlerdir.¹⁴⁹ Benlik saygısının bireyin erken dönem yaşantılarıyla oluştuğu ve yaşam boyu geliştiği

¹⁴⁴ Irvin Yalom ve J.Werne, *Treating Eating Disorders. Jossey Bass Social and Behavioral Science Series*, Jossey-Bass Inc., U.S. ,1995; **aktaran** Merve Karaoğlu, Yeme Tutumları ve Çocukluk Çağı Travmaları Arasındaki İlişkide Öz Şefkat ve Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, 2019, s.11(**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁴⁵ K.Duncan, "Healing from the trauma of childhood sexual abuse: The journey for women". **CT: Praeger**, 2004; **aktaran** İsmail Balcı, Çocukluk Çağı Travmaları ile Baş Etme Yönelimli Psiko-Eğitim Programının Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkisi, Eğitim Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2018, s.18 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**).

¹⁴⁶ K.Kinnear, *Child sexual abuse: A reference handbook*, CA: ABC-CLIO, Inc., 2017; **aktaran** İsmail Balcı, Çocukluk Çağı Travmaları ile Baş Etme Yönelimli Psiko-Eğitim Programının Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkisi, Eğitim Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2018, s.18 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**).

¹⁴⁷ CK Gerke vd., "The role of depression and dissociation in the relationship between childhood trauma and bulimic symptoms among ethnically diverse female undergraduates", *Child Abuse Negl*, 2006, 30, 1161-1172; **aktaran** Pervin Tunç, Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travması ve Yeme Tutumları, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2019,11(1), 203-219, s.205.

¹⁴⁸ H.Liedenberg ve M. Papaikonomou, "Complex trauma: reflections on the effect of early childhood abuse among a small adult group of bariatric patients", *South African Journal of Psychology*,2010; 40(3), 327-37; **aktaran** Nalan Arslan, Kilo Sorunu/ Ağır Kilo Sorunu Olan ve Kilo Sorunu Olmayan Kadınlarda Travmatik Yaşam Olayları, Yeme Davranışları ve Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Değerlendirilmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi, s.11(**Uzmanlık Tezi**).

¹⁴⁹ Haluk Yavuzer, *Çocuğu tanımak ve anlamak*, Remzi Kitabevi, 10.Baskı, İstanbul, 2012; **aktaran** Özgür Öklük, Çocukluk Dönemi Travmatik Yaşam Olaylarına Maruz Kalmış Yetişkin Bireylerin Benlik Saygısı, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Baş Etme Becerilerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Işık Üniversitesi, 2018 s.22(**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

düşünülmektedir. Bu bilgiden çıkarımla, çocukluk çağında yaşanan travmalar çocuğun benlik saygısını oluşturmada önemli rol oynamaktadır.¹⁵⁰ Yapılan birçok araştırma erken dönemde ihmal ve istismar yaşantılarına sahip olan bireylerin benlik saygısının düşük olduğunu kanıtlamıştır.¹⁵¹

Çocukluk çağı travması, düşük benlik saygısı, cinsel problemler, kişilerarası ilişkilerde zorlanmaya ve duygu düzenleme konusunda güçlük yaşama konusunda risk faktörlerindedir.¹⁵²

1997 yılında Jennifer Tebbutt ve arkadaşları cinsel istismara uğramış 84 çocuğun beş sene sonra yeniden değerlendirildikleri bir çalışma yapmışlardır. Bu çocuklarının %43'ünü seneler sonra hala düşük benlik saygısı ve depresyon belirtileri göstermişlerdir. Daha büyük çocuklarda daha fazla depresyon, daha düşük benlik saygısı görülmüştür.¹⁵³ Cinsel istismara uğrayan çocuklarda benlik saygısı azalması, beden algısında bozulma, öz kıyım, intihar etme düşünceleri ve öfke artışı gözlenmektedir.¹⁵⁴ Cinsel istismara maruz kalmak düşük benlik saygısına sebep olmakla birlikte depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, damgalanmışlık hissi, madde kullanımına da sebep olmaktadır. Araştırmalara göre kişilik bozukluğu tanısı alan bireylerin %70-80'inde cinsel travma bulgusu saptanmıştır. Çoklu kişilik bozukluğunda bu oran %85-95 arasında seyretmektedir. Cinsel istismara uğrayan bireylerin, kendilerinin istismarcı olma yüzdesi ise %60-95 arasındadır.¹⁵⁵

İstismar türlerinden biri olan duygusal istismar da düşük benlik saygısına sebep olabilmektedir. Aynı zamanda düşük özgüvene, cinsel istismarda olduğu gibi agresyona, uygunsuz cinsel davranışlara neden olmaktadır.¹⁵⁶ 2006 yılında

¹⁵⁰ Ebru Suner, Farklı Liselerdeki Ergenlerin Benlik Saygısı, Akademik Başarı ve Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2000 s.25(**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁵¹ Ahu Öztürk, "Çocuğa Kötü Muamelenin Psikolojik ve Gelişimsel Sonuçlarını Önlemek", *Turk J Child Adolesc Ment Health*, 2020, 27(1), 7-19 s.14.

¹⁵² PE Mullen vd., "The long-term impact of the physical, emotional, and sexual abuse of children: A community study", *Child Abuse Negl.*, 1996,20(1), 7-21, s.7

¹⁵³ Jennifer Tebbutt vd., "Five years after child sexual abuse: persisting dysfunction and problems of prediction", *Journal of The Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 1997, 36(3),330-339, s.330.

¹⁵⁴ N.Ovayolu vd., "Çocuklarda cinsel istismar ve etkileri" *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*,2007, 2(4) 14-22 **aktaran** Rukiye Burma, Cinsel Suç İşlemiş Hükümlülerde,Çocukluk Döneminde Örselleyici Yaşantılara Maruz Kalma Düzeyi İle Benlik Saygısı, Öfke İfade Tarzı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, s.34 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁵⁵ M.Topbaş, "İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: Çocuk İstismarı" *TSK Koruyucu Hekimlik Bulteni*, 2004, 3(4) 76-80.

¹⁵⁶ Gregory L.Jantz and A.McMurray, *Healing the scars of emotional abuse*, Grant Rapids, MI: Revell Books, 2009; **aktaran** İsmail Balcı, Çocukluk Çağı Travmaları ile Baş Etme Yönelimli Psiko-

Amerika'da yapılan bir çalışmada olumsuz yönde benlik saygısını en çok etkileyen istismar türünün duygusal istismar olduğu ileri sürülmüştür.¹⁵⁷

2.7 BENLİK SAYGISI VE YEME DAVRANIŞI

Benlik saygısı kişinin kendini sevmesi, değerli bulması, benliğini beğenmesi gibi olguların tamamıdır.¹⁵⁸ Benlik saygısı, duygusal, zihinsel, bedensel ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Kendini değerli hissetme, toplum tarafından kabul görme, bir başkası tarafından sevilme, kendini olduğu gibi kabul etme benlik saygısının oluşumu ve değişimi için önemli etkenlerdir. Bu ifadeden çıkarımla benlik saygısı başkalarıyla kurulan etkileşimden etkilenmektedir. Bireyin etrafından olumsuz geri bildirim gelirse bu durum benlik saygısının zedelenmesine ve azalmasına yol açabilir. Günümüzde sosyal medya etkisiyle ideal vücudun sıfır bedene yakın olması empoze edilmektedir. Bu nedenle aşırı kilolu bireyler toplumdaki dışlanmakta ve dolayısıyla da bu kişilerin benlik saygısı olumsuz yönde etkilenmektedir.¹⁵⁹ Yapılan bazı araştırmalara göre obez bireyler kiloları ile ilgili toplumdaki gelen eleştiriler nedeniyle kalabalık ortamlardan uzak durmaktadırlar ve bunun sonucunda düşük benlik saygısı ve öfke açığa çıkmaktadır.¹⁶⁰

Yeme bozukluklarında düşük benlik saygısı önemli rol oynamaktadır. Literatürde yeme bozuklukları ile düşük benlik saygısı arasında olumlu ilişki barındıran çalışmalar yapılmıştır.¹⁶¹ Örneğin; 1996'da Kartal tarafından yapılan bir araştırmada obez bireylerde benlik saygısının düşük seviyede seyrettiği saptanmıştır. 2012 yılında Türkiye'de obezlerde depresyon ve benlik saygısını ölçümlemeye çalışan bir araştırmada obezlerin %58,6'sının benlik saygısı düşük

Eğitim Programının Psikolojik Sağlamlık Üzerindeki Etkisi, Eğitim Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2018, s.28 (**Yayımlanmış Doktora Tezi**).

¹⁵⁷ Jungmeen Kim and Dante Cicchetti, "Longitudinal trajectories of self-system processes and depressive symptoms among maltreated and nonmaltreated children", *Child Development*, 2006, 77(3), 624 – 639; **aktaran** Rukiye Burma, Cinsel Suç İşlemiş Hükümlülerde, Çocukluk Döneminde Örselleyici Yaşantılara Maruz Kalma Düzeyi İle Benlik Saygısı, Öfke İfade Tarzı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, s.174 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁵⁸ James F. Adams, *Ergenliği Anlamak*, İmge Yayınları, Ankara, 1995; **aktaran** Vesile Oktan ve Mustafa Şahin, "Kız Ergenlerde Beden İmajı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2010, 7(2), 544-556, s.546.

¹⁵⁹ Bahar Tezcan, *Obez Bireylerde Benlik Saygısı, Beden Algısı ve Travmatik Geçmiş Yaşantılar*, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, 2009, s.22 (**Uzmanlık Tezi**)

¹⁶⁰ Nil Küçük vd., "Kadınlarda obezitenin benlik saygısı ve cinselliğe etkisi", *Anatolian Journal of Psychiatry*, 2018, 19(2), 126-134 s.127

¹⁶¹ Derya Tanrıverdi vd., "Lise Öğrencilerinin Yeme Tutumları, Yeme Davranışları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi", *Gaziantep Tıp Dergisi*, 2011, 17(1), 33-39, s.33

olarak tespit edilmiştir.¹⁶² Sonuç olarak düşük benlik saygısı ve yeme bozuklukları birbirleriyle oldukça ilişkili iki problem olarak görülmektedir.

¹⁶² Bahar Tezcan, Obez Bireylerde Benlik Saygısı, Beden Algısı ve Travmatik Geçmiş Yaşantılar, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Arastırma Hastanesi, İstanbul, 2009, s.22 (**Uzmanlık Tezi**)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Çocukluk çağında travmaya uğramış bireylerin, beliren yetişkinlik döneminde benlik saygısı oluşumu ve duygusal yeme davranışı arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak yapılmıştır.

3.2 ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın örneklemini İstanbul Gelişim Üniversitesi'nde çocukluk çağı travması ölçeğinin kesme puanının üzerinde puan almış 18-25 yaş arasındaki 100 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada katılımcılara; Demografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Duygusal Yeme Ölçeği uygulanmıştır.

3.3.1 Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formuyla bireylerin; cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, öğrenim durumları, gelir düzeyleri, kökenleri, kardeş sayıları, anne ve babalarının eğitim durumlarını ölçümleme amacıyla 9 maddeden oluşan öz bildirim dayalı anket uygulanmıştır.

3.3.2 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Çocukluk çağı travmaları ölçeği; bireyin çocukluk ve ergenlik döneminde maruz kaldığı istismar ve ihmal yaşantılarını niceliksel olarak değerlendirmede etkili olan ve öz bildirim dayalı bir araçtır.¹⁶³

1994 yılında Bernstein tarafından geliştirilen bu ölçeğin Türkiye geçerlilik ve güvenilirliği çalışması 2012 yılında Vedat Şar, Erdinç Öztürk ve Eda İkikardeş tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal olmak üzere 5 alt ölçekten oluşmaktadır. ÇÇT ölçeği 7 tane ters madde (2,5,7,13,19,26,28) ve 3 tane travmanın minimizasyonunu ölçen maddeyle (10,16,22) birlikte toplamda 28 maddeden

¹⁶³ Vedat Şar vd., Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının, Geçerlilik ve Güvenilirliği, Türkiye Klinikleri *J Med Sci*, 2012, 32(4), 1054-1063, s.1054.

oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlilik oranı, 0,93 olarak bulunmuştur.¹⁶⁴ Sonuç olarak bu ölçek çocukluk çağı travmasını ölçmekte güvenilir bir araçtır.

“Fiziksel ihmal maddeleri: 1, 4, 6, 2, 26

Duygusal ihmal maddeleri: 5, 7, 13, 19, 28

Cinsel istismar maddeler: 20, 21, 23, 24, 27

Fiziksel istismar maddeleri: 9, 11, 12, 15, 17

Duygusal istismar maddeleri: 3, 8, 14, 18, 25”¹⁶⁵

3.3.3 Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Bireylerin benlik saygılarını ölçmek amacıyla 1963 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilen Benlik Saygısı Ölçeği, 1989 yılında Çuhadaroğlu tarafından Türkiye’de geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Geçerlilik kat sayısı 0,71 olarak tespit edilmiştir. Ölçek; benlik saygısı, kendilik kavramının sürekliliği, insanlara güven duyma, eleştiriye duyarlılık, depresif duygulanım, hayalperestlik, psikosomatik belirtiler, kişilerarası tehdit hissetme, tartışmaya katılabilme becerisi, ana-baba ilgisi, babayla ilişki ve psişik izolasyon olmak üzere 12 alt ölçeği kapsamakta ve 63 sorudan oluşmaktadır. Benlik saygısı alt ölçeğinden yüksek puan almak, düşük benlik saygısı sonucunu vermektedir.¹⁶⁶

3.3.4 Duygusal Yeme Ölçeği

2018 yılında Sinem Bilgen tarafından yapılan “Türkçe Duygusal Yeme Ölçeği Geliştirilmesi Geçerliliği ve Güvenirliği” çalışması duygusal yemeyi ölçümlemeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin üç test-tekrar-test aşaması sonucunda Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,96 olarak tespit edilmiştir. Duygusal yeme ölçeği, 30 soru ve 4 alt ölçekten oluşmakta olup toplamda minimum 30 puan maksimum 150 puan alınmaktadır. Ölçekte 3 adet ters madde bulunmaktadır. (26.madde,28.madde,29.madde)¹⁶⁷

“1.Faktör: Gerginlik Durumlarında Yeme: 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 12, 17, 18, 21

2.Faktör: Olumsuz Duygularla Başa Çıkabilmek İçin Yeme: 6-11-13-14-15-16-19-20-22-30

3.Faktör: Kendini Kontrol Edebilme: 8, 23, 26, 27, 28, 29

¹⁶⁴ Şar vd., a.g.e., s.1058.

¹⁶⁵ Şar vd., a.g.e., s.1057.

¹⁶⁶ Mediha Korkmaz, Yetişkin Örneklem için Benlik Saygısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir,1996 s.47, s.49, s.51 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁶⁷Sinem Bilgen, Türkçe Duygusal Yeme Ölçeği Geliştirilmesi, Geçerlilik ve Güvenirliği Çalışması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2018, s.36 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

4.Faktör: Uyarın Karşısında Kontrol: 7,24,25¹⁶⁸

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Bu çalışmada öncelikle çocukluk çağı travması değişkenini saptamak için 280 gönüllü kişiye öz bildirim dayalı anket (ÇTTÖ) uygulanmıştır. Daha çocukluk çağı travması ölçek puanlarını karşılamakta olan 100 kişi seçilmiş ve elde edilen veriler bilgisayar ortamında kodlanarak SPSS 23.0 (Statistical Package For Social Sciences) paket programı ile analiz edilmiştir. Ölçek ve alt ölçeklerden alınan toplam puanlara göre ölçülmek istenen değişkenler arasında bir ilişki kurulmuştur. Verilerin girilmesiyle normal dağılım göstermediği tespit edilen araştırmada Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H testiyle analiz yapılmıştır. “p” değerinin 0.05 düzeyinde anlamlı olması gerekmektedir.

¹⁶⁸ Bilgen, a.g.e., s.38.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

İlk değerlendirmede 280 katılımcının %35,7'sinde (n=100) çocukluk çağı travması olduğu tespit edilmiştir. Örneklem gönüllü 100 kişi ile devam etmiş ve bu olgular değerlendirildiğinde:

Katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde %59'unun (n=59) kadın olduğu ve %41'inin (n=41) ise erkek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların yaş gruplarına ait veriler incelendiğinde %23'ünün (n=23) 18-20 yaş arası olduğu, %47'sinin (n=47) 21-23 yaş arası olduğu ve %30'unun (n=30) ise 24 ve üstü yaşta olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar minimum 18, maksimum 24 yaşındadır.

Katılımcıların medeni durumlarına ait veriler incelendiğinde %70'inin (n=70) bekar olduğu ve %30'unun (n=30) evli olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların gelir durumları incelendiğinde %17'sinin (n=17) düşük gelire sahip olduğu, %71'inin (n=71) orta gelire sahip olduğu, %12'sinin (n=12) yüksek bir gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların kökenleri incelendiğinde %26'sının (n=26) kırsal-köy kökenli olduğu, %74'ünün (n=74) ise kent kökenli olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların kardeş sayıları incelendiğinde %38'inin (n=38) 0-2 arası kardeşe sahip olduğu, %50'sinin (n=50) 3-4 arası kardeşe sahip olduğu, %12'sinin (n=12) 5 ve üstü kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların baba eğitim durumları incelendiğinde %35'inin (n=35) ilkokul mezunu olduğu, %14'ünün (n=14) ortaokul mezunu olduğu, %27'sinin (n=27) lise mezunu olduğu %24'ünün (n=24) ise üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların anne eğitim durumları incelendiğinde %53'ünün (n=53) ilkokul mezunu olduğu, %12'sinin (n=12) ortaokul mezunu olduğu, %25'inin (n=25) lise mezunu olduğu %10'unun (n=10) ise üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1'de katılımcılara ait sosyodemografik değişkenlerin dağılımı görölmektedir.

Tablo 1: Katılımcılar ile ilgili sosyodemografik değişkenler (N=100)

Demografik değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	59	59,0
Erkek	41	41,0
Yaş		
18-20	23	23,0
21-23	47	47,0
24 ve üstü	30	30,0
Medeni Durum		
Bekar	70	70,0
Evli	30	30,0
Gelir Durumu		
Düşük	17	17,0
Orta	71	71,0
Yüksek	12	12,0
Köken		
Kırsal köy kökenli	26	26,0
Kent kökenli	74	74,0
Kardeş sayısı		
0-2 kardeş	38	38,0
3-4kardeş	50	50,0
5 ve üstü	12	12,0
Baba Eğitim		
İlkokul	35	35,0
Ortaokul	14	14,0
Lise	27	27,0
Üniversite	24	24,0
Anne eğitim		
İlkokul	53	53,0
Ortaokul	12	12,0
Lise	25	25,0
Üniversite	10	10,0

Tablo 2'de ÇTT ölçeği toplam puanları ve alt boyutlardan, Benlik saygısı ölçeği ve alt boyutlarından, Duygusal yeme ölçeği toplam puanları ve alt boyutlarından alınan puanlara ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir

Tablo 2: Ölçek ve Alt Ölçeklerden Alınan Puanlara Ait Betimsel İstatistikler(N=100)

	N	Min.	Max.	Ort.	Std. Sapma
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği Toplam	100	7	24	11,11	4,26
Duygusal İstismar	100	5	23	7,48	3,75
Fiziksel İstismar	100	5	18	8,72	2,55
Fiziksel İhmal	100	12	25	15,1	3,60
Duygusal İhmal	100	5	25	7,94	4,34
Cinsel İstismar	100	36	98	50,4	13,30
Benlik Saygısı Ölçeği Toplam	100	0	4,42	1,74	1,06
Benlik Saygısı	100	0	5	3,76	0,98
Kendilik Kavramının Sürekliliği	100	1	4	2,47	0,81
İnsanlara Güven Duyma	100	0	3	2,08	1,07
Eleştiriye Duyarlılık	100	0	5	2,2	1,30
Depresif Duygulanım	100	0	4	1,57	1,49
Hayalperestlik	100	0	9	4,28	2,55
Psikosomatik Belirtiler	100	0	3	1,41	1,14
İlişkilerde Tehdit Hissetme	100	0	2	0,87	0,83
Tartışmalara Katılabilme	100	0	7	2,49	1,92
Ana Baba İlgisi	100	0	5	1,27	1,32
Baba İlişkisi	100	0	2	1,19	0,80
Psşik İzolasyon	100	7,58	39,34	25,3	6,60
Duygusal Yeme Ölçeği Toplam	100	12	44	27,4	8,89
Gerginlik Durumunda Yeme	100	11	41	25,4	8,44
Olumsuz Duygularla Başa Çıkmak İçin Yeme	100	8	26	17,9	4,23
Kendini Kontrol Edebilme	100	4	12	9,3	2,13
Uyaran Karşısında Kontrol	100	42	122	80,16	21,23

Tablo 3: Ölçek ve Alt Ölçeklerinin İlişkilerine Ait Korelasyon Sonuçları

Q	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1-ÇÇTÖ Toplam	r 1,000																								
	p																								
2-Duygusal İstismar	r ,824**	1,000																							
	p 0,000																								
3-Fiziksel İstismar	r ,702**	,613**	1,000																						
	p 0,000	0,000																							
4-Fiziksel İhmal	r ,426**	,237*	,295**	1,000																					
	p 0,000	0,018	0,003																						
5-Duygusal İhmal	r ,680**	,498**	,378**	,411**	1,000																				
	p 0,000	0,000	0,000	0,000																					
6-Cinsel İstismar	r ,523**	,292**	0,194	-0,087	0,114	1,000																			
	p <0,001	0,003	0,054	0,387	0,257																				
7-BSÖ Toplam	r 0,177	0,181	0,023	0,137	,210*	-0,005	1,000																		
	p 0,078	0,071	0,824	0,175	0,036	0,958																			
8-Benlik Saygısı	r ,197*	,234*	0,085	0,156	,258**	-0,015	,647**	1,000																	
	p 0,049	0,019	0,400	0,122	0,010	0,885	0,000																		
9-Kendilik Kavramının Sürekliliği	r 0,087	0,050	-0,061	0,007	0,150	0,172	,435**	,352**	1,000																
	p 0,389	0,620	0,550	0,948	0,138	0,087	0,000	0,000																	
10-İnsanlara Güven Duyuma	r 0,058	0,018	-0,058	0,047	0,054	0,060	,354**	0,173	0,119	1,000															
	p 0,570	0,861	0,569	0,645	0,591	0,553	0,000	0,085	0,237																
11-Eleştiriye Duyarlılık	r 0,175	0,122	0,105	0,045	0,094	0,157	,334**	,220*	,227*	,204*	1,000														
	p 0,082	0,228	0,297	0,658	0,350	0,119	0,001	0,028	0,023	0,042															
12-Depresif Duygulanım	r 0,185	0,190	0,108	0,066	,202*	0,008	,550**	,471**	,222*	0,081	0,136	1,000													
	p 0,065	0,059	0,284	0,514	0,044	0,934	0,000	0,000	0,027	0,421	0,178														
13-Hayalperestlik	r 0,067	0,023	-0,102	0,053	0,083	0,100	,409**	0,169	0,060	,300**	0,026	0,061	1,000												
	p 0,505	0,821	0,313	0,603	0,412	0,320	0,000	0,092	0,554	0,002	0,795	0,544													
14-psikosomatik Belirtiler	r 0,171	,214*	0,085	0,078	0,123	0,004	,663**	,256*	,336**	0,151	0,052	,287**	,197*	1,000											
	p 0,089	0,032	0,402	0,442	0,221	0,970	0,000	0,010	0,001	0,133	0,604	0,004	0,049												
15-İlişkilerde Tehdit Hissetme	r 0,137	0,142	0,104	0,008	0,141	-0,001	,422**	0,141	0,039	0,047	,350**	0,170	0,176	,235*	1,000										
	p 0,173	0,159	0,302	0,939	0,163	0,992	0,000	0,162	0,699	0,642	0,000	0,090	0,079	0,019											
16-Tartışmalara Katılabilme	r -,218*	-,281**	-0,008	-0,083	-0,170	-0,060	-,228*	-0,104	-0,121	-0,082	-0,152	-0,141	-0,160	-,299**	-,522**	1,000									
	p 0,029	0,005	0,934	0,414	0,091	0,556	0,022	0,302	0,232	0,420	0,131	0,162	0,113	0,003	0,000										
17-Ana Baba İlgisi	r 0,120	0,125	0,054	,258**	,236*	-0,110	,412**	,230*	0,006	0,015	-0,112	,225*	0,084	0,093	0,138	-0,096	1,000								
	p 0,233	0,215	0,597	0,009	0,018	0,277	0,000	0,021	0,957	0,880	0,267	0,024	0,407	0,356	0,170	0,344									
18-Baba İlişkisi	r -0,096	-0,102	-0,101	-0,079	-0,123	-0,040	0,188	0,178	-0,026	0,034	0,185	-0,091	-0,026	-0,022	0,095	0,087	-0,177	1,000							
	p 0,341	0,311	0,319	0,433	0,223	0,696	0,061	0,077	0,795	0,736	0,066	0,368	0,794	0,829	0,345	0,390	0,077								
19-Psişik İzolasyon	r 0,077	0,122	-0,125	0,004	0,179	-0,014	,472**	,274**	,203*	,223*	-0,062	,369**	0,101	,303**	-0,011	-0,060	,301**	-0,128	1,000						
	p 0,447	0,228	0,214	0,966	0,075	0,889	0,000	0,006	0,043	0,026	0,538	0,000	0,320	0,002	0,913	0,552	0,002	0,203							
20-DYÖ Toplam	r ,200*	0,196	,234*	,241*	0,139	0,007	0,165	,256*	0,071	0,027	0,001	0,185	0,048	,225*	-0,068	-0,026	-0,014	0,016	0,049	1,000					
	p 0,046	0,050	0,019	0,016	0,167	0,943	0,101	0,010	0,483	0,793	0,992	0,066	0,638	0,024	0,503	0,800	0,894	0,873	0,627						
21-Gerginlik Durumunda Yeme	r 0,189	0,189	,203*	,270**	0,159	-0,017	0,135	,242*	0,024	-0,015	-0,048	,207*	0,090	0,180	-0,079	-0,041	0,035	-0,050	0,112	,939**	1,000				
	p 0,059	0,060	0,043	0,007	0,115	0,865	0,181	0,015	0,810	0,879	0,637	0,039	0,371	0,074	0,435	0,682	0,729	0,620	0,269	0,000					
22-Olumsuz Duygularla Başa Çıkmak İçin Yeme	r 0,092	0,090	0,184	,260**	0,050	-0,037	0,069	0,171	0,049	-0,037	-0,055	0,091	0,032	0,167	-0,117	0,043	-0,021	-0,055	0,024	,934**	,887**	1,000			
	p 0,360	0,374	0,067	0,009	0,624	0,714	0,494	0,088	0,628	0,716	0,584	0,368	0,749	0,097	0,247	0,669	0,833	0,584	0,812	0,000	0,000				
23-Kendini Kontrol Edebilme	r ,220*	,219*	,203*	0,142	0,170	0,121	0,187	,205*	-0,007	0,105	0,067	0,082	0,141	,221*	0,034	-0,098	-0,019	0,099	-0,039	,756**	,605**	,625**	1,000		
	p 0,028	0,029	0,043	0,159	0,091	0,229	0,062	0,040	0,947	0,297	0,507	0,417	0,160	0,027	0,738	0,332	0,854	0,326	0,701	0,000	0,000	0,000			
24-Uyaran Karşısında Kontrol	r 0,074	0,012	0,100	0,138	0,095	-0,076	0,189	0,136	0,094	0,120	0,064	,246*	0,132	0,160	0,109	-0,081	-0,036	0,072	-0,047	,639**	,530**	,511**	,576**	1,000	
	p 0,463	0,907	0,320	0,170	0,346	0,450	0,059	0,177	0,351	0,235	0,526	0,014	0,189	0,112	0,281	0,426	0,722	0,477	0,644	0,000	0,000	0,000	0,000		

Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlıdır (Spearman korelasyon testi), ** Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır (Spearman korelasyon testi)

Tablo 3'te katılımcılara uygulanan ölçek ve alt ölçeklerden elde edilen skorlar arasındaki ilişkiler Spearman korelasyon analizi ile gösterilmiştir.

Bu analize göre, ÇTTÖ toplam puanları ile BSÖ alt boyutlarından benlik saygısı puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif ($r=0,197$ $p=0.049$), tartışmalara katılabilme puanları ile negatif ($r=-0,218$ $p=0.029$), DYÖ toplam puanları ile pozitif ($r=0,200$ $p=0.046$), DYÖ alt boyutlarından kendini kontrol edebilme puanları ile pozitif ($r=0,220$ $p=0.028$) bir ilişki tespit edilmiştir.

ÇÇTÖ alt boyutlarından duygusal istismar puanları ile BSÖ alt boyutlarından benlik saygısı ($r=0,234$ $p=0.019$), psikosomatik belirtiler ($r=0,214$ $p=0.032$), tartışmalara katılabilme ($r=0,214$ $p=0.032$), DYÖ alt boyutlarından kendini kontrol edebilme ($r=0,219$ $p=0.029$) puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

ÇÇTÖ alt boyutlarından fiziksel ihmal puanları ile BSÖ alt boyutlarından ana baba ilgisi ($r=0,258$ $p=0.009$), DYÖ toplam puanı ($r=0,241$ $p=0.016$), DYÖ alt boyutlarından gerginlik durumunda yeme ($r=0,270$ $p=0.007$), olumsuz duygularla başa çıkma için yeme ($r=0,260$ $p=0.009$) puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

ÇÇTÖ alt boyutlarından duygusal ihmal puanları ile BSÖ toplam puanı ($r=0,210$ $p=0.036$), BSÖ alt boyutlarından benlik saygısı ($r=0,258$ $p=0.010$), depresif duygulanım ($r=0,202$ $p=0.044$), ana baba ilgisi ($r=0,236$ $p=0.018$) puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

BSÖ alt boyutlarından benlik saygısı puanları ile DYÖ toplam puanları ($r=0,256$ $p=0.010$), DYÖ alt boyutlarından gerginlik durumunda yeme ($r=0,242$ $p=0.015$), Kendini kontrol edebilme ($r=0,205$ $p=0.040$) puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

BSÖ alt boyutlarından depresif duygulanım puanları ile DYÖ alt boyutlarından gerginlik durumunda yeme ($r=0,207$ $p=0.039$), uyaran karşısında kontrol ($r=0,246$ $p=0.014$) puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

BSÖ alt boyutlarından psikosomatik belirtiler puanları ile DYÖ toplam puanları ($r=0,225$ $p=0.024$), kendini kontrol edebilme ($r=0,221$ $p=0.027$) puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ort.	Z	p
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği Toplam	Kadın	59	50,25	-	0,232 0.817
	Erkek	41	50,68		
Duygusal İstismar	Kadın	59	11,24	-	0,163 0.870
	Erkek	41	10,93		
Fiziksel İstismar	Kadın	59	7,19	-	0,714 0.475
	Erkek	41	7,90		
Fiziksel İhmal	Kadın	59	8,49	-	0,832 0.406
	Erkek	41	9,05		
Duygusal İhmal	Kadın	59	15,20	-	0,191 0.849
	Erkek	41	15,15		
Cinsel İstismar	Kadın	59	8,14	-	0,892 0.372
	Erkek	41	7,66		
Benlik Saygısı Ölçeği Toplam	Kadın	59	25,50	-	0,431 0.666
	Erkek	41	25,10		
Benlik Saygısı	Kadın	59	1,74	-	0,271 0.786
	Erkek	41	1,76		
Kendilik Kavramının Sürekliliği	Kadın	59	3,83	-	1,090 0.276
	Erkek	41	3,66		
İnsanlara Güven Duyma	Kadın	59	2,53	-	0,863 0.388
	Erkek	41	2,39		
Eleştiriye Duyarlılık	Kadın	59	2,10	-	0,437 0.662
	Erkek	41	2,05		
Depresif Duygulanım	Kadın	59	2,08	-	0,892 0.372
	Erkek	41	2,37		
Hayalperestlik	Kadın	59	1,66	-	0,717 0.473
	Erkek	41	1,44		
Psikosomatik Belirtiler	Kadın	59	4,42	-	0,649 0.516
	Erkek	41	4,07		

İlişkilerde Tehdit Hissetme	Kadın	59	1,31	-	1,134	0.257
	Erkek	41	1,56			
Tartışmalara Katılabilme	Kadın	59	0,97	-	1,317	0.188
	Erkek	41	0,73			
Ana Baba İlgisi	Kadın	59	2,34	-	0,910	0.363
	Erkek	41	2,71			
Baba İlişkisi	Kadın	59	1,32	-	0,504	0.614
	Erkek	41	1,20			
Psşik İzolasyon	Kadın	59	1,20	-	0,143	0.887
	Erkek	41	1,17			
Duygusal Yeme Ölçeği Toplam	Kadın	59	79,64	-	0,133	0.894
	Erkek	41	80,90			
Gerginlik Durumunda Yeme	Kadın	59	26,88	-	0,839	0.402
	Erkek	41	28,32			
Olumsuz Duygularla Başa Çıkmak İçin Yeme	Kadın	59	25,61	-	0,179	0.858
	Erkek	41	25,10			
Kendini Kontrol Edebilme	Kadın	59	17,69	-	0,756	0.450
	Erkek	41	18,41			
Uyaran Karşısında Kontrol	Kadın	59	9,46	-	0,990	0.322
	Erkek	41	9,07			

Mann-Whitney U test

Tablo 4' te yer aldığı gibi, katılımcıların ÇÇTÖ toplam puanları ve alt boyutları, BSÖ toplam puanları ve alt boyutları, DYÖ toplam puanları ve alt boyutları cinsiyete göre karşılaştırılmıştır. Belirtilen herhangi bir ölçek veya alt boyutları kadın ve erkekler arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Medeni Durum Açısından Karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	Ort.	Z	p	
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği Toplam	Bekar	70	49,07	-	0,915	0.360
	Evli	30	53,60			
Duygusal İstismar	Bekar	70	11,01	-	0,278	0.781
	Evli	30	11,33			

Fiziksel İstismar	Bekar	70	7,21	-	1,500	0.134
	Evli	30	8,10			
Fiziksel İhmal	Bekar	70	8,41	-	0,893	0.372
	Evli	30	9,43			
Duygusal İhmal	Bekar	70	15,04	-	0,159	0.874
	Evli	30	15,50			
Cinsel İstismar	Bekar	70	7,39	-	1,520	0.129
	Evli	30	9,23			
Benlik Saygısı Ölçeği Toplam	Bekar	70	26,16	-	2,054	0.04
	Evli	30	23,40			
Benlik Saygısı	Bekar	70	1,76	-	0,635	0.526
	Evli	30	1,70			
Kendilik Kavramının Sürekliliği	Bekar	70	3,90	-	2,237	0.025
	Evli	30	3,43			
İnsanlara Güven Duyma	Bekar	70	2,50	-	0,642	0.521
	Evli	30	2,40			
Eleştiriye Duyarlılık	Bekar	70	1,96	-	1,759	0.079
	Evli	30	2,37			
Depresif Duygulanım	Bekar	70	2,37	-	1,912	0.056
	Evli	30	1,80			
Hayalperestlik	Bekar	70	1,70	-	1,310	0.190
	Evli	30	1,27			
Psikosomatik Belirtiler	Bekar	70	4,73	-	2,782	0.005
	Evli	30	3,23			
İlişkilerde Tehdit Hissetme	Bekar	70	1,31	-	1,272	0.203
	Evli	30	1,63			
Tartışmalara Katılabilme	Bekar	70	0,86	-	0,189	0.850
	Evli	30	0,90			
Ana Baba İlgisi	Bekar	70	2,57	-	0,946	0.344
	Evli	30	2,30			
Baba İlişkisi	Bekar	70	1,13	-	1,377	0.169
	Evli	30	1,60			
Psişik İzolasyon	Bekar	70	1,37	-	3,446	0.001

	Evli	30	0,77		
Duygusal Yeme Ölçeği Toplam	Bekar	70	80,10	-	0,098 0.922
	Evli	30	80,30		
Gerginlik Durumunda Yeme	Bekar	70	27,73	-	0,497 0.619
	Evli	30	26,87		
Olumsuz Duygularla Başa Çıkmak İçin Yeme	Bekar	70	25,41	-	0,038 0.970
	Evli	30	25,37		
Kendini Kontrol Edebilme	Bekar	70	17,66	-	1,211 0.226
	Evli	30	18,77		
Uyaran Karşısında Kontrol	Bekar	70	9,30	-	0,240 0.810
	Evli	30	9,30		

Mann-Whitney U test

Tablo 5' te yer aldığı gibi, katılımcıların ÇÇTÖ toplam puanları ve alt boyutları, BSÖ toplam puanları ve alt boyutları, DYÖ toplam puanları ve alt boyutları medeni duruma göre karşılaştırılmıştır.

BSÖ toplam puanları medeni duruma göre karşılaştırılmıştır. BSÖ toplam puanları evli ve bekarlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermiştir. BSÖ toplam evlilere kıyasla bekarlarda daha yüksek bulunmuştur ($Z=-2,054$, $p=0,04$).

BSÖ alt boyutlarından "Kendilik Kavramının Sürekliliği" puanları medeni duruma göre karşılaştırılmıştır. Kendilik kavramının sürekliliği puanları evli ve bekarlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermiştir. Aktivite puanları evlilere kıyasla bekarlarda daha yüksek bulunmuştur ($Z=-2,237$, $p=0,025$).

BSÖ alt boyutlarından "Psikosomatik Belirtiler" puanları medeni duruma göre karşılaştırılmıştır. Psikosomatik belirtiler puanları evli ve bekarlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermiştir. Psikosomatik belirtiler puanları evlilere kıyasla bekarlarda daha yüksek bulunmuştur ($Z=-2,782$, $p=0,005$).

BSÖ alt boyutlarından "Psişik İzolasyon" puanları medeni duruma göre karşılaştırılmıştır. Psişik izolasyon puanları evli ve bekarlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermiştir. Psişik izolasyon puanları evlilere kıyasla bekarlarda daha yüksek bulunmuştur ($Z=-3,446$, $p=0,001$).

Tablo 6: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Köken Açısından Karşılaştırılması

	Köken	N	Ort.	Z	p
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği Toplam	Kırsal Köy Kökenli	26	53,77	-	0,503 0.615
	Kent Kökenli	74	49,26	-	
Duygusal İstismar	Kırsal Köy Kökenli	26	12,19	-	1,420 0.156
	Kent Kökenli	74	10,73	-	
Fiziksel İstismar	Kırsal Köy Kökenli	26	7,96	-	0,261 0.794
	Kent Kökenli	74	7,31	-	
Fiziksel İhmal	Kırsal Köy Kökenli	26	8,65	-	0,378 0.706
	Kent Kökenli	74	8,74	-	
Duygusal İhmal	Kırsal Köy Kökenli	26	15,38	-	0,016 0.987
	Kent Kökenli	74	15,11	-	
Cinsel İstismar	Kırsal Köy Kökenli	26	9,58	-	1,360 0.174
	Kent Kökenli	74	7,36	-	
Benlik Saygısı Ölçeği Toplam	Kırsal Köy Kökenli	26	24,96	-	0,279 0.780
	Kent Kökenli	74	25,47	-	
Benlik Saygısı	Kırsal Köy Kökenli	26	1,81	-	0,292 0.770
	Kent Kökenli	74	1,72	-	
Kendilik Kavramının Sürekliliği	Kırsal Köy Kökenli	26	3,73	-	0,501 0.617
	Kent Kökenli	74	3,77	-	
İnsanlara Güven Duyuma	Kırsal Köy Kökenli	26	2,31	-	0,946 0.344
	Kent Kökenli	74	2,53	-	
Eleştiriye Duyarlılık	Kırsal Köy Kökenli	26	1,92	-	0,828 0.408
	Kent Kökenli	74	2,14	-	
Depresif Duygulanım	Kırsal Köy Kökenli	26	1,92	-	1,259 0.208
	Kent Kökenli	74	2,30	-	
Hayalperestlik	Kırsal Köy Kökenli	26	1,77	-	0,698 0.485
	Kent Kökenli	74	1,50	-	
Psikosomatik Belirtiler	Kırsal Köy Kökenli	26	4,23	-	0,123 0.902
	Kent Kökenli	74	4,30	-	
İlişkilerde Tehdit Hissetme	Kırsal Köy Kökenli	26	1,65	-	1,240 0.215

	Kent Kökenli	74	1,32		
Tartışmalara Katılabilme	Kırsal Köy Kökenli	26	0,69	-	1,238 0.216
	Kent Kökenli	74	0,93		
Ana Baba İlgisi	Kırsal Köy Kökenli	26	2,62	-	0,610 0.542
	Kent Kökenli	74	2,45		
Baba İlişkisi	Kırsal Köy Kökenli	26	1,12	-	0,529 0.597
	Kent Kökenli	74	1,32		
Psşik İzolasyon	Kırsal Köy Kökenli	26	1,19	-	0,080 0.936
	Kent Kökenli	74	1,19		
Duygusal Yeme Ölçeği Toplam	Kırsal Köy Kökenli	26	76,92	-	0,968 0.333
	Kent Kökenli	74	81,30		
Gerginlik Durumunda Yeme	Kırsal Köy Kökenli	26	26,35	-	0,736 0.462
	Kent Kökenli	74	27,86		
Olumsuz Duygularla Başa Çıkmak İçin Yeme	Kırsal Köy Kökenli	26	24,23	-	0,885 0.376
	Kent Kökenli	74	25,81		
Kendini Kontrol Edebilme	Kırsal Köy Kökenli	26	17,50	-	0,438 0.662
	Kent Kökenli	74	18,16		
Uyaran Karşısında Kontrol	Kırsal Köy Kökenli	26	8,85	-	1,075 0.283
	Kent Kökenli	74	9,46		

Mann-Whitney U test

Tablo 6' da yer aldığı gibi, katılımcıların ÇÇTÖ toplam puanları ve alt boyutları, BSÖ toplam puanları ve alt boyutları, DYÖ toplam puanları ve alt boyutları kökene göre karşılaştırılmıştır. Belirtilen herhangi bir ölçek veya alt boyutları kırsal köy kökenli olanlar ile kent kökenli olanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermemiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Yaş grupları Açısından Karşılaştırılması

	Yaş	Ort.	N	KV	p
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği	18-20	48,08	23	5.807	0.049
	21-23	53,8	47		
	24 ve üstü	46,93	30		
Duygusal istismar	18-20	10,34	23	3.446	0.179
	21-23	12,08	47		
	24 ve üstü	10,16	30		
Fiziksel istismar	18-20	7,82	23	1.106	0.575
	21-23	7,80	47		
	24 ve üstü	6,70	30		

Fiziksel ihmal	18-20	8,52	23	0.541	0.763
	21-23	8,91	47		
	24 ve üstü	8,56	30		
Duygusal ihmal	18-20	14,56	23	4.794	0.091
	21-23	16,19	47		
	24 ve üstü	14,06	30		
Cinsel istismar	18-20	6,82	23	3.499	0.174
	21-23	8,80	47		
	24 ve üstü	7,43	30		
Benlik Saygısı Ölçeği	18-20	25,06	23	0.116	0.944
	21-23	25,45	47		
	24 ve üstü	25,35	30		
Benlik saygısı	18-20	1,62	23	2.034	0.362
	21-23	1,90	47		
	24 ve üstü	1,58	30		
Kendilik kavramının sürekliliği	18-20	3,78	23	2.095	0.358
	21-23	3,82	47		
	24 ve üstü	3,63	30		
İnsanlara güven duyma	18-20	2,47	23	0.489	0.783
	21-23	2,40	47		
	24 ve üstü	2,56	30		
Eleştiriye duyarlılık	18-20	1,86	23	0.652	0.722
	21-23	2,10	47		
	24 ve üstü	2,20	30		
Depresif duygulanım	18-20	2,26	23	0.776	0.678
	21-23	2,29	47		
	24 ve üstü	2,00	30		
Hayalperestlik	18-20	1,47	23	1.209	0.546
	21-23	1,46	47		
	24 ve üstü	1,80	30		
Psikosomatik belirtiler	18-20	4,56	23	1.348	0.510
	21-23	3,93	47		
	24 ve üstü	4,60	30		
İlişkilerde tehdit hissetme	18-20	1,65	23	1.490	0.475
	21-23	1,29	47		
	24 ve üstü	1,40	30		
Tartışmalara katılabilme	18-20	0,78	23	0.481	0.786
	21-23	0,87	47		
	24 ve üstü	0,93	30		
Ana baba ilgisi	18-20	2,34	23	6.641	0.036
	21-23	2,93	47		
	24 ve üstü	1,90	30		
Baba ilişkisi	18-20	1,08	23	1.467	0.480
	21-23	1,21	47		
	24 ve üstü	1,50	30		
Psişik izolasyon	18-20	1,13	23	0.202	0.904
	21-23	1,19	47		
	24 ve üstü	1,23	30		
Duygusal Yeme Ölçeği	18-20	74,00	23	2.148	0.342
	21-23	82,02	47		
	24 ve üstü	81,96	30		

Gerginlik durumunda yeme	18-20	25,73	23	0.902	0.637
	21-23	28,21	47		
	24 ve üstü	27,63	30		
Olumsuz duygular ile başa çıkmak için yeme	18-20	23,78	23	1.022	0.600
	21-23	26,27	47		
	24 ve üstü	25,26	30		
Kendini kontrol edebilme	18-20	15,95	23	8.600	0.014
	21-23	18,08	47		
	24 ve üstü	19,40	30		
Uyaran karşısında kontrol	18-20	8,52	23	4.186	0.123
	21-23	9,44	47		
	24 ve üstü	9,66	30		

KV=Kruskall Wallis test

Tablo 7' de yer aldığı gibi, katılımcıların ÇÇTÖ ölçeği ve alt boyut puanları, Benlik Saygısı Ölçeği ve alt boyut puanları, Duygusal Yeme Ölçeği ve alt boyut puanları ile yaş grupları karşılaştırılmıştır.

ÇÇTÖ puanları ile yaş grupları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=5.807 p=0.049). 21-23 yaş arası olan grubun "ÇÇTÖ" puanı diğer yaş gruplarına kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Benlik saygısı Ölçeği alt boyutlarından "Ana baba ilgisi" puanları ile yaş grupları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=6.641 p=0.036). 21-23 yaş arası olan grubun "Ana baba ilgisi" puanı diğer yaş gruplarına kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Duygusal yeme Ölçeği alt boyutlarından "Kendini kontrol edebilme" puanları ile yaş grupları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=8.600 p=0.014). 24 ve üstü yaşta olan grubun "kendini kontrol edebilme" puanı diğer yaş gruplarına kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Tablo 8: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Gelir Düzeyi Açısından Karşılaştırılması

	Gelir düzeyi	Ort.	N	KV	p
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği	Düşük	51,70	17	0.704	0.284
	Orta	49,78	71		
	Yüksek	52,41	12		
Duygusal istismar	Düşük	12,29	17	2.620	0.284
	Orta	10,98	71		
	Yüksek	10,16	12		

Fiziksel istismar	Düşük	7,76	17	1.398	0.497
	Orta	7,22	71		
	Yüksek	8,58	12		
Fiziksel ihmal	Düşük	8,82	17	1.303	0.521
	Orta	8,46	71		
	Yüksek	10,08	12		
Duygusal ihmal	Düşük	14,64	17	1.168	0.553
	Orta	15,35	71		
	Yüksek	14,91	12		
Cinsel istismar	Düşük	8,17	17	0.362	0.639
	Orta	7,76	71		
	Yüksek	8,66	12		
Benlik Saygısı Ölçeği	Düşük	28,41	17	5.329	0.070
	Orta	24,86	71		
	Yüksek	23,73	12		
Benlik saygısı	Düşük	2,00	17	2.175	0.307
	Orta	1,67	71		
	Yüksek	1,81	12		
Kendilik kavramının sürekliliği	Düşük	4,05	17	1.484	0.484
	Orta	3,70	71		
	Yüksek	3,66	12		
İnsanlara güven duyma	Düşük	2,70	17	2.063	0.356
	Orta	2,42	71		
	Yüksek	2,41	12		
Eleştiriye duyarlılık	Düşük	2,00	17	2.208	0.322
	Orta	2,02	71		
	Yüksek	2,50	12		
Depresif duygulanım	Düşük	3,05	17	8.478	0.014
	Orta	2,07	71		
	Yüksek	1,75	12		
Hayalperestlik	Düşük	2,2	17	6.117	0.047
	Orta	1,52	71		
	Yüksek	0,83	12		
Psikosomatik belirtiler	Düşük	5,23	17	3.934	0.140
	Orta	4,22	71		
	Yüksek	3,25	12		
İlişkilerde tehdit hissetme	Düşük	1,58	17	0.914	0.633
	Orta	1,40	71		
	Yüksek	1,16	12		
Tartışmalara katılabilme	Düşük	0,58	17	4.369	0.113
	Orta	0,87	71		
	Yüksek	1,25	12		
Ana baba ilgisi	Düşük	2,58	17	0.133	0.936
	Orta	2,42	71		
	Yüksek	2,75	12		
Baba ilişkisi	Düşük	1,00	17	2.118	0.347
	Orta	1,26	71		
	Yüksek	1,66	12		
Psişik izolasyon	Düşük	1,35	17	5.846	0.049
	Orta	1,23	71		
	Yüksek	0,66	12		

Duygusal Yeme Ölçeği	Düşük	76,70	17	0.588	0.745
	Orta	81,16	71		
	Yüksek	79,08	12		
Gerginlik durumunda yeme	Düşük	25,47	17	1.397	0.500
	Orta	28,14	71		
	Yüksek	26,33	12		
Olumsuz duygular ile başa çıkmak için yeme	Düşük	23,41	17	1.233	0.540
	Orta	26,00	71		
	Yüksek	24,66	12		
Kendini kontrol edebilme	Düşük	18,23	17	0.650	0.723
	Orta	17,76	71		
	Yüksek	19,00	12		
Uyaran karşısında kontrol	Düşük	9,58	17	0.611	0.737
	Orta	9,26	71		
	Yüksek	9,08	12		

KV=Kruskall Wallis test

Tablo 8' de yer aldığı gibi, katılımcıların ÇÇTÖ ölçeği ve alt boyut puanları, Benlik Saygısı Ölçeği ve alt boyut puanları, Duygusal Yeme Ölçeği ve alt boyut puanları ile gelir düzeylerine göre karşılaştırılmıştır. ÇÇTÖ ve alt boyutları, Duygusal yeme ve alt boyutları ile gelir düzeyleri arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Tablo 8)

Benlik saygısı Ölçeği alt boyutlarından “Depresif duygulanım” puanları ile gelir düzeyleri arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=8.478 p=0.014). Düşük gelire sahip olanların “Depresif duygulanım” puanı diğer gelir düzeylerine kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Benlik saygısı Ölçeği alt boyutlarından “Hayalperestlik” puanları ile gelir düzeyleri arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=6.117 p=0.047). Düşük gelire sahip olanların “hayalperestlik” puanı diğer gelir düzeylerine kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Benlik saygısı Ölçeği alt boyutlarından “psişik izolasyon” puanları ile gelir düzeyleri arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=5.846 p=0.049). Düşük gelire sahip olanların “Psişik izolasyon” puanı diğer gelir düzeylerine kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Tablo 9: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Kardeş Sayıları Açısından Karşılaştırılması

	Kardeş sayısı	Ort.	N	KV	p
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği	0-2	48,55	38	2.110	0.348
	3-4	49,76	50		
	5 ve üstü	59,16	12		
Duygusal istismar	0-2	10,21	38	4.828	0.089
	3-4	11,30	50		
	5 ve üstü	13,16	12		
Fiziksel istismar	0-2	7,05	38	0.298	0.862
	3-4	7,48	50		
	5 ve üstü	8,83	12		
Fiziksel ihmal	0-2	8,26	38	1.582	0.431
	3-4	8,76	50		
	5 ve üstü	10,00	12		
Duygusal ihmal	0-2	14,65	38	1.272	0.530
	3-4	15,50	50		
	5 ve üstü	15,50	12		
Cinsel istismar	0-2	8,36	38	9.376	0.009
	3-4	6,72	50		
	5 ve üstü	11,66	12		
Benlik Saygısı Ölçeği	0-2	26,21	38	0.558	0.757
	3-4	24,64	50		
	5 ve üstü	25,38	12		
Benlik saygısı	0-2	1,88	38	0.671	0.715
	3-4	1,64	50		
	5 ve üstü	1,72	12		
Kendilik kavramının sürekliliği	0-2	3,73	38	1.738	0.419
	3-4	3,70	50		
	5 ve üstü	4,08	12		
İnsanlara güven duyma	0-2	2,44	38	1.359	0.507
	3-4	2,54	50		
	5 ve üstü	2,25	12		
Eleştiriye duyarlılık	0-2	2,21	38	0.406	0.916
	3-4	2,00	50		
	5 ve üstü	2,00	12		
Depresif duygulanım	0-2	2,26	38	1.568	0.456
	3-4	2,08	50		
	5 ve üstü	2,50	12		
Hayalperestlik	0-2	1,60	38	0.901	0.537
	3-4	1,64	50		
	5 ve üstü	1,16	12		
Psikosomatik belirtiler	0-2	4,76	38	3.298	0.192
	3-4	3,82	50		
	5 ve üstü	4,66	12		
İlişkilerde tehdit hissetme	0-2	1,44	38	0.082	0.980
	3-4	1,38	50		
	5 ve üstü	1,41	12		

Tartışmalara katılabilme	0-2	,86	38	1.673	0.433
	3-4	,94	50		
	5 ve üstü	,58	12		
Ana baba ilgisi	0-2	2,36	38	0.927	0.629
	3-4	2,46	50		
	5 ve üstü	3,00	12		
Baba ilişkisi	0-2	1,52	38	6.432	0.040
	3-4	1,24	50		
	5 ve üstü	,58	12		
Psşik izolasyon	0-2	1,10	38	1.158	0.561
	3-4	1,20	50		
	5 ve üstü	1,41	12		
Duygusal Yeme Ölçeği	0-2	84,05	38	2.927	0.231
	3-4	77,44	50		
	5 ve üstü	79,16	12		
Gerginlik durumunda yeme	0-2	29,21	38	2.666	0.264
	3-4	26,46	50		
	5 ve üstü	26,16	12		
Olumsuz duygular ile başa çıkmak için yeme	0-2	26,89	38	2.171	0.338
	3-4	24,54	50		
	5 ve üstü	24,25	12		
Kendini kontrol edebilme	0-2	18,39	38	2.450	0.294
	3-4	17,38	50		
	5 ve üstü	19,25	12		
Uyaran karşısında kontrol	0-2	9,55	38	0.841	0.667
	3-4	9,06	50		
	5 ve üstü	9,50	12		

KV=Kruskall Wallis test

Tablo 9' de yer aldığı gibi, katılımcıların ÇÇTÖ ölçeği ve alt boyut puanları, Benlik Saygısı Ölçeği ve alt boyut puanları, Duygusal Yeme Ölçeği ve alt boyut puanları ile kardeş sayılarına göre karşılaştırılmıştır. Duygusal yeme ölçeği ve alt boyutları ile kardeş sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Tablo 9)

ÇÇTÖ alt boyutlarından "Cinsel istismar" puanları kardeş sayıları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=9.376 p=0.009). 5 ve üstü kardeşe sahip olanların "cinsel istismar" puanı diğer kardeş sayılarına kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Benlik saygısı Ölçeği alt boyutlarından "Baba ilişkisi" puanları ile kardeş sayıları arasında istatistikçe anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=6.432 p=0.040). 0-2 kardeşe sahip olanların "baba ilişkisi" puanı diğer kardeş sayılarına kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Tablo 10: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Baba Eğitim Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması

	Baba eğitim	Ort.	N	KV	p
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği	İlkokul	50,48	35	2.451	0.484
	Ortaokul	46,78	14		
	Lise	51,25	27		
	Üniversite	51,54	24		
Duygusal istismar	İlkokul	10,85	35	0.497	0.920
	Ortaokul	10,78	14		
	Lise	11,22	27		
	Üniversite	11,54	24		
Fiziksel istismar	İlkokul	7,37	35	1.917	0.590
	Ortaokul	5,71	14		
	Lise	7,96	27		
	Üniversite	8,12	24		
Fiziksel ihmal	İlkokul	9,11	35	1.901	0.615
	Ortaokul	8,64	14		
	Lise	8,33	27		
	Üniversite	8,62	24		
Duygusal ihmal	İlkokul	15,00	35	1.020	0.796
	Ortaokul	14,21	14		
	Lise	15,37	27		
	Üniversite	15,79	24		
Cinsel istismar	İlkokul	8,14	35	3.152	0.369
	Ortaokul	7,42	14		
	Lise	8,37	27		
	Üniversite	7,45	24		
Benlik Saygısı Ölçeği	İlkokul	2,01	35	5.772	0.123
	Ortaokul	1,39	14		
	Lise	1,62	27		
	Üniversite	1,69	24		
Benlik saygısı	İlkokul	3,91	35	0.809	0.847
	Ortaokul	3,71	14		
	Lise	3,74	27		
	Üniversite	3,58	24		
Kendilik kavramının sürekliliği	İlkokul	2,28	35	6.137	0.097
	Ortaokul	2,35	14		
	Lise	2,44	27		
	Üniversite	2,83	24		
İnsanlara güven duyma	İlkokul	2,00	35	0.241	0.971
	Ortaokul	2,21	14		
	Lise	2,14	27		
	Üniversite	2,04	24		
Eleştiriye duyarlılık	İlkokul	2,45	35	3.018	0.389
	Ortaokul	1,85	14		
	Lise	2,18	27		
	Üniversite	2,04	24		
Depresif duygulanım	İlkokul	1,37	35	3.298	0.348
	Ortaokul	1,71	14		
	Lise	1,37	27		
	Üniversite	2,00	24		

Hayalperestlik	İlkokul	4,28	35	0.043	0.998
	Ortaokul	4,35	14		
	Lise	4,25	27		
	Üniversite	4,25	24		
Psikosomatik belirtiler	İlkokul	1,65	35	6.642	0.084
	Ortaokul	1,00	14		
	Lise	1,25	27		
	Üniversite	1,45	24		
İlişkilerde tehdit hissetme	İlkokul	,80	35	2.203	0.531
	Ortaokul	,64	14		
	Lise	1,22	27		
	Üniversite	,70	24		
Tartışmalara katılabilme	İlkokul	2,97	35	3.602	0.308
	Ortaokul	2,14	14		
	Lise	2,37	27		
	Üniversite	2,12	24		
Ana baba ilgisi	İlkokul	1,60	35	1.344	0.719
	Ortaokul	1,42	14		
	Lise	1,00	27		
	Üniversite	1,00	24		
Baba ilişkisi	İlkokul	1,25	35	0.169	0.982
	Ortaokul	1,28	14		
	Lise	1,03	27		
	Üniversite	1,20	24		
Psişik izolasyon	İlkokul	79,65	35	1.134	0.719
	Ortaokul	78,78	14		
	Lise	80,85	27		
	Üniversite	80,91	24		
Duygusal Yeme Ölçeği	İlkokul	27,17	35	0.450	0.231
	Ortaokul	27,07	14		
	Lise	27,74	27		
	Üniversite	27,83	24		
Gerginlik durumunda yeme	İlkokul	25,00	35	0.139	0.987
	Ortaokul	24,78	14		
	Lise	25,62	27		
	Üniversite	26,08	24		
Olumsuz duygular ile başa çıkmak için yeme	İlkokul	18,00	35	0.368	0.947
	Ortaokul	17,92	14		
	Lise	18,03	27		
	Üniversite	17,95	24		
Kendini kontrol edebilme	İlkokul	9,48	35	0.098	0.992
	Ortaokul	9,00	14		
	Lise	9,44	27		
	Üniversite	9,04	24		
Uyaran karşısında kontrol	İlkokul	48,55	35	0.941	0.816
	Ortaokul	49,76	14		
	Lise	59,16	27		
	Üniversite	50,40	24		

KV=Kruskall Wallis test

Tablo 10' da yer aldığı gibi, katılımcıların ÇÇTÖ ölçeği ve alt boyut puanları, Benlik Saygısı Ölçeği ve alt boyut puanları, Duygusal Yeme Ölçeği ve alt boyut puanları ile baba eğitim durumuna göre karşılaştırılmıştır. Ölçek ve alt ölçekler ile

baba eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (**Tablo 10**)

Tablo 11: Katılımcıların Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Anne Eğitim Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması

	Anne eğitim	Ort.	N	KV	p
Çocukluk Çağı Travması Ölçeği	İlkokul	51,30	53	6.323	0.101
	Ortaokul	43,33	12		
	Lise	50,92	25		
	Üniversite	53,10	10		
Duygusal istismar	İlkokul	11,26	53	2.791	0.425
	Ortaokul	9,50	12		
	Lise	11,08	25		
	Üniversite	12,30	10		
Fiziksel istismar	İlkokul	7,60	53	5.986	0.112
	Ortaokul	5,50	12		
	Lise	7,32	25		
	Üniversite	9,60	10		
Fiziksel ihmal	İlkokul	9,07	53	0.970	0.809
	Ortaokul	7,83	12		
	Lise	8,56	25		
	Üniversite	8,30	10		
Duygusal ihmal	İlkokul	15,15	53	1.533	0.675
	Ortaokul	14,08	12		
	Lise	15,64	25		
	Üniversite	15,50	10		
Cinsel istismar	İlkokul	8,20	53	2.274	0.518
	Ortaokul	6,41	12		
	Lise	8,32	25		
	Üniversite	7,40	10		
Benlik Saygısı Ölçeği	İlkokul	26,21	53	3.335	0.343
	Ortaokul	25,76	12		
	Lise	23,30	25		
	Üniversite	25,25	10		
Benlik saygısı	İlkokul	2,00	53	12.762	0.005
	Ortaokul	1,92	12		
	Lise	1,18	25		
	Üniversite	1,55	10		
Kendilik kavramının sürekliliği	İlkokul	3,84	53	1.895	0.595
	Ortaokul	4,08	12		
	Lise	3,60	25		
	Üniversite	3,30	10		
İnsanlara güven duyma	İlkokul	2,39	53	7.437	0.059
	Ortaokul	2,25	12		
	Lise	2,84	25		
	Üniversite	2,20	10		
Eleştiriye duyarlılık	İlkokul	2,11	53	3.066	0.382
	Ortaokul	1,66	12		
	Lise	2,04	25		
	Üniversite	2,50	10		

Depresif duygulanım	İlkokul	2,33	53	3.340	0.342
	Ortaokul	2,08	12		
	Lise	1,84	25		
	Üniversite	2,50	10		
Hayalperestlik	İlkokul	1,52	53	0.487	0.922
	Ortaokul	1,75	12		
	Lise	1,64	25		
	Üniversite	1,40	10		
Psikosomatik belirtiler	İlkokul	4,24	53	0.237	0.971
	Ortaokul	4,41	12		
	Lise	4,16	25		
	Üniversite	4,60	10		
İlişkilerde tehdit hissetme	İlkokul	1,62	53	5.308	0.151
	Ortaokul	,91	12		
	Lise	1,36	25		
	Üniversite	1,00	10		
Tartışmalara katılabilme	İlkokul	,79	53	6.937	0.074
	Ortaokul	1,16	12		
	Lise	,68	25		
	Üniversite	1,40	10		
Ana baba ilgisi	İlkokul	2,84	53	4.695	0.196
	Ortaokul	2,16	12		
	Lise	1,84	25		
	Üniversite	2,60	10		
Baba ilişkisi	İlkokul	1,30	53	4.936	0.177
	Ortaokul	1,91	12		
	Lise	,96	25		
	Üniversite	1,10	10		
Psşik izolasyon	İlkokul	1,16	53	1.468	0.690
	Ortaokul	1,41	12		
	Lise	1,16	25		
	Üniversite	1,10	10		
Duygusal Yeme Ölçeği	İlkokul	79,00	53	2.064	0.559
	Ortaokul	76,25	12		
	Lise	81,16	25		
	Üniversite	88,50	10		
Gerginlik durumunda yeme	İlkokul	26,39	53	2.367	0.500
	Ortaokul	26,66	12		
	Lise	29,20	25		
	Üniversite	29,80	10		
Olumsuz duygular ile başa çıkmak için yeme	İlkokul	24,67	53	2.668	0.446
	Ortaokul	24,50	12		
	Lise	25,84	25		
	Üniversite	29,20	10		
Kendini kontrol edebilme	İlkokul	18,54	53	6.072	0.108
	Ortaokul	16,00	12		
	Lise	17,28	25		
	Üniversite	19,20	10		
Uyaran karşısında kontrol	İlkokul	9,37	53	3.064	0.382
	Ortaokul	9,08	12		
	Lise	8,84	25		
	Üniversite	10,30	10		

KV=Kruskall Wallis test

Tablo 11' de yer aldığı gibi, katılımcıların ÇÇTÖ ölçeği ve alt boyut puanları, Benlik Saygısı Ölçeği ve alt boyut puanları, Duygusal Yeme Ölçeği ve alt boyut puanları ile baba eğitim durumuna göre karşılaştırılmıştır. ÇÇTÖ ve alt ölçekleri, Duygusal yeme ölçeği ve alt boyutları ile anne eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Tablo 11)

Benlik saygısı ölçeği alt boyutlarından "Benlik saygısı" puanları ile anne eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır (KV=12.762 p=0.005). Benlik saygısı puanları ilkokul mezunu olanlarda diğer eğitim durumlarına kıyasla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çocukluk çağı travması geçirmiş beliren yetişkinlerin, duygusal yeme davranışı ve benlik saygısı oluşumu arasında bir ilişki kurmak istenen bu çalışma; 18-24 yaş arasında 100 gönüllü öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, literatürle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Ebeveyn ya da bakım verenlerle çocuk arasındaki kurulan iletişimin, çocuğun ruhsal, fiziksel ve sosyal açıdan gelişmesi için önemli rol oynadığı bilinmektedir. Çocukluk çağı travması, yaşamın ilk dönemlerinde meydana gelen ihmal ve istismar yaşantılarının genel adıdır. Travmatik stres altında olan çocuklar yetişkinlere göre daha riskli gruptur. Literatür tarandığında çocukluk çağı travmalarının, psikopatoloji gelişimine sebep olabileceği bulgusuna ulaşılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) çocukluk çağı travmasını; yetişkinler tarafından bilinçli ya da bilinçsizce yapılan, çocuğun veya genç ergenin sağlığını fiziksel ve psikososyal açıdan olumsuz doğrultuda etkileyen sonuçlar almasına yol açan bir ifade olarak tanımlamıştır.¹⁶⁹

Yapılan çalışmaya, 59 kadın 41 erkek katılmıştır. Çocukluk çağı travması ölçeğinden edinilen bilgiye göre cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark görülmemiştir. 2012 yılında üniversite öğrencileri arasında yapılan bir çalışmada cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.¹⁷⁰ 2019 yılında Korkmaz tarafından yapılan bir çalışmada yine benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu duruma karşılık olarak çocukluk çağı travmasının, cinsiyet açısından farklılık gösterdiği çalışmalarda literatürde bulunmaktadır.¹⁷¹ 2012 yılında üniversite öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada erkek öğrencilerin, kız öğrencilere kıyasla daha yüksek sonuçlar aldığı tespit edilmiştir.¹⁷² 2016 yılında yapılan bir çalışmada ise yine benzer sonuçlar alınmıştır. Erkekler kadınlara göre daha fazla ihmal ve istismara uğramıştır. Elde edilen bulgularla literatür hem çelişmekte hem örtüşmektedir. Mevcut çalışmada erkeklerle kadınların aldıkları puanın hemen hemen aynı olmasının nedeni örneklemin 100 kişiyle sınırlanması olabilir. Cinsiyet açısından anlamlı bir fark elde etmek için daha büyük örneklem kullanılabılır.

¹⁶⁹ *Birinci İstanbul Çocuk Kurultayı İstanbul Çocuk Raporu*, İstanbul Çocukları Vakfı Yayını, İstanbul,2000

¹⁷⁰ Bostancı vd., a.g.e., s.104.

¹⁷¹ Ece Korkmaz, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalar ve Affetmenin Kişilerin Savunma Mekanizmalarıyla İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, 2019, s.43.(**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁷² Cem Zeren vd., "Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı istismarı sıklığı", *Dicle Tıp Dergisi*, 2012, 39 (4), 536-541, s.536.

Kardeş sayısıyla çocukluk çağı travmasının arasında bir ilişki saptamak için çalışma incelendiğinde, 5 ve üstü kardeşi olanların alt ölçeklerden biri olan cinsel istismar puanı diğer kardeş sayılarına oranla anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur. Polat'a göre çok kardeşli ve küçük evlerde yaşamak ihmal ve istismar durumlarını arttırmaktadır. Bunun temel sebebi kişi başına düşen yaşam alanının yetersiz olması, anne babanın mahremiyetini koruyamaması gibi faktörler olabilmektedir.¹⁷³ Bu bilgidен çıkarımla, çocuk sayısı arttıkça ailenin bakımı ve çocuklar üzerindeki gözetimi azalmaktadır. Sonuç olarak bu durumun çocuğı istismar ve ihmale açık hale getirdiğı düşünölmektedir.

Yapılan araştırmada gelir durumunun çocukluk çağı travmasıyla bir ilişkisi olmadığı bulunmuştur. Buna karşılık olarak 2008 yılında gelir durumu iyi olmayan bireylerin, ekonomik durumu kötü olanlara kıyasla daha fazla çocukluk çağı travması göröldüğü tespit edilmiştir.¹⁷⁴ 2004 yılında yapılan bir çalışmada yine ekonomik düzeyin çocukluk çağı travmasıyla ilişkili olduğı bir sonuç elde edilmiştir. Korkmaz'ın çalışmasında cinsiyet değişkeni, yapılan tezle aynı sonuçları verirken gelir durumunda farklı sonuç elde edilmiş ve gelir durumu ile anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Elde edilen sonuç literatürle örtüşmemektedir.

Medeni durum ile çocukluk çağı travması puanları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.2019'da Korkmaz'ın yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Elde edilen bilgiler incelendiğinde, çocukluk çağı travması ile cinsiyet, kardeş sayısı, gelir durumu gibi değişkenlerin arasında bir ilişki kurabilmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

Duygusal yeme, bireyin sıkıntı duyduğı herhangi bir sorunla baş etme şekli olarak geliştiğı zaman bu durumdan benlik saygısı da etkilenmektedir. Alanda yapılan birçok araştırmaya göre benlik saygısı oluşumu ile yeme bozuklukları arasında anlamlı bir ilişki vardır.¹⁷⁵ Benlik saygısı; kişinin kendini sevmesi, değerli bulması, benliğini beğenmesi gibi olguların tamamıdır.

¹⁷³ Polat, a.g.e., s.257.

¹⁷⁴ Türkan Yılmaz İrmak, Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2008, s.164 (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**).

¹⁷⁵ Derya Tanrıverdi vd., "Lise Öğrencilerinin Yeme Tutumları, Yeme Davranışları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi", **Gaziantep Tıp Dergisi**, 2011, 17(1), 33-39, s.33

Duygusal yeme davranışı cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde elde edilen verilerde kadın ve erkekler arasında anlamlı bir fark elde edilememiştir. Çalışmada kullanılan örneklem sayısına benzer bir çalışmada duygusal yeme davranışının erkeklere kıyasla kadınlarda daha fazla görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.^{176,177} Alanyazında, yapılan çalışmaya ters düşmekte olan birçok makale vardır. Duygusal yeme davranışının kadınlarda daha fazla görüldüğü çoğu araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.¹⁷⁸ Bu durumun temel nedeni kadınların toplum tarafından kilo konusunda daha fazla baskı görmesi olabilmektedir. Kuramsal çerçeve bölümünde belirtildiği gibi kısıtlama davranışı bireyi daha çok yemesine neden olmaktadır. Kadınlarda oranların yüksek olmasının nedenlerinden biri de bu durum olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada katılımcıların %30'u evlidir. Medeni durum değişkeni ile duygusal yeme ilişkisi incelendiğinde evli ve bekarların toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bekarlar, evli olanlara kıyasla daha fazla duygusal yeme davranışı sergilemektedir. Benzer sonuçlar Bilgen tarafından ortaya koyulmuştur.¹⁷⁹

Çocukluk çağı travmalarının benlik saygısını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu düşüncenin sebebi benlik saygısı oluşumunun yaşamımızın ilk yıllarında şekillenmeye başlamasıdır. Travmatik yaşam olaylarına maruz kalan bireylerin benlik saygılarının düşük olması beklenmektedir.¹⁸⁰

Benlik saygısı puanları incelendiğinde cinsiyet açısından anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Benzer sonuçlar 2010 yılında 411 kişiyle yapılan bir çalışmadan elde edilmiştir.¹⁸¹ Literatür incelendiğinde cinsiyete göre farklılaşan çalışmalarda mevcuttur. 2012 yılında Taşgıt tarafından yapılan araştırmada benlik saygısı cinsiyete göre farklılaşmaktadır.¹⁸²

¹⁷⁶ Hande Seven, Yetişkinlerde Duygusal Yeme Davranışının Beslenme Durumuna Etkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, İstanbul, 2013, s.52. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁷⁷ Özkan, a.g.e., s.87.

¹⁷⁸ Gül Senem Özdemir, Duygusal Yememin Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirtileri ile Olan İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, s.52. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁷⁹ Bilgen, a.g.e., s.82

¹⁸⁰ Ebru Suner, Farklı Liselerdeki Ergenlerin Benlik Saygısı, Akademik Başarı ve Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2000 s.25 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁸¹ Hatice Yiğit, Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2010 s.59 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁸² Muhammed Taşgıt, Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Karar Verme Düzeylerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, 2012, s.76. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

Araştırmadan edinilen bilgiye göre benlik saygısı açısından medeni duruma göre bir farklılaşma vardır. Evli olan bireylerin bekarlara kıyasla benlik saygıları yüksektir. 2009'da Ceviz tarafından yapılan bir araştırma sonucu evli bireylerin bekarlara göre benlik saygılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.¹⁸³ 2017 yılında yapılan başka bir çalışma sonucunda edinilen bilgiler, tez çalışmasıyla medeni durumlar açısından benzerlik göstermektedir. Bunun nedeni birine ait hissetmek, yalnız olmamak ve eş tarafından sosyal destek görmek olabilir.¹⁸⁴ Elde edilen bulgular literatürle örtüşmektedir.

Annenin eğitim durumu ile benlik saygısı arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Annenin eğitim durumunun ilkökul seviyesinde olması, düşük benlik saygısına yol açmaktadır. Benzer sonuçlar Yiğit'in yaptığı araştırmayla örtüşmektedir.¹⁸⁵ Literatürde anne eğitim durumuyla ilişki kuran araştırmalar kısıtlıdır. Bu konu ile ilgili daha fazla araştırma yapılabilir.

Bulgular incelendiğinde, çocukluk çağı travması ölçeği toplam puanları ile Benlik saygısı ölçeği alt boyutlarından benlik saygısı puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif ($r=0,197$ $p=0.049$) bir ilişki saptanmıştır. Çocukluk çağı travmalarına maruz kalan bireylerde benlik saygısı düşüktür. Çocukluk çağı travmaları, benlik saygısı oluşumunu olumsuz yönde etkiler.

Edinilen bilgiye göre, benlik saygısı ölçeğinin alt boyutlarından benlik saygısı puanları ile DYÖ toplam puanları ($r=0,256$ $p=0.010$) puanları arasında istatistikçe anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Düşük benlik saygısının, duygusal yeme davranışı geliştirmede etkisi vardır.

Bu tez çalışmasının bulgularına göre çocukluk çağı travması olanlarda duygusal yeme davranışı daha fazla olduğu bulunmuştur. ÇTTÖ toplam puanları ile DYÖ toplam puanları arasında pozitif ($r=0,200$ $p=0.046$), ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlarla çocukluk çağı travması ile duygusal yeme davranışının arasında ilişkili olabileceği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak çocukluk çağı travmalarının, benlik saygısı oluşumu ve duygusal yeme davranışıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

¹⁸³ Fatma Hayrunnisa Ceviz, Orta Yaş ve Yaşlılıkta Dindarlık, Mistik Tecrübe ve Benlik Saygısı, Eğitim Fakültesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2009, s.66 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁸⁴ Hanifi Parlar, Selime Yazıcı, "Evli ve Bekar Yetişkinlerin, Genel Öz-Yeterlik ve Benlik Saygılarının İncelenmesi", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017, 16(31), 207-247, s.239.

ÖNERİLER

Yapılan çalışmanın örneklemini 100 gönüllü üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Daha net sonuçlar ve daha yerinde genellemeler yapabilmek için örneklem sayısı bir sonraki araştırmacıya öneri olabilir. Bu çalışmada çocukluk travmasına maruz kalan bireylerde sadece benlik saygısı ve duygusal yeme davranışı değişkenlerine bakılmıştır. Yine bir sonraki çalışma için araştırma kapsamı daha fazla genişletilebilir. Beliren yetişkinlik, diğer gelişim kuram dönemlerine göre daha yeni bir kavram olması sebebiyle bu konuda literatüre katkı yapılması gereklidir.

Çocukluk çağı travması tüm insanlığı etkileyen toplumsal bir sorundur. Pek çok insan bilerek ya da bilmeyerek bir başkasının hayatıyla ilgili onu olumsuz yönde etkileyebilecek davranışlarda bulunabilmektedirler. Ağızımızdan çıkan bir söz, bir hareketimiz bile başka bir insanda travmaya yol açarak hayatını etkileyebilmektedir. Bu nedenle toplumu bilinçlendirmek adına tüm ruh sağlığı çalışanları seferber olup çalışmalar yapmalıdır.

KAYNAKÇA

KİTAP

ADAMS James F., Ergenliği Anlamak, İmge Yayınları, Ankara, 1995.

Amerikan Psikiyatri Birliği, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru El kitabı, çev. KÖROĞLU Ertuğrul, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.

American Psychiatric Association, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 3rd Edition, American Psychiatric Publishing, 1980.

BURGER Jerry M., Kişilik, Çev.İnan D.Erguvan, Kaknüs Yayınevi, İstanbul, 2019.

CÜCELOĞLU Doğan, İnsan ve Davranışı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2005.

DUCLOS Germain, Benlik Saygısı Yaşam İçin Bir Pasaport, Çev.Olcay Kunal, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2014.

HOWE David Child abuse and neglect: Attachment, development and intervention, Palgrave Macmillan, London, 2005.

IWANIEC Dorota, The emotionally abused and neglected child: Identification,assessment and intervention: A practice handbook, New York, 2006.

JAMES William, The varieties of religious experience University Books, 1963.

JANTZ Grgeory L. and MCMURRAY Ann, Healing the scars of emotional abuse, Grant Rapids, MI: Revell Books, 2009.

KINNEAR K., Child sexual abuse: A reference handbook, CA: ABC-CLIO, Inc., 2017.

KÖKNEL Özcan, Kimliğini Arayan Gençliğimiz, Altın Kitapları Yayınevi, İstanbul, 2001.

KULAKSIZOĞLU Adnan, Ergenlik Psikolojisi, Remzi Kitabevi, 4. Baskı, İstanbul, 2001.

MCCOY Monica and KEEN Stephanie, Child abuse and neglect (2nd ed.), Psychology Press, New York, 2004.

Novak Garry ve Peleaz Martha, "Child and adolescence development. A Behavioral systems approach" Sage, California, 2004.

ÖZTÜRK Erdinç, Psicotarih Ruhsal Travma ve Dissosiyasyon, Turaz Akademi, 2018.

PLUMMER Deborah, Helping Children to Build Self-Esteem: A Photocopiable Activities Book, London, 2001.

POLAT Oğuz, Çocuk ve Şiddet, Der Yayınları, İstanbul, 2001.

TAHİROĞLU Ayşegül ve AVCI Ayşe, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Golden Print, İstanbul, 2007.

TÜRKSOY Nuray, Psikolojik Travma ve Tanım Sorunları, Psikolojik Travma ve Sonuçları, 5US Yayıncılık, İstanbul, 2003.

VAN DER KOLK Bassel, Beden Kayıt Tutar, Nobel Yaşam Yayınevi, çev. Nihan Maral, İstanbul, 2018.

YALOM Irvin ve WERNE J., Treating Eating Disorders. Jossey Bass Social and Behavioral Science Series, Jossey-Bass Inc., U.S., 1995.

YAVUZER Haluk, Çocuğu Tanımak ve Anlamak, Remzi Kitabevi, 10.Baskı, İstanbul, 2012.

WELLS Edward ve MARWELL Gerald, Self –Esteem: Its conceptualization and Measurement, Sage Publications, ABD, 1976.

WEKERLE Christine vd., Childhood maltreatment In childhood maltreatment, Hogrofe& Huber Publishers, 2006.

MAKALE

ACEHAN Selen ve BİLEN Ayşegül, Çocuk İstismarı ve İhmalinin Değerlendirilmesi, Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 2013.

AKTEPE Evrim, Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2009.

AKTU Yahya, Levinson'un Kuramında İlk Yetişkinlik Döneminin Yaşam Yapısı, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, Türkiye, 2016.

ALANTAR Zeynep ve MANER Fulya, Bağlanma Kuramı Açısından Yeme Bozuklukları, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2008.

ALTUNAY Arzu ve ÖZ Fatma, Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Kavramı, Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2006.

ARAL G., Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal ve İstismarı" Milli Eğitim Dergisi, 2001.

ARNETT Jeffrey Jensen, Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties, American Psychologist, 2000.

ARNETT Jeffrey Jensen, Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties, Oxford University Press, 2004.

ARSLAN Reyhan, Çocukluk Dönemi Duygusal İstismarı ile Depresyon Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Bir Gözden Geçirme, Klinik Psikiyatri, 2016.

ATAK Hasan ve ÇOK Figen, Yetişkinliğe Geçiş: Türkiye'de Demografik Ölçütler Bağlamında Kuramsal Bir Gözden Geçirme, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, Türkiye, 2016.

ATAK Hasan ve ÇOK Figen, İnsan Yaşamında Yeni Bir Dönem: Beliren Yetişkinlik, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, İstanbul, 2010.

BAYLES Stephen ve EBAUGH Franklin G., Emotional factors in eating and obesity, Journal Of The American Dietetic Association, 1950.

BIRGEGÅRD Andreas, Diagnostic Issues of Binge Eating in Eating Disorders, Eur. Eat. Disorders Rev., 2013.

BİLİR Şule vd., 4 – 12 Yaşları Arasında 16.100 Çocukta Örselenme Durumları İle İlgili Bir İnceleme, Aile ve Toplum, Ankara,1991.

BOSTANCI Nihal, Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Depresif Belirtileri Üzerine Etkisi”, New/Yeni Symposium Journal, 2006.

BUHL Heike M., Well-being and the child-parent relationship at the transition from university to work life, Journal of Adolescent Research, 2007.

CARR Clara P., The role of early life stress in adult psychiatric disorders: a systematic review according to childhood trauma subtypes. J Nerv Ment Dis, 2003.

DEMAUSE Lloyd, On Writing Childhood History, The Journal of Psychohistory, 1998.

DEREBOY Çiğdem, Çocukluk Çağı Travmalarının, Kimlik Gelişimi, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Psikopatoloji ile İlişkisi, Türk Psikiyatri Dergisi, 2018.

DİLEK Hasan ve AKSOY Ayşe, Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 2013.

DİLLİ Dilek, Evaluation and follow-up of cases diagnosed as child abuse and neglect at a tertiary hospital in Turkey. Turk Med Sci, 2009.

DOĞAN Aysun ve CEBİOĞLU Senay, Beliren Yetişkinlik: Ergenlikten Yetişkinliğe Uzanan Bir Dönem, Türk Psikoloji Yazıları, 2011.

DUNCAN K., Healing from the trauma of childhood sexual abuse: The journey for women. CT: Praeger, 2004.

GALAMBOS Nancy L., Depression, self-esteem, and anger in emerging adulthood: seven-year trajectories, *Developmental Psychology*, 2006.

GERKE CK, The role of depression and dissociation in the relationship between childhood trauma and bulimic symptoms among ethnically diverse female undergraduates, *Child Abuse Negl*, 2006.

GLASER Danya, *Child Sexual Abuse: Child and Adolescent Psychiatry*, Blackwell Publishing Company. Massachusetts, 2002.

GLASER Danya, Emotional Abuse and Neglect (Psychological Maltreatment): A Conceptual Framework, *Child Abuse Negl*, 2002.

GÜLOĞLU Berna, Çocukluk Çağı Travmalarının Tinsellik ve Affetme Üzerindeki Rolü, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2016.

HEATHERTON T. F. ve BAUMEISTER R. F., Bingeeating as escape from self awareness, *Psychology Bulletin*, 1991.

HEEBINK Denise M. vd., Anorexia nervosa and bulimia nervosa in adolescence: Effects of age menstrual status on psychological variables, *Journal American Academy Child Adolescence Psychology*, 1995.

HERMAN P. ve MACK D., Restrained and unrestrained eating, *Journal of Personality*, 1975.

HERZOG D.B. ve EDDY K.T., Diagnosis, epidemiology, and clinical course of eating disorders, *Clinical manual of eating disorders*, 2007.

JACOBI C., Coming to terms with risk factors for eating disorders: Application of risk terminology and suggestions for a general taxonomy, *Psychol Bull*, 2004.

JOHNSON Jeffrey G., Childhood Maltreatment Increases Risk for Personality Disorders During Early Adulthood, *Arch Gen Psychiatry*, 1999.

KAPLAN Helen ve KAPLAN Harold, The psychosomatic concept of obesity, *Journal of Nervous and Mental Disease*, 1957.

KARA Bülent, Çocuk İstismarı, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, Kocaeli, 2004.

KELLY Joan, Parents with Enduring Child Disputes: Multiple Pathways to Enduring Disputes, Journal of Family Studies, 2003.

KIM Jungmeen and CICCHETTI Dante, Longitudinal trajectories of self-system processes and depressive symptoms among maltreated and nonmaltreated children, Child Development, 2006.

KÜÇÜK Nil, Kadınlarda Obezitenin Benlik Saygısı ve Cinselliğe Etkisi, Anatolian Journal of Psychiatry, 2018.

LEONARD S., Childhood and adulthood abuse in bulimic and nonbulimic women: Prevalences and psychological correlates, Int J Eat Disord, 2003.

LIEDENBERG H. ve PAPIKONOMOU M., Complex trauma: reflections on the effect of early childhood abuse among a small adult group of bariatric patients, South African Journal of Psychology, 2010.

MORSÜNBÜL Ümit, Beliren Yetişkinler mi, Beliren Üniversiteli Yetişkinler mi? Risk Alma ve Kimlik Biçimlenmesi Üzerinden Bir İnceleme, İlköğretim Online, 2013.

MULLEN Paul vd., The long-term impact of the physical, emotional, and sexual abuse of children: A community study, Child Abuse Negl., 1996.

OKTAN Vesile ve ŞAHİN Mustafa, Kız Ergenlerde Beden İmajı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2010.

OTACIOĞLU Serkan, Profesyonel Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeylerinin İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2017.

OVAYOLU Nimet, Çocuklarda Cinsel İstismar ve Etkileri, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 2007.

ÖRSEL Sibel, Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı ve Psikopatoloji ile İlişkisi, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2011.

ÖZDEMİR Armağan, Tıkınırcasına Yeme Bozukluğu, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2015.

ÖZEN Yener ve GÜLAÇTI Fikret, Benlik Kavramı ve Benliğin Gelişimi: Bilen Benliğe Gerek Sinim Var Mı?, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 2010.

ÖZGENTÜRK İlyas, Çocuk İstismarı ve İhmal, International Journal of Human Sciences, 2014.

ÖZTÜRK AHU, Çocuğa Kötü Muamelenin Psikolojik ve Gelişimsel Sonuçlarını Önlemek, Turk J Child Adolesc Ment Health, 2020.

PARLAR Hanifi ve YAZICI Selime , Evli ve Bekar Yetişkinlerin, Genel Öz-Yeterlik ve Benlik Saygılarının İncelenmesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2017.

PEARTMAN Ellen, Terror of Desire: The Etiology of Eating, Disorders from an Attachment Theory Perspective, The Psychoanalytic Review, 2005.

PELENDECİOĞLU Betül ve BULUT Sefa, Çocuğa Yönelik Aile içi Fiziksel İstismar Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 2009.

PEREDA Noemi vd., The international epidemiology of child sexual abuse: a continuation of Finkelhor, Child Abuse Negl, 2009.

PINAQUY Sandrine vd., Emotional Eating, Alexithymia, and Binge-Eating Disorder in Obese Women, Obesity Research, 2003.

POLAT Oğuz, Şiddet, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 2006

POPE HG ve HUDSON JI, Is childhood sexual abuse a risk factor for bulimia nervosa, Am J Psychiatry, 1992.

Practice Parameters For The Forensic Evaluation Of Children and Adolescents Who May Have Been Physically or Sexually Abused, J Am Acad Child Adolesc Psychiatry, 1997.

RUSSELL Grant, Bulimia nervosa: an ominous variant of anorexia nervosa, PsychoMed, 1979.

SAVAŞ Esen, Lise Öğrencilerinin Yeme Tutumları, Yeme Davranışları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi, Gaziantep Tıp Dergisi, 2011.

SCHACHTER Steven, Obesity and eating. Internal and external cues differentially affect the eating behavior of obese and normal subjects, Science, 1968.

SCHER Christine D., Prevalence and Demographic Correlates of Childhood Maltreatment in an Adult Community Sample, Child Abuse Negl, 2004.

SEVEN Hande, Yetişkinlerde Duygusal Yeme Davranışının Beslenme Durumuna Etkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, İstanbul, 2013. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)

SEVİNÇER Güzin Mukaddes ve KONUK Numan, Emosyonel Yeme, Journal of Mood Disorders, 2013.

SÖNMEZ Arzu Önal, Çocuk ve Ergenlerde Yeme Bozuklukları, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2017.

SPOOR Sonja, Relations between negative affect, coping, and emotional eating, Appetite, 2007.

STOLTENBORGH Marije, The Neglect of Child Neglect: A Meta-Analytic Review of the Prevalence of Neglect, Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 2013.

STUNKARD Albert J., Eating Patterns and Obesity, Psychiatr Q, 1959.

ŞAR Vedat, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının, Geçerliliği ve Güvenilirliği, Türkiye Klinikleri J Med Sci, 2012.

TANER Hande, Cinsel istismara uğrayan çocuk ve ergenlerde psikopatoloji ve ilişkili risk etkenleri, Anatolian Journal of Psychiatry, 2015.

TANER Yasemin ve GÖKLER Bahar, Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri, Hacettepe Tıp Dergisi, Ankara, 2004.

TANRIVERDİ Derya vd., Lise Öğrencilerinin Yeme Tutumları, Yeme Davranışları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi, Gaziantep Tıp Dergisi, 2011

TAŞGİT Muhammed, Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Karar Verme Düzeylerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman, 2012(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).

TEBBUTT Jennifer, Five years after child sexual abuse: persisting dysfunction and problems of prediction, Journal of The Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 1997.

TEICHNER Martin H., Sticks, Stones and Hurtful Words: Relative effects of various forms of childhood maltreatment, Am J Psychiatry, 2006.

TOPBAŞ Murat, İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: Çocuk İstismarı, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 2004.

TUFAN Beril ve YILDIZ Süleyman, Geri dönüş sürecinde ikinci kuşak Almanya'dan dönen öğrencilerin benlik saygıları ve ruhsal belirtileri, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1993.

TUNÇ Pervin, Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travması ve Yeme Tutumları, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2019.

TURAN Şenol, Tıkanırçasına Yeme Bozukluğu, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2015.

TURHAN Ebru, Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve Önlenmesi Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 2006.

TROISI Alfonso and MASSORINI Paola, Early separation anxiety and adult attachment style in women with eating disorders, British Journal of Clinical Psychology, 2005.

VAN Strien and Ferrer-García Micheal, Emotional eating and food intake after sadness and joy, Appetite, 2013.

VAN Strien and MACHTELD A. Ouwens, Tendency toward overeating and restraint as predictors of food consumption, Appetite, 2003.

VARDAR Erdal ve ERZENGİN Mücadele, Ergenlerde yeme bozukluklarının yaygınlığı ve psikiyatrik eş tanıları iki aşamalı toplum merkezli bir çalışma, Türk Psikiyatri Dergisi, 2011.

YANIK Medaim ve ÖZMEN Mine, Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Hastalarda Çocukluk Çağı Kötüye Kullanım/İhmal Yaşantıları İle İntihar, Kendine Fiziksel Zarar Verme Ve Dissosiyatif Belirtiler Arasındaki İlişki, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2002.

YİĞİT Hatice, Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2010(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).

YİĞİT İbrahim ve ERDEN Gülsen, Çocukluk Çağı İstismar Yaşantıları ile Genel Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Aracı Rolü, Türk Psikoloji Dergisi, 2015.

YİĞİT Ruhi, Çevik Kuvvet Görevlilerinin Benlik Saygıları ile Yaşam Doyumu ve Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 2012.

ZEREN Cem ve YENGİL Erhan, Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı istismarı sıklığı, Dicle Tıp Dergisi, 2012.

ZOROĞLU Salih, TÜZÜN Ümran, ŞAR Vedat, Çocukluk Dönemi İstismar ve İhmalinin Olası Sonuçları, Anadolu Psikiyatri Dergisi, Gaziantep, 2001

TEZLER

ARICIOĞLU Ahu, Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Duygusal İstismarın Yordanması, Hacettepe Üniversitesi, 2003. **(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

ARSLAN Nalan, Kilo Sorunu/ Ağır Kilo Sorunu Olan ve Kilo Sorunu Olmayan Kadınlarda Travmatik Yaşam Olayları, Yeme Davranışları ve Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Değerlendirilmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi. 2016.**(Yayınlanmış Uzmanlık Tezi).**

AYDEMİR S., Hemşirelerde Benlik ve Benlik Saygısı; Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Örneği, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BAHADIR Erdi, Erken Dönem Uyumsuz Şemaları İle Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişkilerin Çocukluk Çağı Travmaları Açısından İncelenmesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, İstanbul, 2019 **(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).**

BAL Emsal, İlköğretim Öğrencilerinin Benlik Algıları ile Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Eğitim Fakültesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2006,**(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BALCI İsmail, Çocukluk Çağı Travmaları ile Baş Etme Yönelimli Psiko-Eğitim Programının Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 2018. **(Yayınlanmış Doktora Tezi)**

BİLGEN Sinem, Türkçe Duygusal Yeme Ölçeği Geliştirilmesi, Geçerlilik ve Güvenilirliği Çalışması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2018. **(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

BURMA Rukiye, Cinsel Suç İşlemiş Hükümlülerde, Çocukluk Döneminde Örseleyici Yaşantılara Maruz Kalma Düzeyi İle Benlik Saygısı, Öfke İfade Tarzı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi. **(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

CEVİZ Fatma Hayrunnisa, Orta Yaş ve Yaşlılıkta Dindarlık, Mistik Tecrübe ve Benlik Saygısı, Eğitim Fakültesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2009. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÇUHADAROĞLU Fusun, Adölesanlarda Benlik Saygısı, Tıp Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1986. **(Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi)**

DEMİR Hatice, Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Yeme Davranışı ile Antropometrik Ölçümler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

DEMİRKAPI Esra Ş., Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunları Psikopatolojilerle İlişkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, 2013. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

DOĞRUER Necmiye, Çocukluk Çağı Travma Yaşantılarına Sahip Yetişkinlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Affetme, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa, 2019. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

HACIABDURRAHMANOĞLU Merve, Duygusal Yeme Davranışı ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

IRMAK Türkan, Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2008 **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**.

KARAKUŞ Suzan Ş. vd., Üç faktörlü yeme ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, TAF Preventive Medicine Bulletin, 2016. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

KARAOĞLU Merve, Yeme Tutumları ve Çocukluk Çağı Travmaları Arasındaki İlişkide Öz Şefkat ve Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, 2019. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

KORKMAZ Ece, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalar ve Affetmenin Kişilerin Savunma Mekanizmalarıyla İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, 2019, **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

KORKMAZ Mediha, Yetişkin Örneklem için Benlik Saygısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 1996. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

KURT Deniz, Gelişimsel Düzenleme Modelleri Çerçevesinde Beliren Yetişkinlerde Gelişimsel Hedefler ve İyilik Halinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2016. **(Yayımlanmış Doktora Tezi)**

OĞUZ Nihan, Genç Yetişkinlerde Anne Baba Tutumunu, Anksiyete ve Benlik Saygısı İlişkisi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖKLÜK Özgür, Çocukluk Dönemi Travmatik Yaşam Olaylarına Maruz Kalmış Yetişkin Bireylerin Benlik Saygısı, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Baş Etme Becerilerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Işık Üniversitesi, 2018. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZDEMİR Gül Senem, Duygusal Yememin Depresyon, Anksiyete ve Stres Belirtileri İle Olan İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2015. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZGEN Hatice, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Ebeveyn Tutumları Üzerindeki Yordayıcılığı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gelişim Üniversitesi, İstanbul, 2017. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZKAN Yasemin, Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Duygusal Yeme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gelişim Üniversitesi, İstanbul, 2017 **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

ÖZTÜRK Erdiñç, Travma Kökenli Dissosiyatif Bozukluk Vakalarının Ailelerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, 2003. **(Yayımlanmış Doktora Tezi)**

SİVRİBAŞKARA Sibel, Özsaygının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2003. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SUNER Ebru, Farklı Liselerdeki Ergenlerin Benlik Saygısı, Akademik Başarı ve Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2000. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

TEZCAN Bahar, Obez Bireylerde Benlik Saygısı, Beden Algısı ve Travmatik Geçmiş Yaşantılar, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, 2009. **(Yayımlanmış Uzmanlık Tezi)**

YENİDÜNYA Alev, Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıları ile Risk ve Koruyucu Faktörlerin, Genç Yetişkinlikteki Yalnızlık Stilleri ile İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, 2017. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

YILDIRIM Tuğçe, Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Algılanan Sosyal Destek ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, 2017. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

YÜZBAŞI Demet V., Türkiye’de Beliren Yetişkinlik: Yetişkinlik Kriterlerinin ve Yetişkinlik Statülerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir, 2012. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

RAPOR

Birinci İstanbul Çocuk Kurultayı İstanbul Çocuk Raporu, İstanbul Çocukları Vakfı Yayını, İstanbul, 2000.

ERKMAN F., Çocukların Duygusal Ezimi, Çocukların Kötü Muameleden Korunması, I. Ulusal Kongresi, Serbest Bildiriler Kitabı, Gözde Repro Ofset, 1991. Framework, Child Abuse & Neglect, 2002

SAINT PAUL Josiane de, Estime de soi, Confiance en soi, Inter Editions, Paris, 1999.

SANDERSON Christine, Counselling adult survivors of child sexual abuse (3rd ed.) Jessica Kingsley Publishers, 2006.

T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Türkiye'de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması, 2010.

World Health Organization, Global Status Report on Violence Prevention, 2014.

İNTERNET SAYFASI

Mentalup İnternet Sayfası, Psikososyal Gelişim Kuramı Nedir? Evreleri Nelerdir, <https://www.mentalup.net/blog/psikososyal-gelisim-kurami-nedir-evreleri-nelerdir>, (Erişim Tarihi: 14.04.2020).

EKLER

EK-A

SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Değerli katılımcılar;

Size verilmiş olan ölçeklerde sizinle ve ailenizle ilgili bazı sorular yer almaktadır. Lütfen soruların tamamını cevaplayınız. Araştırma süresince sizden isminiz istenmeyecektir bu nedenle soruları dürüstçe ve size uygun olan şekilde cevaplamanız çok önemlidir. Araştırmaya katılımınız ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Psikolog Büşra Çobanoğlu

1- Cinsiyetiniz?

Kadın () Erkek ()

2- Yaşınız ?

.....

3- Medeni durumunuz ?

Bekar () Evli () Boşanmış ()

4- Eğitim durumunuz nedir ?

İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

5- Genel olarak gelir düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz ?

Düşük () Orta () Yüksek ()

6- Yaşam biçimi, ekonomik ve gelenekler olarak aile yapınızı değerlendirdiğinizde hangisi aile yaşantınıza daha uygundur?

Kırsal-köy kökenli () Kent kökenli ()

7- Siz dahil kaç kardeşiniz?

.....

8- Babanızın eğitim durumu nedir ?

İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Yüksek lisans ()

9- Annenizin eğitim durumu nedir ?

İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Yüksek lisans ()

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içerisine alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir, lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

	Hiçbir zaman	Nadiren	Zaman zaman	Sıklıkla	Çok sık olarak
Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...					
1- Evde yeterli yemek olmadığından aç kaldım.	1	2	3	4	5
2- Benim bakımımı ve güvenliğimi önemseyen biri olduğumu biliyordum.	1	2	3	4	5
3- Ailedekiler bana "salak", "beceriksiz" ya da "ipsiz" gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	1	2	3	4	5
4- Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.	1	2	3	4	5
5- Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.	1	2	3	4	5
6- Yırtık, sökülük ya da kirliliği içlerinde dolaşmak zorunda kaldım.	1	2	3	4	5
7- Sevdiğimi hissediyordum.	1	2	3	4	5
8- Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.	1	2	3	4	5
9- Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.	1	2	3	4	5
10- Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.	1	2	3	4	5
11- Ailedekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.	1	2	3	4	5
12- Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	1	2	3	4	5
13- Ailedekiler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.	1	2	3	4	5
14- Ailedekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.	1	2	3	4	5
15- Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma(Dövülme, itip kakılma vb.) inanıyorum.	1	2	3	4	5
16- Çocukluğum mükemmeldi.	1	2	3	4	5
17- Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.	1	2	3	4	5
18- Ailemde birisi benden nefret ederdi.	1	2	3	4	5
19- Ailedekiler kendilerini birbirlerine yakın hissedirlerdi.	1	2	3	4	5
20- Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.	1	2	3	4	5
21- Kendisi ile cinsel temas taktirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	1	2	3	4	5
22- Benim ailem bu dünyanın en iyisiydi.	1	2	3	4	5
23- Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.	1	2	3	4	5
24- Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	1	2	3	4	5
25- Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.	1	2	3	4	5
26- İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.	1	2	3	4	5
27- Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
28- Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	1	2	3	4	5

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

Lütfen her soruyu dikkatli bir şekilde okuyup kendinize en uygun olan şıkkı (X) ile işaretleyiniz.

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
7. Genel olarak kendimden memnunum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış

Lütfen her soruyu dikkatli bir şekilde okuyup kendinize en uygun olan şıkkı (X) ile işaretleyiniz.

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.
 Çok doğru
 Doğru
 Yanlış
 Çok yanlış
11. Kendinizin hakkındaki düşünceleriniz değişkenlik gösterir mi, yoksa her zaman aynı mıdır?
 Çok değişir
 Zaman zaman değişir
 Çok az değişir
 Hiç değişmez
12. Hiç kendiniz hakkında bir gün bir görüşe, başka bir gün daha farklı bir görüşe sahip olduğunuzu fark ettiğiniz olur mu?
 Evet sık sık olur
 Evet bazen olur
 Evet, nadiren olur
 Hayır hiç olmaz
13. Kendim hakkındaki görüşlerimin çok çabuk değiştiğini farkettim.
 Doğru
 Yanlış
14. Kendim hakkında bazı günler olumlu, bazı günlerse olumsuz düşüncelere sahip oluyorum.
 Doğru
 Yanlış
15. Şu günlerde kendim hakkındaki görüşlerimi hiçbir şeyin değiştiremeyeceğini düşünüyorum.
 Doğru
 Yanlış
16. Başınıza gerçekten bir şey geldiğinde kimse sizin durumunuzla pek ilgilenmeyecektir.
 Doğru
 Yanlış
17. İnsan doğasında yardımlaşma gerçekten vardır.
 Doğru
 Yanlış
- 18- Bazı kişiler insanların büyük çoğunluğunun güvenilebilir olduğunu, bazıları ise insanlarla ilişkilerde çok güvenilemeyeceğini söylerler. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?
 Doğru

- () Yanlış
- 19- Dikkatli davranmazsanız insanlar sizi kullanacaktır.
() Doğru
() Yanlış
- 20- İnsanlar daha çok başkalarına yardım etmeye mi, yoksa kendi çıkarlarını düşünmeye mi eğilimlidirler?
() Başkalarına yardım etmeye
() Kendi çıkarlarını düşünmeye
- 21- Eleştiriye karşı ne kadar hassassınızdır?
() Çok fazla hassas
() Oldukça hassas
() Az hassas
() Hassas değil
- 22- Eleştiri ya da azarlama beni çok fazla incitir.
() Doğru
() Yanlış
- 23- Yanlış yaptığınız bir şey için biri size güldüğünde veya suçladığında ne kadar rahatsız olursunuz?
() Çok fazla rahatsız olurum
() Oldukça rahatsız olurum
() Rahatsız olmam
- 24- Genelde ne kadar mutlusunuzdur?
() Çok mutlu
() Mutlu
() Pek mutlu değil
() Çok mutsuz
- 25- Genelde mutlu bir kişi olduğumu düşünüyorum.
() Doğru
() Yanlış
- 26- Genel olarak kendinizi neşeli bir ruh hali içinde mi, yoksa neşesiz ruh hali içinde mi hissedersiniz?
() Çok neşeli ruh hali içinde
() Oldukça neşeli ruh hali içinde
() Ne neşeli ne neşesiz ruh hali içinde
() Oldukça neşesiz ruh hali içinde
- 27- Hayattan çok zevk alıyorum.
() Doğru
() Yanlış
- 28- Ben de mutlu gördüğüm diğer kişiler kadar mutlu olabilmeyi dilerdim.
() Doğru
() Yanlış
- 29- Kendinizi kederli ve karamsar hissettiğiniz olur mu ?
() Çok sık
() Sık
() Ara sıra
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 30- Çoğu zaman başka bir şey yapmaktansa oturup hayal kurmayı tercih ediyorum.
() Doğru

- () Yanlış
- 31- Bana hayalperest denilebilir.
() Doğru
() Yanlış
- 32- Zamanın büyük kısmını hayal kurmakla geçiririm.
() Doğru
() Yanlış
- 33- Gelecekte nasıl bir insan olacağınız konusunda hayal kurar mısınız?
() Çok sık
() Bazen
() Nadiren veya hiçbir zaman
- 34- Hiç uykuya dalma ya da uykunun sürekliliği açısından sorunuz olur mu?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 35- Hiç ellerinizin sizi rahatsız edecek kadar titrediği oluyor mu?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 36- Hiç sizi rahatsız edecek kadar sinirliliğiniz oluyor mu?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 37- Hiç sizi rahatsız edecek kadar çarpıntı hissettiğiniz oluyor mu?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 38- Hiç sizi rahatsız edecek kadar başınızın içinde basınç hissettiğiniz oluyor mu?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 39- Şu sıralarda hiç tırnak yiyor musunuz?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 40- Eğer sizin veya çalışma zamanları dışında hiç sizi rahatsız edecek kadar nefes darlığı hissettiğiniz oluyor mu?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 41- Hiç sizi rahatsız edecek kadar ellerinizde terleme olur mu?
() Sık sık

- () Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 42- Hiç rahatsız edici baş ağrıları çeker misiniz?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 43- Hiç rahatsız edici kabuslar görür müsünüz?
() Sık sık
() Bazen
() Nadiren
() Hiçbir zaman
- 44- Ulusal veya uluslararası önemi olan bir konuda görüşünüzü belirttiğinizde biri size gülerse ne hissedersiniz?
() Çok incinirim ve rahatsız olurum.
() Biraz incinirim ve rahatsız olurum.
() Beni çok fazla etkilemez.
- 45- Ulusal veya uluslararası sorular tartışıldığında genellikle kötü izlenim bırakacak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.
() Doğru
() Yanlış
- 46- Toplumsal konularla ilgili tartışmalarda insanları kızdıracak bir şey söylemektense hiçbir şey söylememeyi tercih ederim.
() Doğru
() Yanlış
- 47- Uluslararası konuları tartışır mısınız?
() Pek çok
() Oldukça
() Çok az
() Hiçbir zaman
- 48- Arkadaşlarınızla birlikte uluslararası bir konuyu tartıştığınızda tutumunuz ne olur?
() Sadece dinlerim
() Arada bir görüş belirtirim
() Konuşmaya eşit oranda katılırım
() Diğerlerini ikna etmeye çalışırım
- 49- Siz 10-11 yaşınızdayken anneniz arkadaşlarınızı tanır mıydı?
() Hepsini tanırdı
() Çoğunu tanırdı
() Bazılarını tanırdı
() Hemen hemen hiçbirini tanımazdı.
- 50- Bu dönemde babanız arkadaşlarınızı tanır mıydı?
() Hepsini tanırdı
() Çoğunu tanırdı
() Bazılarını tanırdı
() Hemen hemen hiçbirini tanımazdı
- 51- 5-6.Sınıflardayken karneniz iyi olduğunda anneniz çoğu zaman

ilgilenmezdi.

() Doğru

() Yanlış

52- 5-6.Sınıflardayken karneniz iyi olduğunda babanız çoğu zaman

ilgilenmezdi.

() Doğru

() Yanlış

53- 5-6.Sınıflardayken karneniz kötü olduğunda anneniz çoğu zaman

ilgilenmezdi.

() Doğru

() Yanlış

54- 5-6.Sınıflardayken karneniz kötü olduğunda babanız çoğu zaman

ilgilenmezdi.

() Doğru

() Yanlış

55- Sizce diğer aile bireyleri sizin söylediğiniz şeylerle ne kadar ilgilenirler?

() Çok ilgilenirler

() Oldukça ilgilenirler

() İlgilenmezler

56- Büyümekte olduğunuz dönemde babanızın en çok tuttuğu çocuk kimdi?

() Ben

() Ağabeyim

() Ablam

() Erkek kardeşim

() Kız kardeşim

() Bildiğim kadarıyla en çok tuttuğu birisi yok

() Değişik zamanlarda değişik çocuklar

57- Bu dönemde babanız arkadaşlarınızı tanır mıydı?

() Hepsini tanırdı

() Çoğunu tanırdı

() Bazılarını tanırdı

() Hemen hemen hiçbirini tanımazdı

58- Anne ve babanızın hangisiyle daha rahatça konuşabiliyorsunuz?

() Babamla çok daha fazla

() Babam biraz daha fazla

() Her ikisiyle eşit oranda

() Annem biraz daha fazla

() Annem çok daha fazla

59- Anne ve babanızdan hangisi sizi daha çok över?

() Babam çok daha fazla

() Babam biraz daha fazla

() Her ikisiyle eşit oranda

() Annem biraz daha fazla

() Annem çok daha fazla

60- Anne ve babanızdan hangisi size daha çok şefkat gösterir?

() Babam çok daha fazla

() Babam biraz daha fazla

() Her ikisiyle eşit oranda

() Annem biraz daha fazla

() Annem çok daha fazla

61- Anne ve babanız anlaşamadıkları zaman siz genellikle hangisinden yana olursunuz?

() Çok daha fazla olarak babadan yana

() Biraz daha fazla olarak babadan yana

() Eşit oranda her ikisinden yana

() Biraz daha fazla olarak anneden yana

() Çok daha fazla olarak anneden yana

62- Yalnız bir insan olmaya eğilimli misinizdir?

a- Evet

b- Hayır

63- İnsanların çoğu sizin nasıl bir kişi olduğunuzu bilirler mi, yoksa çoğunun sizi gerçekten tanımadığını mı düşünürsünüz?

() Çoğu benim nasıl biri olduğumu bilir

() Çoğu beni gerçekten tanımaz

DUYGUSAL YEME ÖLÇEĞİ

Aşağıda yaşamınızla ilgili bazı ifadeler bulunmaktadır. Herhangi teşhisi konmuş Bulimiya Nervoza, Anoreksiya Nervoza veya Tıkanırçasına Yeme Bozukluğunuz yok ise size uygunluk derecesine göre (asla, nadiren, bazen, sıklıkla her zaman) seçeneklerinden birini işaretleyiniz.

Bu veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır.

S	1	Cinsiyetiniz	Kadın	Erkek				
S	2	Medeni Durumunuz	Evli	Bekar				
S	3	Fiziksel Bilgiler	Boy	Kilo	BKI			
S	4	Yaşınız	18-24	25-30	31-35	36-40	40+	
S	5	Eğitim Durumunuz	İlkokul	Lise	Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora ve +	
			Asla	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Neredeyse Her Zaman	
S	6	Zor zamanlarda sağlıksız davranışlara meyilli oluyorum.						
S	7	Kendimi baskı altında hissedersen daha çok yerim.						
S	8	Stresli olduğum zamanlarda daha çok yerim.						
S	9	Kendimi çaresiz hissedersen yemek yemek isterim.						
S	10	İş tempom yoğunlaşırsa daha çok yerim.						
S	11	Yemeği abarttığımda suçlu hissedirim.						
S	12	Yiyecekleri, ödül ve zevk kaynağı olarak kullanırım.						
S	13	Aç olmadığımda yerim.						
S	14	Bir şeyler beklediğim gibi gitmezse yemek yemek isterim.						
S	15	Bir şeylerden rahatsız olduğumda daha fazla yemek isterim.						
S	16	Bir konuda depresif ya da üzgünsem yemek yemek isterim.						
S	17	Bir konuda endişeli ya da kaygılı hissediyorsam yemek yemek isterim.						

			Asla	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Neredeyse Her Zaman
S	18	Canımın sıkın olduğu zamanlarda yemek yemek isterim.					
S	19	Yalnız hissettiğimde yemek yemek isterim.					
S	20	Biri beni üzdüğünde yemek yemek isterim.					
S	21	Bana acı veren bir deneyimimi hatırlatan benzer durumlarda yemek yemek isterim.					
S	22	Korktuğum zaman yemek yemek isterim.					
S	23	Sinirlerimin bozuk olduğu zamanlarda yemek yemek isterim.					
S	24	Yaptığım bir şeyden dolayı kötü ya da suçlu hissedersen yemek yemek isterim.					
S	25	Kendimi incinmiş hissedersen yemek yemek isterim.					
S	26	Heyecanlı olduğum zamanlarda yemek yemek isterim.					
S	27	Sorunlarımla baş edebilmek için yemek yerim.					
S	28	Yememin kontrolümün dışında olduğunu hissediyorum.					
S	29	Lezzetli bir şey görüp kokusunu alırsam onu yemek isterim.					
S	30	Başkalarını yemek yerken görürsem ben de yemek yemek isterim.					
S	31	Diyet söz konusu olduğunda irademe hakimim.					
S	32	Kilo kontrolünde diyetle istikrarı sağlayamıyorum.					
S	33	Lezzetli yiyeceklere karşı koyabilirim.					
S	34	Yemek için ısrar edilirse hayır diyebilirim.					
S	35	Yiyecekler duygularıyla baş etmede bana yardımcı oluyor.					

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ : 10.02.2020
TOPLANTI SAYISI : 2020-03

KARAR NO: 2020-03-25: Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Büşra ÇOBANOĞLU'nun "Çocukluk Çağında Travmaya Uğramış Bireylerin, Beliren Yetişkinlik Döneminde Duygusal Yeme Davranışı ve Benlik Saygısı Oluşumu Arasındaki İlişki" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 04.12.2019 tarih ve 2019-21 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

ASLI Orijinaldir
Prof. Dr. Nuri KURUOĞLU
Rektör Yardımcısı

ÖZGEÇMİŞ

Büşra Çobanoğlu 1994 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İlköğretim, lise ve lisans eğitimini İstanbul'da tamamladı. 2018 yılında İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji bölümünü bitirdi. Lisans eğitimi sürecinde mesleki yetkinlik ve gelişim için çeşitli eğitimlere, seminerlere ve kongrelere katıldı. 2018 yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi'nde Klinik Psikoloji programında yüksek lisans eğitimine başladı. 2016 yılında Fransız Lape Hastanesi, 2018 yılında Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, tekrar 2016 yılında Özel Vital Hastanesi'nde mesleki staj programlarını tamamladı. 2018 yılında İstanbul Aydın Üniversitesi'nden almış olduğu pedagojik formasyon sebebiyle Şirinevler Mehmet Şen İlköğretim Okulu'nda staj programını bitirdi. Yüksek lisans eğitimi devam ederken 2019 yılında Avcılar'da bulunan Olgunyaş Yaşam Merkezi'nde psikolog olarak göreve başlamış ve halen devam etmektedir.